

BENDROJO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. rugsėjo 13 d.*

Sujungtose bylose T-415/05, T-416/05 ir T-423/05

Graikijos Respublika, atstovaujama A. Samoni-Rantou ir P. Mylonopoulos,

ieškovė byloje T-415/05,

Olympiakes Aerogrammes AE, įsteigta Kalitėjoje (Graikija), atstovaujama advokato V. Christianos,

ieškovė byloje T-416/05,

Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE, įsteigta Atėnuose (Graikija), atstovaujama advokatų P. Anestis, S. Mavroghenis, solisitorių S. Jordan, T. Soames ir advokato D. Geradin,

ieškovė byloje T-423/05,

* Proceso kalba: graikų.

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą D. Triantafyllou ir T. Scharf,

atsakovę,

palaikomą

Aeroporia Aigaiou Aeroporiki AE, įsteigtos Atėnuose, atstovaujamos advokatų N. Keramidas ir, byloje T-416/05, taip pat N. Korogiannakis, I. Dryllerakis ir E. Dryllerakis,

į bylas T-416/05 ir T-423/05 įstojusios šalies,

dėl prašymo panaikinti 2005 m. rugsėjo 14 d. Komisijos sprendimą C (2005) 2706 galutinis dėl valstybės pagalbos bendrovei *Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE* [C 11/2004 (ex NN 4/2003) — *Olympiaki Aeroporia* — Restruktūrizavimas ir privatizavimas],

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Jaeger, teisėjai A. W. H. Meij (pranešėjas) ir L. Truchot, posėdžio sekretorė K. Pocheć, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. birželio 14 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

- 1 2005 m. rugsėjo 14 d. Komisija priėmė sprendimą C (2005) 2706 galutinis dėl valstybės pagalbos bendrovei *Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE* [C 11/2004 (ex NN 4/2003) — *Olympiaki Aeroporia* — Restruktūrizavimas ir privatizavimas] (toliau – ginčijamas sprendimas).
- 2 Siekiant palengvinti oro bendrovės *Olympiaki Aeroporia AE (Olympic Airways)*, kurios visos akcijos priklauso valstybei ir kurios pavadinimas nuo 2003 m. gruodžio mėn. pakeistas į *Olympiaki Aeroporia Ypiresies (Olympic Airways Services)* (toliau – OA) privatizavimą, 2003 m. rugsėjo 9 d. Graikijos įstatymo Nr. 3185/2003 dėl įstatymo

Nr. 2668/1998 pakeitimo, suderinimo su Direktyva 2002/39/EB, su Graikijos pašto organizacija susijusių klausimų sprendimo ir kitų nuostatų (FEK A' 229/26.9.2003, toliau – Įstatymas Nr. 3185/2003) 27 straipsnyje „*Olympiaki Aeroporia* grupės pertvarkymas“, be kita ko, numatyta, kad „*Olympiaki Aeroporia* grupės bendrovės [bus] pertvarkytos atskiriant su oro transportu susijusius jų padalinius, skyrius arba tarnybas ir sujungiant su veikiančia grupės bendrove arba prijungiant prie vienos iš šių bendrovių“.

- 3 Taikant Įstatymo Nr. 3185/2003 27 straipsnį, OA ir jos dukterinės bendrovės *Olympiaki Aeroploia AE (Olympic Aviation)* skrydžių veikla buvo atskirta ir „sujungiant“ perkelta į kitą OA dukterinę bendrovę *Makedonikes Aerogrammes AE (Macedonian Airways)*, kurios pavadinimas buvo pakeistas į *Olympiakes Aerogrammes AE (Olympic Airlines)* (toliau – NOA). Iš bylos medžiagoje esančių įrodymų matyti, kad posėdyje šalys patvirtino, jog nauja oro bendrovė NOA buvo įsteigta 2003 m. gruodžio 11 d. ir pradėjo savo veiklą 2003 m. gruodžio 12 d. Tą pačią dieną OA nutraukė bet kokią skrydžių veiklą ir toliau vykdė pagalbos žemėje, aptarnavimo ir mokymo veiklą. Visas naujos oro bendrovės NOA kapitalas buvo tiesiogiai perduotas Graikijos Respublikai.
- 4 Komisija yra priėmusi ne vieną sprendimą dėl OA ekonominės padėties bei šiai bendrovei ir naujai oro bendrovei NOA suteiktos valstybės finansinės paramos.

Sprendimas 2003/372/EB

- 5 2002 m. gruodžio 11 d. Komisija priėmė sprendimą 2003/372/EB dėl pagalbos, kurią Graikija suteikė OA (OL L 132, 2003, p. 1; toliau – 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimas), kuriuo ji pripažino nesuderinama su bendrąja rinka 1994, 1998 ir 2000 m.

patvirtintą pagalbą OA restruktūrizavimui bei naują neteisėtą pagalbą. Dėl restruktūrizavimui skirtos pagalbos šiame sprendime, be kita ko, remtasi išvada, kad 1998 m. OA restruktūrizavimo plano, skirto atkurti šios bendrovės gyvybingumą vidutiniu ir ilgu laikotarpiu, daugelis uždavinių nebuvo įgyvendinti ir nebuvo visa apimtimi laikomasi pagalbą patvirtinančiuose sprendimuose nustatytų sąlygų. Vadovaujantis 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo 3 straipsniu, Graikijos Respublikai buvo nurodyta susigrąžinti restruktūrizavimui skirtos pagalbos dalį, t. y. 41 mln. eurų, ir naują neteisėtą pagalbą, pripažintą nesuderinama su bendrąja rinka.

- 6 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo 1 straipsnio pirmos pastraipos b punkte nurodyta, kad pagalba restruktūrizavimui, kurią Graikija suteikė OA naujomis 378 milijonų Jungtinių Amerikos Valstijų dolerių (USD) paskolų garantijomis, susijusiomis su paskolomis naujiems lėktuvams pirkti ir investicijoms, reikalingoms OA persikelti į naują Spatos (Graikija) oro uostą, yra nesuderinama su bendrąja rinka.
- 7 2005 m. gegužės 12 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* (C-415/03, Rink. p. I-3875, toliau – 2005 m. gegužės 12 d. sprendimas) Teisingumo Teismas pripažino, kad Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimą, per nustatytą terminą pagal šio sprendimo 3 straipsnį nesiimdama visų priemonių, reikalingų susigrąžinti nesuderinama su bendrąja rinka pripažintą valstybės pagalbą, išskyrus susijusią su įmokomis nacionalinei socialinio draudimo įstaigai (IKA).
- 8 Šiame sprendime (32–34 punktai) Teisingumo Teismas visų pirma atsižvelgė į tai, kad iš Komisijos pateiktos informacijos, kurios neiginčijo Graikijos valdžios institucijos, matyti, jog Graikijos Respublika pelningiausia OA turtą be įsiskolinimų perdavė taip

pat šiai valstybei narei priklausančiai ir nukrypstant nuo bendrosios teisės nuostatų bei komercinės teisės išipareigojimų taikoma ypatinga apsauga nuo kreditorių besinaudojančiai NOA. Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad dėl šios teisinės struktūros pagal nacionalinę teisę tapo neįmanoma susigrąžinti suteiktos pagalbos ir todėl ji užkirto kelią veiksmingam 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo įvykdymui ir pagalbos susigrąžinimui.

- 9 OA pareiškus ieškinį dėl 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo panaikinimo, Teismas 2007 m. rugsėjo 17 d. Sprendimu *Olympiaki Aeroporia Ypiresies prieš Komisiją* (T-68/03, Rink. p. II-2911) iš dalies panaikino šį sprendimą, kiek jis susijęs su veiksmų nesiėmimu dėl, pirma, tarptautiniam Atėnų oro uostui (AIA) OA mokėtinų oro uosto mokesčių ir, antra, OA mokėtino pridėtinės vertės mokesčio už degalus ir atsargines dalis nuolatinio nemokėjimo. Buvo atmestos ieškinio dalys dėl kitos naujos neteisėtos pagalbos ir pagalbos restruktūrizavimui.
- 10 Manydama, kad Graikijos Respublika nesiėmė priemonių, būtinų 2005 m. gegužės 12 d. sprendimui įgyvendinti, Komisija pareiškė ieškinį dėl išipareigojimų neįvykdymo pagal EB 228 straipsnį. 2009 m. liepos 7 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* (C-369/07, Rink. p. I-5703, 68, 72, 109, 143 ir 145 punktai) Teisingumo Teismas pripažino, kad iš principo įskaitymas, jeigu nacionalinės teisės sistemoje tai numatyta kaip pareigos įvykdymo būdas, gali būti tinkama priemonė susigrąžinant valstybės pagalbą. Jis taip pat nusprendė, kad, nepažeidžiant Bendrijos nuostatų valstybės pagalbos srityje taikymo, reikia pripažinti, jog šioje procedūroje dėl išipareigojimų neįvykdymo Graikijos Respublika įrodė buvus 601 289 003 eurų skolą bendrovei OA, kylančią iš 2006 m. gruodžio 6 d. arbitražo sprendimo, pagal kurį Graikijos Respublika buvo įpareigota pervesti OA tam tikro dydžio žalos atlyginimą. Pažymėjęs, kad ši suma buvo

gerokai didesnė už visą pagalbą, kurią reikia susigrąžinti vykdant 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimą, sumą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Graikijos Respublika nepateikė pakankamai teisinių įrodymų, jog šiame sprendime nurodytos naujos neteisėtos pagalbos dalis buvo sugrąžinta. Dėl to Teisingumo Teismas šiuo atžvilgiu įpareigojo sumokėti ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą.

Ginčijamas sprendimas

- 11 2003 m. kovo 3 d. laišku Graikijos valdžios institucijos informavo Komisiją apie OA privatizavimo procedūros eigą. 2003 m. vyko šių valdžios institucijų ir Komisijos susirašinėjimas apie oro bendrovės OA restruktūrizavimą, siekiant ją privatizuoti.
- 12 Negavusi oficialaus pranešimo apie galimą valstybės pagalbą, 2003 m. rugsėjo 8 d. Komisija priėmė sprendimą, kuriame nurodė Graikijos Respublikai pateikti visą informaciją, reikalingą norint pagal EB 87 straipsnio nuostatas išnagrinėti priemones, susijusias su oro bendrovės OA restruktūrizavimu ir privatizavimu bei galinčias turėti valstybės pagalbos požymius.
- 13 2003 m. rugsėjo 25 d. konkuruojanti oro bendrovė *Aeroporía Aigaiou Aeroporiki AE* (*Aegean Airlines*) (toliau – *Aeroporía Aigaiou* arba į bylą įstojusi šalis) Komisijai pateikė skundą dėl OA privatizavimo procedūros.

- 14 2003 m. rugsėjo 29 d. laišku Graikijos valdžios institucijos nusiuntė Komisijai Įstatymą Nr. 3185/2003 ir atsakymą į nurodymą pateikti informaciją. 2003 m. spalio 31 d. laiške Komisija nurodė Graikijos valdžios institucijoms, kad dar trūksta tam tikrų duomenų.
- 15 2003 m. gruodžio 15 d. laiške Komisija pakartojo reikalavimą pateikti informaciją. Graikijos Respublika pateikė šią informaciją 2003 m. gruodžio 18 ir 19 d. laiškais. 2004 m. sausio 15 d. laiške Komisija paprašė Graikijos valdžios institucijų pateikti papildomos informacijos ir jos Komisijai atsakė 2004 m. sausio 15 ir 16 d. laiškuose.
- 16 2004 m. kovo 16 d. sprendimu Komisija pradėjo EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą formalią tyrimo procedūrą dėl priemonių, susijusių su *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimu ir privatizavimu, kurių Graikijos Respublika ėmėsi dėl OA ir NOA po 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo (OL C 192, p. 2) priėmimo.
- 17 Šiame sprendime Komisija, be kita ko, nurodė, kad atskyrus *Olympic Airways* grupės skrydžių veiklą ir ją pergrupavus naujoje bendrovėje NOA, OA nustojo vykdyti aviacijos veiklą ir toliau vykdė pagalbos žemėje, aptarnavimo ir mokymo veiklą. Ji pažymėjo, kad Graikijos valdžios institucijos tuo metu neplanavo pradėti OA likvidavimo, nepaisant neigiamo nuosavo kapitalo lygio dvejus metus iš eilės. Iš tiesų, Graikijos valdžios institucijų teigimu, 2003 m. gruodžio mėn. pradėtas restruktūrizavimo

procesas turėjo tęstis 4–5 metus ir suteikti galimybę grąžinti didelę dalį OA įsiskolinimų, šią įmonę likviduojant, kai bus parduoti visi jos skyriai bei kitas turtas, t. y. pastatai, mechanizmai, nebeskraidantys lėktuvai ir kitas inventorius.

- 18 2004 m. kovo 16 d. sprendime Komisija nustatė, kad kai kurios privilegijos, kuriomis naudojasi OA, gali prilygti su bendrąja rinka nesuderinamai valstybės pagalbai. Ji taip pat pažymėjo, kad naujoji oro bendrovė NOA pasinaudojo *Olympic Airways* grupės skrydžių veiklos sektoriaus turto perleidimu, palikdama didelius išpareigojimus OA, ir kad nė vienas OA kreditorius negali nukreipti reikalavimo NOA. Galiausiai Komisija patvirtino, kad pradėtoje tyrimo procedūroje ji rėmėsi „principu, jog visos grupei priklausančios bendrovės, įskaitant [NOA], yra pripažįstamos ta pačia įmone“.
- 19 2004 m. birželio 11 d. laišku Graikijos Respublika perdavė Komisijai pastabas dėl 2004 m. kovo 16 d. sprendimo.
- 20 Minėtą sprendimą paskelbus *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje, Aeroporia Aigaiou* pateikė savo pastabas per suinteresuotiems tretiesiems asmenims tam nustatytą terminą.
- 21 Vadovaudamasi 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [EB 88] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t. p. 339), 11 straipsnio 1 dalimi, 2004 m. spalio 11 d. laišku Komisija informavo Graikijos Respubliką, kad ketina priimti sprendimą, įpareigojantį ją nutraukti bet kokią pagalbą, kol bus galima priimti sprendimą dėl tokios pagalbos suderinamumo su Sutartimi. 2004 m. spalio 26 d. laiške Graikijos Respublika pateikė savo atsakymą.

- 22 Po šio atsakymo pateikimo Graikijos valdžios institucijos laiškais arba susitikimuose reguliariai informuodavo Komisiją apie NOA ir OA privatizavimo procedūros eigą.
- 23 2005 m. gegužės 9–26 d. konsultavimo įmonė *Moore Stephens* Komisijos prašymu atliko tyrimą OA ir NOA patalpose. 2005 m. liepos 19 d. šios įmonės ataskaita yra pavadinta „*Olympic Airways/Olympic Airlines* grupės restruktūrizavimo ir privatizavimo tyrimas“. Iš jos matyti, kad šiuo tyrimu visų pirma buvo siekiama atsakyti į klausimus, ar *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimas ir NOA įsteigimas nėra tik teisinė schema, kuria siekiama perduoti turtą ir veiklą naujam juridiniam asmeniui, paliekant įsiskolinimus senam juridiniam asmeniui, ir ar po šio restruktūrizavimo OA bei NOA gavo tiesioginės ar netiesioginės valstybės pagalbos.
- 24 2005 m. rugsėjo 14 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, kuriame pripažinta, kad NOA buvo suteikta valstybės pagalba, mokant už šios bendrovės iš OA arba Graikijos Respublikos subnuomojamus lėktuvus mažesnę nuomą nei šios moka pagal pagrindines nuomos sutartis (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalis). Be to, Komisija šiame sprendime pripažino, kad OA buvo suteikta trijų rūšių valstybės pagalba. Pirmoji buvo susijusi su OA išankstiniu mokėjimu, kuris tariamai viršijo jos turto, susijusio su skrydžių veiklos sektoriumi, kuris buvo perduotas NOA atskyrimo metu, vertę (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalis). Antrąją pagalbos rūšį sudarė OA pervesta 8,2 mln. eurų suma ir pasinaudojimas tam tikromis 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime numatytais ir pakeistomis valstybės garantijomis (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 3 dalis). Galiausiai trečioji rūšis buvo susijusi su Graikijos valdžios institucijų veiksmų nesiėmimu dėl OA valstybei mokėtinų mokesčių ir socialinio draudimo įmokų nemokėjimo (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalis).

25 Ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje nurodyta:

„1 straipsnis

1. [OA] ir [Graikijos Respublikos] sutikimas taikyti nuomos mokesčius už [NOA] subnuomojamus lėktuvus, kurie yra mažesni nei pagal pagrindines nuomos sutartis mokamos sumos, dėl to [OA] patiriant apie 37 mln. eurų nuostolį 2004 m. ir valstybei apie 2,75 mln. eurų nuostolį iki 2005 m. gegužės mėn., yra neteisėta valstybės pagalba [NOA], nesuderinama su Sutartimi.

2. [Graikijos Respublika] suteikė [OA] neteisėtą ir nesuderinamą valstybės pagalbą, kurios dydis atitinka [NOA] turto pervertinimą šios bendrovės įsteigimo metu. Komisija preliminariai vertina šios pagalbos dydį apie 91,5 mln. eurų.

3. Nuo 2004 m. gegužės mėn. iki 2005 m. kovo mėn. [Graikijos Respublikos] [OA] suteiktos sumos, kurių bendras dydis apie 8 mln. eurų, ir papildomi [Graikijos Respublikos] vietoje [OA] atlikti mokėjimai už tam tikras banko paskolų ir išperkamosios nuomos dalis, jei šie mokėjimai nebuvo tik [2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo] 1 straipsnio [pirmos pastraipos] b punkte numatytų garantijų ir joms taikomų sąlygų įgyvendinimas, yra neteisėta valstybės pagalba [OA], nesuderinama su Sutartimi.

4. Nuolatinis [Graikijos Respublikos] veiksmų nesiėmimas prieš [OA] dėl valstybei mokėtinų mokesčių ir socialinio draudimo įmokų, kurių dydis sudaro maždaug 354 mln. eurų už laikotarpį nuo 2002 m. gruodžio mėn. iki 2004 m. gruodžio mėn., yra neteisėta valstybės pagalba [OA], nesuderinama su Sutartimi.

2 straipsnis

1. [Graikijos Respublika] iš gavėjų susigrąžina 1 straipsnyje nurodytą pagalbą.

2. Pagalba susigrąžinama nedelsiant pagal nacionalinės teisės aktuose numatytas procedūras su sąlyga, kad jos leidžia iš karto ir veiksmingai vykdyti sprendimą. Sumos, kurios turi būti susigrąžintos, apima palūkanas, mokėtinas nuo pagalbos suteikimo iki jos realaus sugrąžinimo dienos. Palūkanos apskaičiuojamos pagal nustatytas palūkanų normas, naudojamas apskaičiuojant regioninės pagalbos grynąjį subsidijų ekvivalentą.

3 straipsnis

[Graikijos Respublika] nedelsdama nutraukia bet kokios papildomos pagalbos teikimą [OA] ir [NOA].

4 straipsnis

Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos [Graikijos Respublika] informuoja Komisiją apie taikant 2 ir 3 straipsnius priimtas priemones.“

- 26 Apie ginčijamą sprendimą Graikijos Respublikai pranešta 2005 m. rugsėjo 15 d.
- 27 2008 m. vasario 14 d. Sprendimu *Komisija prieš Graikiją* (C-419/06, nepaskelbtas Rinkinyje) Teisingumo Teismas, į kurį Komisija kreipėsi pagal EB 88 straipsnio 2 dalį, pripažino, kad nesiėmusi per nustatytą terminą visų būtinų priemonių panaikinti pagalbą, kuri ginčijamu sprendimu pripažinta neteisėta ir nesuderinama su bendrąja rinka, bei susigrąžinti šią pagalbą iš jos gavėjų, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ginčijamo sprendimo 2–4 straipsnius.

Procesas ir šalių reikalavimai

- 28 2005 m. lapkričio 25 d. ieškovės – Graikijos Respublika ir NOA bei OA – Teismo kanceliarijai pateikė šiuos ieškinius.
- 29 Byloje T-416/05 atskiru 2006 m. vasario 4 d. Teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu ieškovė pateikė prašymą sustabdyti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio vykdymą, kiek jis susijęs su šio sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta pagalba. 2006 m. birželio 26 d. Nutartimi *Olympiakes Aerogrammes prieš Komisiją* (T-416/05 R) Teismo pirmininkas šį prašymą atmetė.
- 30 Byloje T-423/05 atskiru 2006 m. birželio 19 d. Teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu ieškovė pateikė prašymą sustabdyti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio vykdymą, kiek jis susijęs su šio sprendimo 1 straipsnio 2–4 dalyje nurodyta pagalba. 2007 m.

sausio 29 d. Nutartimi *Olympiakes Aerogrammes prieš Komisiją* (T-423/05 R) Teismo pirmininkas šį prašymą atmetė.

- 31 Pakeitus Teismo kolegijų sudėtį, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į šeštąją kolegiją, todėl šios bylos buvo paskirtos šiai kolegijai.
- 32 Byloje T-416/05 2006 m. rugpjūčio 16 d. Teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu ieškovė, remdamasi Teismo procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalies pirmą ir antra pastraipomis, nurodė esant nepriimtiniams tariamai naujus Komisijos triplike pateiktus pagrindus. Ji prašė Teismo pripažinti šiuos pagrindus nepriimtiniams ir, nepatenkinus pirmojo prašymo, suteikti jai papildomą terminą į juos atsakyti. Komisija pateikė rašytines pastabas dėl minėto prašymo.
- 33 Byloje T-416/05 2006 m. gegužės 2 d. Teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu *Aeroporja Aigaiou* pateikė prašymą įstoti į bylą Komisijos reikalavimams palaikyti.
- 34 2006 m. liepos 14 d. dokumentu NOA paprašė atmesti šį prašymą įstoti į bylą. Tą pačią dieną pateiktu atskiru dokumentu ji pateikė prašymą dėl konfidencialaus nagrinėjimo *Aeroporja Aigaiou* atžvilgiu, kiek tai susiję su visu ginčijamu sprendimu, kol nekonfidenciali šio sprendimo redakcija nebus paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, ir tam tikrais ieškinyje, dublike ir jų prieduose pateiktais duomenimis.

- 35 2008 m. birželio 6 d. nutartimi šeštosios kolegijos pirmininkas patenkino *Aeroporja Aigaiou* prašymą įstoti į bylą Komisijos reikalavimams palaikyti. Šioje nutartyje numatyta perduoti į bylą įstojusiai šaliai nekonfidencialias procesinių dokumentų redakcijas, vadovaujantis Procedūros reglamento 116 straipsnio 2 dalimi, ir nustatytas terminas pateikti įstojimo į bylą paaiškinimus, neužkertant kelio prireikus juos papildyti vėliau, kai bus priimtas sprendimas dėl prašymo dėl konfidencialaus nagrinėjimo pagrįstumo.
- 36 2008 m. birželio 25 d. Teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu į bylą įstojusi šalis ginčijo NOA pateiktą prašymą dėl konfidencialaus nagrinėjimo. Prašydama jai pateikti visus procesinius dokumentus, ji nurodė ketinanti pateikti įstojimo į bylą paaiškinimus remdamasi jai pateiktomis nekonfidencialiomis dokumentų redakcijomis. Įstojimo į bylą paaiškinimai buvo pateikti 2008 m. liepos 22 d.
- 37 Byloje T-416/05 2010 m. kovo 8 d. Teismo kanceliarijai pateiktu laišku, atsakydama į Teismo pateiktus klausimus dėl prašymo dėl konfidencialaus nagrinėjimo, ieškovė atsiėmė šį prašymą, nes dėl privatizavimo procedūros buvo pradėtas jos specifinio likvidavimo ir bet kokios komercinės veiklos nutraukimo procesas. Į bylą įstojusiai šaliai buvo pasiūlyta pateikti papildomas pastabas.
- 38 Byloje T-423/05 2006 m. gegužės 17 d. Teismo kanceliarijai pateiktu dokumentu *Aeroporja Aigaiou* pateikė prašymą įstoti į bylą Komisijos reikalavimams palaikyti. 2006 m. liepos 28 d. dokumentu ieškovė paprašė atmesti šį prašymą įstoti į bylą. Tą pačią dieną pateiktu atskiru dokumentu ji pateikė prašymą dėl konfidencialaus nagrinėjimo *Aeroporja Aigaiou* atžvilgiu.

- 39 2008 m. birželio 6 d. nutartimi šeštosios kolegijos pirmininkas patenkino *Aeroporia Aigaiou* prašymą įstoti į bylą Komisijos reikalavimams palaikyti byloje T-423/05. Šioje nutartyje numatyta per pagrįstą terminą perduoti į bylą įstojusiai šaliai teismo posėdžio pranešimą, kad ji galėtų savo pastabas pateikti posėdyje, vadovaujantis Procedūros reglamento 116 straipsnio 6 dalimi.
- 40 Byloje T-423/05 2010 m. gegužės 10 d. Teismo kanceliarijai pateiktu laišku, atsakydama į Teismo pateiktus klausimus visų pirma dėl prašymo dėl konfidencialaus nagrinėjimo, ieškovė atsiėmė šį prašymą, nes dėl privatizavimo procedūros buvo pradėtas jos specifinio likvidavimo procesas.
- 41 2010 m. gegužės 18 d. nutartimi šeštosios kolegijos pirmininkas, išklauses visas šalis, nurodė sujungti bylas T-415/05, T-416/05 ir T-423/05, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas sprendimas.
- 42 Kadangi teisėjas T. Tchipev negalėjo posėdžiauti, Teismo pirmininkas, pritaikęs Procedūros reglamento 32 straipsnio 3 dalį, nusprendė papildyti kolegijos sudėtį pats posėdžiaudamas šiose bylose.
- 43 Byloje T-415/05 ieškovė Teismo prašo:

— visiškai ar iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

44 Byloje T-416/05 ieškove Teismo prašo:

- panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 ir 4 dalis bei 2 straipsnį, kiek jie su ja susiję,

- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

45 Byloje T-423/05 ieškove Teismo prašo:

- visiškai arba iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis susijęs su ieškovei suteikta pagalba,

- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

46 Komisija, kurios reikalavimus bylose T-416/05 ir T-423/05 palaiko *Aeroporia Aigaiou*, Teismo prašo:

- atmesti ieškinius,

- priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

- 47 Susipažinęs su teisėjo pranešėjo pranešimu, Teismas (šeštoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį, nesiimdamas išankstinių tyrimo priemonių. Taikant proceso organizavimo priemones, šalims buvo pasiūlyta atsakyti į Teismo pateiktus rašytinius klausimus ir pateikti tam tikrus dokumentus. Šalys įvykdė šiuos prašymus.
- 48 Per 2010 m. birželio 14 d. posėdį buvo išklaustytos žodinės šalių pastabos ir atsakymai į Teismo pateiktus klausimus.
- 49 Byloje T-415/05 Graikijos Respublika, kuri buvo pateikusi prašymą perduoti bylą nagrinėti Didžiąjai kolegijai, posėdyje patvirtino atsiimanti šį prašymą.

Dėl teisės

A — Dėl ieškovių suinteresuotumo pareikšti ieškinį išnykimo

1. Šalių argumentai

- 50 Rašytinėse pastabose, pateiktose atsakant į Teismo prašymą, Komisija ginčijo, kad ieškovės bylose T-416/05 ir T-423/05 NOA ir OA šiuo metu yra suinteresuotos pareikšti ieškinį, nes pasibaigus privatizavimo procedūrai jas buvo nuspręsta likviduoti.

- 51 Komisija taip pat teigė, kad byloje T-415/05 Graikijos Respublika taip pat nebeturi intereso pareikšti ieškinį, nes buvo susigrąžinta ginčijamame sprendime nurodyta pagalba.
- 52 Šiuo klausimu Komisija nurodė, kad Graikijos Respublikos, kuri yra vienintelė NOA ir OA akcininkė bei pati didžiausia, jei ne vienintelė, jų kreditorė, interesai buvo visiškai patenkinti susigrąžinant ginčijamą pagalbą. Taigi ginčijamo sprendimo panaikinimas jai neatneštų jokios papildomos naudos. Visų pirma jokie įrodymai neleidžia daryti išvados, kad šioms bendrovėms patenkinus privilegijuotus Graikijos Respublikos skolinius reikalavimus dar galėtų būti tenkinami ir galimi kitų kreditorių skoliniai reikalavimai.
- 53 Graikijos Respublika posėdyje ir NOA bei OA rašytiniuose atsakymuose į Teismo per posėdį pateiktus klausimus ginčijo tokius Komisijos argumentus. Posėdyje jos visų pirma pažymėjo, kad darbuotojų skoliniai reikalavimai ir hipoteka apsaugoti skoliniai reikalavimai turi būti tenkinami pirmiau nei valstybės skoliniai reikalavimai.
- 54 Galiausiai bylose T-416/05 ir T-423/05 į bylą įstojusi šalis atsakyme į Teismo rašytinį klausimą byloje T-416/05 ir posėdyje dėl abiejų minėtų bylų nurodė, kad ji išliko suinteresuota palaikyti Komisijos reikalavimus ir po ieškovėmis esančių bendrovių likvidavimo.

- 55 NOA, atsakydama į Teismo rašytinį klausimą, ir OA posėdyje ginčijo, kad *Aeroporia Aigaiou* buvo suinteresuota išlikti į bylą įstojusia šalimi.

2. Teismo vertinimas

- 56 Kadangi ieškinio priimtinumą sąlygos yra viešąja tvarka grindžiami nepriimtinumą pagrindai, kuriuos Europos Sąjungos teismas bet kuriuo metu savo iniciatyva gali išnagrinėti (žr. 2005 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Gruppo ormeggiatori del porto di Venezia ir kt. prieš Komisiją*, T-228/00, T-229/00, T-242/00, T-243/00, T-245/00-T-248/00, T-250/00, T-252/00, T-256/00-T-259/00, T-265/00, T-267/00, T-268/00, T-271/00, T-274/00-T-276/00, T-281/00, T-287/00 ir T-296/00, Rink. p. II-787, 22 punktą ir nurodytą teismo praktiką). Šioje byloje, atsižvelgiant į šalių argumentus, reikia patikrinti, ar ieškovės gali toliau palaikyti savo ieškinius po to, kai buvo likviduotos NOA ir OA bei grąžinta minėta nagrinėjama pagalba.
- 57 Pirma, dėl Graikijos Respublikos pareikšto ieškinio nurodyto nepriimtumo (byla T-415/05), reikia pažymėti, kad, vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, EB 230 straipsnyje aiškiai atskiriama Bendrijos institucijų ir valstybių narių teisė pareikšti ieškinį dėl panaikinimo ir fizinių ar juridinių asmenų teisė pareikšti tokį ieškinį, nes šio straipsnio antra pastraipa bet kuriai valstybei narei suteikiama teisė ieškiniu dėl panaikinimo ginčyti Komisijos sprendimų teisėtumą, šios teisės įgyvendinimui nenustatant reikalavimo įrodyti suinteresuotumo pareikšti ieškinį. Taigi tam, kad valstybės narės ieškinys būtų priimtinas, ji neprivalo įrodyti, jog jos ginčijamas Komisijos aktas turi jai teisinių pasekmių. Vis dėlto, kad būtų galima pareikšti ieškinį dėl Komisijos akto panaikinimo, šiuo aktu turi būti siekiama sukurti teises pasekmes (2001 m. lapkričio 27 d. Teisingumo Teismo nutarties *Portugalija prieš Komisiją*, C-208/99, Rink. p. I-9183, 22–24 punktai; šiuo klausimu taip pat žr. 2010 m.

gegužės 21 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Prancūzija ir kt. prieš Komisiją*, T-425/04, T-444/04, T-450/04 ir T-456/04, Rink. p. II-2099, 118–120 punktus).

- 58 Šioje byloje Komisija ginčijamame sprendime NOA ir OA naudai priimtas ginčijamas priemonės pripažįsta valstybės pagalba ir jas pripažįsta nesuderinamomis su bendrąja rinka.
- 59 Tai reiškia, kad dėl šio sprendimo kyla privalomos teisinės pasekmės ir todėl tai yra aktas, dėl kurio galima pareikšti ieškinį.
- 60 Todėl Graikijos Respublika, visų pirma nesutinkanti su ginčijamų priemonių pripažinimu valstybės pagalba, vien dėl to, kad yra valstybė narė, gali pareikšti ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo ir todėl, vien dėl minėto statuso, gali toliau palaikyti ieškinį.
- 61 Antra, dėl tariamo NOA (byla T-416/05) ir OA (byla T-423/05) suinteresuotumo pareikšti ieškinį nebuvimo reikia priminti, kad vadovaujantis teismo praktika ieškovas turi turėti suinteresuotumą pareikšti ieškinį iki teismo sprendimo paskelbimo. Iš tiesų nebėra pagrindo priimti sprendimą dėl ieškinio, jei ieškovas neteko bet kokio asmeninio intereso dėl ginčijamo akto panaikinimo, nes nagrinėjant bylą įvyko įvykis, dėl kurio pats šio akto panaikinimas negali turėti teisinių pasekmių ieškovo naudai (2008 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Alitalia prieš Komisiją*, T-301/01,

Rink. p. II-1753, 37 punktą ir 2010 m. kovo 19 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Gollnisch prieš Parlamentą*, T-42/06, Rink. p. II-1135, 61 punktą).

- 62 Šioje byloje pakanka pripažinti, kad ieškovėmis esančios bendrovės, savo atsakymuose į Teismo rašytinius klausimus pažymėjusios visiškai grąžinusios nurodytą pagalbą vykdydamos ginčijamą sprendimą, teisėtai teigia, kad vis dar išliko jų asmeninis interesas toliau palaikyti savo ieškinius, nes, jei ginčijamas sprendimas būtų panaikintas, Graikijos Respublika turėtų joms atiduoti grąžintas sumas, kurios būtų įtrauktos į atitinkamų šių bendrovių likvidavimo balansų aktyvus.
- 63 Iš to matyti, kad šie ieškiniai yra priimtini.
- 64 Be to, bylose T-416/05 ir T-423/05 dėl klausimo, ar *Aeroporía Aigaiou* vis dar turi tiesioginį ir esamą suinteresuotumą bylą baigti, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo statuto 40 straipsnio antrą pastraipą, pakanka priminti, kad minėtoje Nutartyje *Olympiakes Aerogrammes prieš Komisiją* (28 punktą) ir minėtoje Nutartyje *Olympiaki Aeroporía Ypiresies prieš Komisiją* (23 punktą), kuriose *Aeroporía Aigaiou* buvo leista įstoti į bylą Komisijos reikalavimams palaikyti, toks tiesioginis ir esamas suinteresuotumas buvo pripažintas dėl to, kad į bylą įstojusi šalis, pirma, konkuravo su ginčijamame sprendime nurodytos pagalbos gavėjomis OA ir NOA ir, antra, aktyviai dalyvavo formalioje tyrimo procedūroje, po kurios buvo priimtas jai palankus ginčijamas sprendimas. Kol NOA ir OA net ir po jų likvidavimo yra pripažįstamas interesas reikalauti ginčijamo sprendimo panaikinimo, *Aeroporía Aigaiou* išlieka atitinkamas interesas įstoti į bylą Komisijos reikalavimams palaikyti, siekiant apginti šio sprendimo teisėtumą, net jei tik siekiant pareikšti reikalavimus atlyginti

nuostolius, dėl kurių vėliau gali būti pareikšti ieškiniai, pagrįstus minėtu konkurenciniu laikotarpiu neteisėtai suteikta jai žalą padariusia pagalba.

- 65 Taigi reikia pripažinti, kad *Aeroporia Aigaiou*, kaip į bylą įstojusi šalis, išliko suinteresuota, kad šie ginčai būtų išspręsti.

B — *Dėl esmės*

- 66 Ieškovės ginčija Komisijos išvadas, susijusias su, pirma, ekonominiu tęstinumu tarp OA ir NOA pagalbos susigrąžinimo tikslams (bylos T-415/05 ir T-416/05), antra, valstybės pagalbos suteikimu NOA (bylos T-415/05 ir T-416/05) ir, trečia, valstybės pagalbos suteikimu OA (bylos T-415/05, T-416/05 ir T-423/05). Jos taip pat remiasi, ketvirta, suinteresuotos valstybės narės teisės būti išklaustyti pažeidimu (bylos T-415/05 ir T-423/05), penkta, proporcingumo principo pažeidimu (bylos T-415/05 ir T-416/05) ir, šešta, *ne bis in idem* principo pažeidimu (bylos T-415/05 ir T-423/05).
- 67 Prieš pradėdant paeiliui nagrinėti įvairius kaltinimus, pirmiausia reikia pažymėti, kad byloje T-416/05 ieškovė NOA rėmėsi tariamų naujų Komisijos pagrindų nepriimtimumu (žr. šio sprendimo 34 punktą). Šių pagrindų priimtimumas bus įvertintas nagrinėjant pagrindus, su kuriais jie yra susiję (žr. šio sprendimo 116, 117, 129-131, 208 ir 409 punktus).

1. *Dėl atsižvelgimo į ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA, siekiant susigrąžinti pagalbą (bylos T-415/05 ir T-416/05)*

a) Šalių argumentai

- ⁶⁸ Dėl nagrinėjamos pagalbos gavėjų nustatymo susigrąžinimo tikslais Graikijos Respublika ir NOA ginčija Komisijos išvadą, kad tarp OA ir NOA buvo ekonominis tęstinumas, kiek, vadovaujantis ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalimi kartu su 2 straipsniu, šią išvadą galima aiškinti kaip įpareigojančią po 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo ir iki atskyrimo OA suteiktą pagalbą susigrąžinti iš NOA.
- ⁶⁹ Pirma, ieškovės teigia, kad ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje nesant aiškaus ir tikslaus nurodymo susigrąžinti, vadovaujantis EB 88 straipsniu ir Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsniu, iš šio sprendimo neįkyla jokia pareiga susigrąžinti tokią pagalbą iš NOA.
- ⁷⁰ Graikijos Respublika nurodo, kad dėl ginčijamame sprendime ir rašytinėse pastabose, kuriuose yra prieštaravimų, Komisijos padarytų netikslumų kilo klausimas, kodėl ir kokia apimtimi į ginčijamą sprendimą (178–183 konstatuojamosios dalys) buvo įtraukta minėta išvada dėl NOA teisių ir pareigų, susijusių su pagalbos susigrąžinimu, perėmimo iš OA, nors atsiliepiame į ieškinį Komisija pripažino, jog ši išvada yra susijusi tik su 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimu ir neturi jokių teisinių

pasekmių ginčijamo sprendimo atveju bei nurodė nesanti suinteresuota pareikšti ieškinį šiuo klausimu.

- 71 Todėl, vadovaujantis teisinio saugumo principu, būtina išsiaiškinti, ar ginčijamame sprendime numatyta, jog NOA gali būti įpareigota grąžinti būtent ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytą pagalbą, kad nagrinėdamas šį ieškinį Teismas reikiamu laiku atliktų NOA teisių ir pareigų dėl pagalbos susigrąžinimo perėmimo iš OA klausimo kontrolę.
- 72 Antra, Graikijos Respublika ir NOA teigia, kad ginčijamame sprendime (183 konstatuojamoji dalis) esantis Komisijos teiginys, jog bent jau dėl iki skrydžių veiklos sektoriaus atskyrimo skirtos pagalbos grąžinimo NOA turėtų būti laikoma OA teisių ir pareigų perėmėja, yra pagrįstas akivaizdžiai klaidingu vertinimu ir nemotyvuotas.
- 73 Ieškovės pripažįsta, jog vadovaujantis teismo praktika Komisija gali būti priversta reikalauti, kad išieškojimas neapsiribotų pirmine pagalbos gavėja, bet būtų galimas ir iš įmonės, kuri galimai tęsia pirminės įmonės veiklą gamybos priemonėmis, kurios jai buvo perduotos, jeigu yra ekonominis tęstinumas tarp abiejų įmonių (2003 m. gegužės 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją*, C-328/99 ir C-399/00, Rink. p. I-4035, 77 punktas). Vis dėlto iš šios teismo praktikos matyti, kad, pirma, pagalbos susigrąžinimas iš trečiojo asmens yra tik galimybė ir, antra, privalo būti ekonominio tęstinumo elementas.

- 74 Visų pirma, galimybė ekonominius sunkumus patiriančiai bendrovei imtis lengvinančių priemonių negali būti *a priori* atmesta dėl reikalavimų grąžinti su bendrąja rinka nesuderinamą valstybės pagalbą (minėto Sprendimo *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją* 76 punktas). Priešingai nei teigia Komisija, į ketinimą išvengti pareigos grąžinti buvo atsižvelgta nagrinėjant perdavimo ir pertvarkymo operacijos ekonominę logiką (minėto Sprendimo *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją* 17 punktas ir 2005 m. spalio 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *CDA Datenträger Albrechts prieš Komisiją*, T-324/00, Rink. p. II-4309, 102–104 punktai).
- 75 Šiuo klausimu ieškovės primena, kad vien bendrovės pagalbos gavėjos įvykdytas savo turto dalies perleidimas trečiajam juridiniam asmeniui, siekiant užtikrinti galimybę jam vystytis išvengiant teisinių ir ekonominių neaiškumų, keliančių grėsmę tolesnei veiklai šioje srityje, dar neįrodo, kad buvo siekiama išvengti sugražinimo pasekmių (minėto Sprendimo *CDA Datenträger Albrechts prieš Komisiją* 98 punktas).
- 76 Taigi šioje byloje, vadovaujantis minėta teismo praktika, lemiamas kriterijus yra tai, kad pertvarkymą lėmė efektyviausiu grąžinimu pagrįsta ekonominė logika, o ne siekis išvengti nurodymo susigrąžinti pagalbą pasekmių.
- 77 Skrydžių veiklos atskyrimu įgyvendinant platesnę *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimo ir privatizavimo programą buvo siekiama pardavus šį sektorių gauti kaip galima didesnę pelną. Visų pirma, naujos oro bendrovės NOA vertė smarkiai viršijo tik perduoto turto dalių sumą. Be kita ko, ją padidino tai, kad buvo perleistas patikimas

ir lankstus lėktuvų parkas, gerai apmokytas personalas, praktinė ir dirbant nacionalinėje rinkoje įgyta patirtis, reputacija ir verslo pasitikėjimas, partnerių tinklas, bendradarbiavimo sutartys bei turimi laiko tarpiniai oro uostuose.

- 78 Dėl to ieškovės teigia, kad, remiantis privataus investuotojo kriterijumi, Įstatyme Nr. 3185/2003 įtvirtintas pertvarkymas buvo numatytas vadovaujantis *Olympic Airways* grupės privatizavimo ekonomine logika, tam, kad būtų veiksmingiau susigrąžinta pagalba, o ne siekiant išvengti nurodymo susigrąžinti pagalbą pasekmių. Iš tiesų po nesėkmingų bandymų privatizuoti OA Graikijos Respublika nusprendė atskirti įvairias grupės veiklas, tam, kad jos būtų privatizuotos atskirai, gaunant maksimalų pelną. Šiuo klausimu NOA visų pirma ginčija Komisijos ginčijamame sprendime (178 konstatuojamoji dalis) nurodytą teiginį, kad pertvarkydama šią grupę Graikijos Respublika siekė išsaugoti galimybę tęsti skrydžių veiklą.
- 79 Graikijos Respublika ir NOA teigia, kad šioje byloje, kaip ir byloje, kurioje buvo priimtas minėtas Sprendimas *CDA Datenträger Albrechts prieš Komisiją*, bendrovės (šiuo atveju OA), iš kurios buvo paimta dalis turto, bendras turtas nesumažėjo, nes buvo perleista ir atitinkama dalis jos įsipareigojimų. Be to, Komisija pripažino, kad NOA buvo perduota 145 mln. eurų dydžio įsiskolinimų suma (ginčijamo sprendimo 117 konstatuojamoji dalis).
- 80 Be to, priešingai nei ginčijamame sprendime teigia Komisija (179 konstatuojamoji dalis), OA turto dalies perdavimas NOA neatėmė iš OA pajamų. Iš tiesų OA toliau veikė pagalbos žemėje, aptarnavimo ir remonto, atkūrimo, informatikos bei kuro tiekimo sektoriuose. OA gavo labai dideles pajamas iš NOA, remiantis verslo sandorio sąlygomis.

- 81 Tokiomis aplinkybėmis Komisijos tvirtinimas, kad NOA įsteigimas yra dirbtinė reorganizacija tos pačios grupės viduje, yra klaidingas. Iš tiesų, vadovaujantis Įstatymu Nr. 3185/2003, Graikijos Respublikai NOA akcijos priklausė tik privatizavimo tikslais. Be to, kadangi NOA negavo jokios naudos, kaip dalį OA turto įgijusi bendrovė, o OA toliau tęsė veiklą, tarp šių dviejų bendrovių nebuvo ekonominio tęstinumo, galinčio pateisinti pagalbos, kurios gavėja buvo OA, susigrąžinimą iš NOA (2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-277/00, Rink. p. I-3925, 81 punktą).
- 82 Priešingai nei teigia Komisija, 2005 m. birželio 2 d. laiške Graikijos Respublika nepripažino, kad NOA buvo OA teisių ir pareigų perėmėja. Ji tik pripažino, kad jei pasibaigus iš OA likvidavimo gautoms lėšoms iš šios bendrovės nebūtų galima susigrąžinti visos sumos, pareigos susigrąžinti įgyvendinimas galėtų būti nukreiptas ir prieš OA teises ir pareigas perėmusias bendroves, jei būtų įvykdytos Bendrijos teismų praktikoje įtvirtintos sąlygos dėl pareigos susigrąžinti valstybės pagalbą perėmimo. Vis dėlto taip nėra. Kadangi artinosi NOA privatizavimo procedūros pabaiga, Graikijos valdžios institucijos minėtame laiške aiškiai nurodė sąlygą dėl pardavimo už pagrįstą rinkos kainą.
- 83 Atsiliepime į ieškinį (76 punktą) nurodydama, kad pats pertvarkymas nebuvo ginčijamo sprendimo objektas ir todėl jo nereikia išsamiai nagrinėti, norint įvertinti, ar NOA buvo OA teisių ir pareigų perėmėja, Komisija pripažino neatsižvelgusi į esminį su šio pertvarkymo ekonomine logika susijusį kriterijų.
- 84 Todėl motyvai, kuriais yra pagrįsta ginčijamame sprendime įtvirtinta išvada, kad NOA perėmė iš OA teises ir pareigas, kiek tai susiję su pagalbos grąžinimu, yra

nepakankami, nes Komisija neišnagrinėjo NOA įsteigimo procedūros, kaip OA restruktūrizavimo ir privatizavimo elemento, kuriuo siekta atgauti kaip galima didesnę neteisingai suteiktos pagalbos dalį, ekonominės logikos.

⁸⁵ Galiausiai Graikijos Respublika ir NOA ginčija Komisijos taikytą 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo aiškinimą. Jos teigia, kad Teisingumo Teismas priėmė sprendimą tik dėl Įstatymo Nr. 3185/2003 teisinių ir finansinių pasekmių 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo vykdymui. Teisingumo Teismas nepareiškė nuomonės dėl sprendimo atskirti skrydžių veiklos sektorių tikslų, šio restruktūrizavimo suderinamumo su EB 87 straipsnio nuostatomis ir dėl klausimo, ar NOA galima laikyti OA teisių ir pareigų perėmėja dėl 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime numatytos pagalbos susigrąžinimo. Be to, nagrinėdamas šį ieškinį dėl išipareigojimų neįvykdymo, Teisingumo Teismas negalėjo vertinti, ar NOA buvo OA teisių ir pareigų perėmėja dėl pagalbos susigrąžinimo, nes 2003 m. spalio 2 d. pareiškus ieškinį NOA dar nebuvo įsteigta.

⁸⁶ 2005 m. gegužės 12 d. sprendime Teisingumo Teismas pripažino tik, kad dėl OA turto dalies perleidimo NOA pagal nacionalinę teisę tapo neįmanoma susigrąžinti OA suteiktos pagalbos. Vis dėlto jis priėjo prie šios išvados nurodydamas, kad OA „visas turtas“ buvo perduotas „be jokių įsiskolinimų“ (sprendimo 33 punktas). Tačiau taip nebuvo, nes vėliau Komisija pripažino, kad OA išlaikė didelę turto dalį ir perleido didelę įsiskolinimų dalį NOA. Taigi Komisija iškraipė Teisingumo Teismo argumentus, pateiktus 2005 m. gegužės 12 d. sprendime, ir juos klaidingai aiškino, teigdama, jog Teisingumo Teismas pripažino, jog pelningiausias turtas buvo perduotas NOA.

- 87 Dėl visų minėtų priežasčių Komisijos išvados, susijusios su tariamo ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA pripažinimu, yra klaidingos ir nemotyvuotos.
- 88 Pirma, Komisija pateikia savąjį ginčijamo sprendimo aiškinimą. Atsiliepimuose į ieškinius bylose T-415/05 ir T-416/05 ji pirmiausia teigia, kad, kitaip nei 2005 m. gegužės 12 d. sprendime, ginčijamame sprendime nėra nagrinėjamas OA suteiktos pagalbos susigrąžinimo iš NOA klausimas. Iš to Komisija daro išvadą, kad Graikijos Respublika ir NOA šiuo metu nėra suinteresuotos pareikšti ieškinio dėl šio sprendimo motyvų, susijusių su NOA pripažinimu OA teisių ir pareigų perėmėja.
- 89 Vis dėlto triplikuose Komisija gina poziciją, kad iš ginčijamo sprendimo 2 straipsnio, aiškinant jį kartu su šio sprendimo motyvais, aiškiai matyti, jog bent jau iki atskyrimo OA suteikta ginčijama pagalba turi būti susigrąžinta ne tik iš šios bendrovės, bet ir iš NOA. Taigi ji pripažįsta Graikijos Respublikos ir NOA suinteresuotumą ginčyti pareigą iš NOA susigrąžinti OA suteiktą pagalbą.
- 90 Tokį pozicijos pasikeitimą Komisija aiškina tuo, kad ji sužinojo apie tikslią NOA įsteigimo datą tik iš dublike byloje T-416/05 pateiktos nuorodos į 2003 m. gruodžio 13 d. kaip šios bendrovės įsteigimo ir veiklos pradžios datą.

- 91 Šios tikslios datos įrodymai „leido taikyti išlygą“, kurią ne kartą išreiškė Komisija, dėl tikrojo iki atskyrimo suteiktos pagalbos gavėjo nustatymo.
- 92 Kalbant apie po atskyrimo OA suteiktą ginčijamą pagalbą, ją taip pat būtų galima ir reikėtų susigrąžinti iš NOA, jei įgyvendinant ginčijamą sprendimą būtų įrodyta, kad iš jos gauta nauda buvo perduota NOA. Šiuo klausimu Komisija nurodo, kad OA perdavė iš Graikijos Respublikos jai suteiktos pagalbos gautą naudą NAO, subnuomodama naujajai oro bendrovei lėktuvus už mažesnius nuomos mokesčius nei pati mokėjo pagrindiniams nuomotojams.
- 93 Komisija pažymi, kad pareigos susigrąžinti padalijimą tarp OA ir NOA reikės nustatyti įgyvendinant ginčijamą sprendimą.
- 94 Antra, bylose T-415/05 ir T-416/05 Komisija ginčija ieškovių argumentus, kuriais siekiama įrodyti, kad NOA neperėmė OA teisių ir pareigų dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo. Ji teigia, kad pagalbos susigrąžinimu iš subjekto, vykdančio iš šios pagalbos naudą gavusią ekonominę veiklą, siekiama užtikrinti sveikos konkurencijos sąlygas.
- 95 *Aeroporia Aigaiou*, įstojusi į bylą Komisijos reikalavimams byloje T-416/05 palaikyti, teigia, kad klausimas dėl ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA egzistavimo buvo išspręstas 2005 m. gegužės 12 d. sprendime.

b) Teismo vertinimas

- ⁹⁶ Pirmiausia reikia pažymėti, kad atsakydama į posėdyje Teismo pateiktą klausimą Komisija nepatvirtino atsakyme į Teismo rašytinį klausimą pateikto ir posėdžio metu pakartoto OA teiginio, kad ši bendrovė, vadovaudamasi ginčijamo sprendimo 2 straipsniu, grąžino visą jai suteiktos ginčijamos pagalbos sumą su palūkanomis. Iš tiesų Komisija turėjo abejonių dėl visiško šios pagalbos grąžinimo, nurodydama, kad, atsižvelgiant į OA ir NOA likvidavimą, ji nereikalavo, jog Graikijos Respublika OA suteiktą ginčijamą pagalbą susigrąžintų iš NOA.
- ⁹⁷ Graikijos Respublika ir NOA savo ruožtu posėdyje nurodė, kad jos palaiko savo kaltinimus dėl NOA pripažinimo OA teisių ir pareigų dėl OA suteiktos pagalbos susigrąžinimo perėmėja.
- ⁹⁸ Tokiomis aplinkybėmis, pirma, nustačius OA naudai priimtas priemones, dėl kurių galėtų kilti pareiga susigrąžinti pagalbą iš NOA, reikia, antra, nustatyti ginčijamo sprendimo teisinę apimtį, kiek ji susijusi su išvada dėl NOA teisių ir pareigų perėmimo iš OA dėl pagalbos grąžinimo, ir galiausiai, trečia, įvertinti pareigos grąžinti taikymo išplėtimo NOA pagrįstumą.

Dėl OA naudai priimtų priemonių, dėl kurių galėtų kilti pareiga susigrąžinti pagalbą iš NOA, nustatymo

- ⁹⁹ Kaip 2005 m. gegužės 12 d. sprendime pažymi Teisingumo Teismas (32 punktas), pirmiausia reikia atskirti pačių restruktūrizavimo priemonių nagrinėjimą, atsižvelgiant į EB 87 straipsnio taikymo sąlygas, nuo visiškai atskiro klausimo, ar NOA gali būti laikoma OA teisių ir pareigų perėmėja skrydžių veiklos srityje dėl iki atskyrimo OA suteiktos pagalbos susigrąžinimo. Nagrinėjant ieškinį dėl išpareigojimų neįvykdymo, dėl kurio buvo priimtas šis sprendimas, buvo vertinamos tik šių restruktūrizavimo priemonių teisinės ir finansinės pasekmės 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo vykdymui.
- ¹⁰⁰ Iš nurodymo pateikti informaciją ir 2004 m. kovo 16 d. sprendimo pradėti EB 88 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą matyti, kad šioje byloje Komisijos tyrimas apėmė visas su *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimu ir privatizavimu susijusias priemones, kurios gali turėti valstybės pagalbos požymių (žr. šio sprendimo 12 ir 16–18 punktus).
- ¹⁰¹ Vis dėlto ginčijamame sprendime nėra nagrinėjamos pačios restruktūrizavimo priemonės, jas kvalifikuojant pagal EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygas. Jų pobūdį ir visų pirma OA ir NOA ryšį Komisija vertina tik siekdama, pirma, įrodyti buvus ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo ir, antra, kvalifikuoti nagrinėjamas priemones atsižvelgiant į jų kontekstą (visų pirma žr. šio sprendimo 164–178 punktus).

- 102 Konkrečiai dėl pagalbos susigrąžinimo ginčijamame sprendime Komisija turėjo išnagrinėti tik NOA teisių ir pareigų perėmimą iš OA dėl šiame sprendime nurodytos naujos OA suteiktos pagalbos susigrąžinimo. Iš tiesų 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nurodytos pagalbos tikrųjų gavėjų nustatymo, siekiant įvykdyti šiame sprendime įtvirtintą nurodymą susigrąžinti, klausimas buvo išspręstas 2005 m. gegužės 12 d. sprendime (žr. šio sprendimo 7, 8 ir 99 punktus).
- 103 Be to, reikia pažymėti, kad NOA teisių ir pareigų dėl pagalbos susigrąžinimo perėmimo iš OA klausimą šiuo atveju galima kelti tik tiek, kiek jis susijęs su iki skrydžių veiklos atskyrimo ir NOA įsteigimo OA suteikta pagalba.
- 104 Iš tiesų, jei tarp šių bendrovių yra ekonominis tęstinumas, NOA galima pripažinti palankias sąlygas skrydžių veiklos sektoriui sudarančios pagalbos, kuri buvo suteikta ankstesnei oro bendrovei OA, kol jos veiklos neperėmė NOA, tikrąja gavėja.
- 105 Kita vertus, priešingai nei triplikuose teigia Komisija (žr. šio sprendimo 92 punktą), po atskyrimo OA suteiktos ginčijamos pagalbos nebūtų galima susigrąžinti iš NOA tik dėl to, kad ši bendrovė iš to patyrė netiesioginės naudos. Iš tiesų net darant prielaidą, kad, kaip teigia Komisija, po atskyrimo OA suteikta valstybės pagalba šiai bendrovei suteikė galimybę suteikti naujai bendrovei NOA lengvatas, kurių ji nebūtų gavusi normaliomis rinkos sąlygomis, nors tai nėra įrodyta, vien ši aplinkybė neleistų daryti išvados, kad NOA yra tikroji OA suteiktos pagalvos gavėja.

- 106 Iš tiesų po atskyrimo nelikus bendrovių OA ir NOA ekonominio vientisumo (ginčijamame sprendime Komisija neginčija, kad jos yra teisiškai ir finansiškai savarankiškos), Komisija bet kuriuo atveju privalo aiškiai nurodyti lengvatas, kurias OA tariamai suteikė NOA, ir atskirai jas įvertinti, atsižvelgdama į EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygas (šiuo klausimu žr. 2006 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.*, C-222/04, Rink. p. I-289, 112–114 punktus ir 1998 m. birželio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *British Airways ir kt. prieš Komisiją*, T-371/94 ir T-394/94, Rink. p. II-2405, 313 ir 314 punktus). Toks yra ir Komisijos pasirinktas požiūris ginčijamame sprendime dėl NOA suteiktos pagalbos, nustatant mažesnius nuomos mokesčius už lėktuvų subnuomą (žr. šio sprendimo 154–253 punktus).
- 107 Tai reiškia, kad šioje byloje, kaip ir teigia ieškovės, NOA teisių ir pareigų perėmimo iš OA dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo klausimas yra keliamas tik dėl ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytos OA tariamai skirtos pagalbos nesiimant veiksmų dėl šios bendrovės mokesčių ir socialinio draudimo įmokų nemokėjimo, nes ši pagalba buvo suteikta prieš atskyrimą. Iš tiesų visa kita OA suteikta pagalba, nurodyta ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse, buvo suteikta po atskyrimo.
- 108 Šiuo klausimu jau dabar reikia pažymėti, kad reikia atmesti bylose T-415/05 ir T-423/05 ieškovių pateiktus pagrindus, kurie nurodyti siekiant panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalį, kaip dėl to vėliau nuspręš Teismas (žr. šio sprendimo 378–394 punktus).
- 109 Tokiomis aplinkybėmis reikia nustatyti ginčijamo sprendimo teisinę apimtį, kiek ji susijusi su išvada dėl ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA egzistavimo minėto sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytos pagalbos susigrąžinimo tikslams, nes ši pagalba buvo suteikta iki 2003 m. gruodžio 11 d.

Dėl ginčijamo sprendimo teisinės apimties, kiek ji susijusi su išvada dėl NOA teisių ir pareigų perėmimo iš OA dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo

- 110 Pirmiausia reikia pažymėti, kad atsižvelgiant į tai, jog ginčijamas sprendimas buvo priimtas 2005 m. rugsėjo 14 d., jį priimdama Komisija turėjo visus įrodymus, kurių reikia norint pačiame sprendime įvardyti pagalbos gavėjus, iš kurių turi būti susigrąžinta atitinkama pagalba. Šiuo požiūriu šios bylos aplinkybės skiriasi nuo Komisijos nagrinėtųjų 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime, kuris buvo priimtas prieš *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimą ir NOA įsteigimą 2003 m. gruodžio mėnesį.
- 111 Vis dėlto ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje Komisija tiesiogiai neįvardijo NOA kaip šio sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytos OA suteiktos pagalbos dalies tikrosios gavėjos.
- 112 Iš tiesų Komisija ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje tik nustato, kad Graikijos Respublika turi susigrąžinti šio sprendimo 1 straipsnyje nurodytą pagalbą iš jos „gavėjų“. Ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje yra tiesiogiai nurodyta neteisėta OA suteikta pagalba, Graikijos Respublikai nesiiimant veiksmų dėl šios bendrovės valstybei mokėtinų mokesčių ir socialinio draudimo įmokų nemokėjimo, tačiau NOA nėra įvardyta kaip tikroji šios pagalbos dalies gavėja.
- 113 Minėtame 2008 m. vasario 14 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* pripažindamas, kad Graikijos Respublika neįvykdė pagal ginčijamą sprendimą jai nustatytų įsipareigojimų, Teisingumo Teismas be kita ko nematė poreikio nagrinėti, ar šiame sprendime NOA buvo pripažinta OA teisių ir pareigų perėmėja dėl 1 straipsnio 4 dalyje nurodytos ginčijamos pagalbos susigrąžinimo. Iš tiesų dėl šios pagalbos Teisingumo

Teismas tik patikrino, ar ginčijamame sprendime buvo pateikti įrodymai, pagal kuriuos suinteresuotos nacionalinės valdžios institucijos be didelių sunkumų galėtų pačios nustatyti susigrąžintinas sumas (sprendimo 42–44 punktai).

- 114 Kaip ir nurodo ieškovės, tokiomis aplinkybėmis Teismas turi išaiškinti ginčijamo sprendimo turinį, kiek jis susijęs su galima pareiga susigrąžinti iš NOA ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytą pagalbą.
- 115 Prieš tai reikia pažymėti, kad Komisija triplikuose bylose T-415/05 ir T-416/05 savo prieštarinę poziciją dėl ginčijamo sprendimo aiškinimo pateisino tikslios NOA įsteigimo datos nežinojimu (žr. šio sprendimo 90 punktą).
- 116 Byloje T-416/05 NOA teigė, kad argumentai, jog Komisija tariamai nežinojo tikslios NOA įsteigimo datos, yra nauji ir todėl nepriimtini (žr. šio sprendimo 34 punktą).
- 117 Šiuo klausimu pakanka nurodyti, kad šie Komisijos argumentai bet kuriuo atveju yra nereikšmingi. Iš tiesų nepaisant to, kokie būtų vėlesni atsakove esančios institucijos pateikti paaiškinimai, galutinį ginčijamo sprendimo aiškinimą turi pateikti Teismas. Todėl Komisijos prieštarinę pozicija dėl ginčijamo sprendimo aiškinimo ir rėmimasis neaiškumu dėl tikslios NOA įsteigimo datos, siekiant paaiškinti Komisijos pozicijos kaitą, yra nereikšmingi bei negali pažeisti ieškovių teisės į gynybą (1999 m. spalio 7 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Irish Sugar prieš Komisiją*, T-228/97,

Rink. p. II-2969, 30 punktas). Be to, reikia pažymėti, kad 2004 m. kovo 16 d. sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą (10 punktas) ir ginčijamame sprendime (6 punktas) yra tiesiogiai nurodyta, kad NOA buvo įsteigta 2003 m. gruodžio 12 d. Posėdyje ieškovės patvirtino, kad šią dieną NOA pradėjo savo veiklą. Tokiomis aplinkybėmis net jei Komisija administracinės procedūros metu nebuvo informuota apie tikslią NOA įsteigimo datą – 2003 m. gruodžio 11 d. – ši aplinkybė neturėjo įtakos ginčijamo sprendimo turiniui ir kartu jo aiškinimui, kiek tai susiję su galimu NOA pripažinimu OA teisių ir pareigų perėmėja dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo.

- 118 Dėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnio aiškinimo reikia priminti, kad vadovaujantis teismo praktika sprendimo valstybės pagalbos srityje rezoliucinė dalis yra neatskiriama nuo jo motyvų ir turi būti aiškinama, jei būtina, atsižvelgiant į motyvus, kuriais vadovaujantis jis buvo priimtas (žr. 1997 m. gegužės 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *TWD prieš Komisiją*, C-355/95 P, Rink. p. I-2549, 21 punktą ir 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo 41 punktą bei nurodytą teismo praktiką).
- 119 Todėl šioje byloje reikia patikrinti, ar, atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo motyvus, šio sprendimo 2 straipsnį galima aiškinti taip, kad jame tarp „1 straipsnyje nurodytos pagalbos gavėjų“ nurodoma NOA, kaip minėto sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytos OA suteiktos ginčijamos pagalbos tikroji gavėja.
- 120 „Pagalbos vertinime“ (ginčijamo sprendimo 6 punktas) nagrinėdama *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimo pobūdį (ginčijamo sprendimo 178–183 konstatuojamosios dalys) Komisija išsamiau išanalizavo restruktūrizavimo ypatumus, į kuriuos

Teisingumo Teismas jau buvo atsižvelgęs 2005 m. gegužės 12 d. sprendime. Komisija rėmėsi šiuo sprendimu ginčijamo sprendimo 183 konstatuojamojoje dalyje pateikdama tokią išvadą:

„Taigi akivaizdu, kad nors po 2003 m. OA restruktūrizavimo, kai įsteigta NOA, buvo sukurtas atskiras juridinis asmuo, vis dėlto restruktūrizavimas buvo įvykdytas siekiant išvengti pagalbos susigrąžinimo pagal 2002 m. [gruodžio 11 d.] sprendimą, o NOA yra OA teisių ir pareigų perėmėja bent jau dėl iki atskyrimo skirtos valstybės pagalbos susigrąžinimo.“

¹²¹ Siekdama įrodyti, kad NOA perėmė OA teises ir pareigas dėl OA suteiktos ginčijamos pagalbos susigrąžinimo, Komisija nagrinėjo tik įrodymus, kuriais remdamasis 2005 m. gegužės 12 d. sprendime Teisingumo Teismas pripažino buvus ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA dėl 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nurodytos pagalbos susigrąžinimo. Vadovaudamasi šiais įrodymais, Komisija ginčijamo sprendimo 183 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nusprendė išplėsti pareigos susigrąžinti taikymą NOA pirmiausia dėl iki atskyrimo OA skirtos ginčijamos pagalbos.

¹²² Be to, vertindama NOA suteiktos pagalbos suderinamumą, Komisija ginčijamame sprendime (216 ir 217 konstatuojamosios dalys) priminė, kad atsižvelgiant į tai, jog NOA buvo OA teisių ir pareigų perėmėja dėl pagalbos susigrąžinimo, NOA suteiktos naujos pagalbos negalima pripažinti suderinama su bendrąja rinka, kol nebuvo grąžinta iki atskyrimo gauta pagalba.

- 123 Iš šio ginčijamo sprendimo nagrinėjimo matyti, kad nors galima apgailauti, jog Komisija ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje konkrečiai nenurodė gavėjų, iš kurių turi būti susigrąžinta 1 straipsnio 4 dalyje nurodyta ir iki atskyrimo gauta pagalba, iš šio sprendimo motyvų galima lengvai nustatyti, kad NOA yra OA teisių ir pareigų perėmėja dėl šios pagalbos susigrąžinimo.
- 124 Tokiomis aplinkybėmis iš ginčijamo sprendimo 2 straipsnio, vertinant jį kartu su minėtais šio sprendimo motyvais ir ypač atsižvelgiant į 2005 m. gegužės 12 d. sprendimą, aiškiai matyti, kad Komisija įpareigojo Graikijos Respubliką susigrąžinti OA iki atskyrimo suteiktą pagalbą ne vien iš šios bendrovės, bet ir, prireikus, iš NOA.
- 125 Todėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnį, kuriame numatytas šio sprendimo 1 straipsnyje nurodytos pagalbos susigrąžinimas, reikia aiškinti taip, kad jame nurodoma susigrąžinti iki atskyrimo suteiktą pagalbą iš OA arba NOA, o pareigos susigrąžinti padalijimą tarp šių dviejų bendrovių reikia nustatyti įgyvendinant minėtą sprendimą.
- 126 Iš tiesų dėl pareigos susigrąžinti padalijimo tarp pagalbos gavėjų reikia priminti, kad sprendime, kuriame pripažintas pagalbos nesuderinamumas ir nurodyta ją susigrąžinti, Komisija neprivalo nurodyti, kokia nagrinėjamos pagalbos dalimi pasinaudojo kiekviena pagalbą gavusi įmonė. Atitinkama valstybė narė susigrąžindama pagalbą turi nustatyti, kokią sumą turi grąžinti kiekviena iš tokių įmonių. Atsiradus nenumatytų sunkumų, ši valstybė gali pateikti kilusias problemas Komisijos vertinimui ir ši institucija su valstybe narė, besilaikydamos EB 10 straipsnyje numatytos lojalios bendradarbiavimo pareigos, turi sąžiningai bendradarbiauti, siekdamos kartu įveikti kilusius sunkumus (šiuo klausimu žr. 2005 m. gegužės 11 d. Pirmosios instancijos teismo

sprendimo *Saxonia Edelmetalle ir ZEMAG prieš Komisiją*, T-111/01 ir T-133/01, Rink. p. II-1579, 124 punktą).

- ¹²⁷ Toks sprendimas buvo patvirtintas 2005 m. gegužės 12 d. sprendime, kuriame Teisingumo Teismas, pabrėždamas išimtinai ekonominį neiškreiptos konkurencijos atitinkamame sektoriuje atkūrimo kriterijų, netiesiogiai pripažino tik subsidiarią NOA pareigą grąžinti pagalbą. Iš tiesų šiame sprendime Teisingumo Teismas tik konstatavo įsipareigojimų nevykdymą, palikdamas kompetentingoms nacionalinėms valdžios institucijoms ir Komisijai teisę, įgyvendinant jų abipusę pareigą lojaliai bendradarbiauti, priimti sprendimą dėl OA ir NOA pareigos grąžinti 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime numatytą pagalbą padalijimo.
- ¹²⁸ Atsižvelgiant į šio sprendimo 123–125 punktuose išdėstytą ginčijamo sprendimo aiškinimą, šioje byloje reikia išnagrinėti ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA dėl ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytos pagalbos, suteiktos iki atskyrimo, susigrąžinimo pripažinimo motyvus ir pagrįstumą.

Dėl ginčijamame sprendime įtvirtintos išvados, kad OA perėmė NOA teises ir pareigas dėl ginčijamos pagalbos grąžinimo, motyvų ir pagrįstumo vertinimo

- ¹²⁹ Prieš nagrinėjant bylose T-415/05 ir T-416/05 ieškovių pateiktų pagrindų, susijusių su nepakankamu motyvavimu ir akivaizdžia vertinimo klaida, pagrįstumą reikia atmesti

NOA teiginį dėl tariamų naujų Komisijos pagrindų, susijusių su, pirma, nurodytu Graikijos Respublikos siekiu išvengti pareigos susigrąžinti ir, antra, nurodytu NOA egzistavimo neteisėtumu, nepriimtiniu (žr. šio sprendimo 34 punktą).

- ¹³⁰ Iš tikrųjų iš tripliko aiškiai matyti, kad Komisija nepateikė nė vieno naujo pagrindo, susijusio su tariamu Graikijos Respublikos siekiu išvengti pareigos susigrąžinti pagalbą, restruktūrizuojant *Olympic Airways* grupę ir įsteigiant NOA. Atvirkščiai, ji išsamiau išdėsto ginčijamame sprendime ir atsiliepime į ieškinį jau pateiktą argumentą, kad tai, jog Graikijos Respublika neketino išvengti šios pareigos, kaip teigė ieškovė, yra nereikšminga, nes minėtas restruktūrizavimas trukdė susigrąžinti pagalbą.
- ¹³¹ Dėl Komisijos argumento, kad 2005 m. gegužės 12 d. sprendimas turėjo įtakos pačiam NOA egzistavimui, nes šiuo sprendimu ji buvo pripažinta neteisėta, jis priskirtinas šalių diskusijoms dėl šio sprendimo teisinės apimties, nustatant tikrąjį ginčijamos pagalbos gavėją.
- ¹³² Dėl esmės pirmiausia reikia patikslinti 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo teisinę apimtį šioje byloje, nes nagrinėdama OA ir NOA siejantį ryšį Komisija, be kita ko, remiasi įrodymais, į kuriuos atsižvelgė Teisingumo Teismas 2005 m. gegužės 12 d. sprendime, pripažindamas, kad „NOA yra OA teisių ir pareigų perėmėja bent jau dėl iki atskyrimo skirtos pagalbos susigrąžinimo“ (ginčijamo sprendimo 183 konstatuojamoji dalis).

- 133 Priešingai nei Komisija teigė Teisme, šis sprendimas turi *res judicata* galią dėl 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nurodytos pagalbos susigrąžinimo, nes pripažintas įsipareigojimų nevykdymas buvo susijęs būtent su šio sprendimo nevykdymu.
- 134 Pirmiausia dėl išvados, susijusios su ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA egzistavimu dėl iki atskyrimo suteiktos ginčijamos pagalbos susigrąžinimo, reikia pažymėti, kad net jei reikšmingos aplinkybės, į kurias galima atsižvelgti, iš esmės yra tos pačios tiek 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimu nurodyto pagalbos susigrąžinimo, tiek ginčijamame sprendime nurodyto iki atskyrimo OA gautos pagalbos susigrąžinimo atvejais, visi įrodymai nėra visiškai vienodi. Skirtumas atsispindi tame, kad OA turto perleidimas NOA skrydžių veiklos srityje, taikant sąlygas, kurios užkirto kelią susigrąžinti OA suteiktą pagalbą iš NOA, įvyko po to, kai buvo priimtas 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimas, tačiau prieš pradėdant formalią tyrimo procedūrą, kurioje 2005 m. rugėjo 14 d. buvo priimtas ginčijamas sprendimas.
- 135 Tačiau turto perleidimo naujai bendrovei perleidimo momentas yra vienas kriterijų, į kuriuos, skirtinga apimtimi įvairiais atvejais, reikia atsižvelgti. Iš tiesų iš teismo praktikos matyti, kad norint įvertinti, ar pareiga susigrąžinti sunkumų patiriančiai bendrovei suteiktą pagalbą gali būti išplėsta naujai bendrovei, kuriai minėta ankstesnė bendrovė perleido tam tikrą turtą, jei šio perleidimo atveju galima pripažinti buvus ekonominį tęstinumą tarp minėtų dviejų bendrovių, reikia atsižvelgti į tokius įrodymus: perleidimo tikslas (turtas ir įsipareigojimai, darbo jėgos išlaikymas, turto grupės), perleidimo kaina, perimančiosios ir perleidžiančios įmonių akcininkų arba savininkų tapatybė, perleidimo momentas (pradėjus tyrimą, pradėjus procedūrą ar priėmus galutinį sprendimą), taip pat ekonominė sandorio logika (minėto Sprendimo *Italija ir SIM2 Multimedia prieš Komisiją* 78, 80 ir 85 punktai).

- 136 Taigi šioje byloje reikia patikrinti, ar, atsižvelgiant į šiai bylai būdingas faktines aplinkybes, Komisija neviršydama savo diskrecijos ribų galėjo perkelti į ginčijamą sprendimą 2005 m. gegužės 12 d. sprendime Teisingumo Teismo nurodytus argumentus tam, kad pripažintų buvus ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo.
- 137 Konkrečiai dėl su turto perleidimo momentu susijusio kriterijaus, kurio turinys ir apimtis bus apibrėžti vėliau (žr. šio sprendimo 146 punktą), šiuo metu užtenka priminti, kad byloje, kurioje buvo priimtas 2005 m. gegužės 12 d. sprendimas, sunkumų patiriančios įmonės OA turto perleidimas naujai bendrovei NOA, dėl kurio buvo užkirstas kelias susigrąžinti 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nurodytą pagalbą iš pirmosios įmonės, įvyko prieš priimant šį sprendimą (žr. šio sprendimo 134 punktą). Bylose, kuriose buvo priimti minėti sprendimai *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją* (77 punktas) ir *Vokietija prieš Komisiją* (71 punktas), kuriais netiesiogiai pagrįstas 2005 m. gegužės 12 d. sprendime išdėstytas vertinimas (žr. šio sprendimo 143 ir 144 punktus), pareigos grąžinti pagalbą „išvengimui“ skirti sandoriai, kuriuos nurodė Komisija, įvyko arba formalios tyrimo procedūros metu arba kai kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos buvo informuotos apie Komisijos ketinimus pradėti tyrimo procedūrą.
- 138 Šioje byloje reikia pažymėti, kad 2003 m. rugsėjo 8 d. Graikijos Respublikai buvo pateiktas nurodymas pateikti informaciją apie visas su OA restruktūrizavimu ir privatizavimu susijusias priemones, kurios gali turėti valstybės pagalbos požymių. Todėl Graikijos Respublika ir OA, įsteigdamos NOA, juo labiau negalėjo nežinoti to, kad Komisija gali vykdyti iki atskyrimo OA taikytų priemonių tyrimą ir kad jos toliau tęsia kai kurią 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nurodytą OA teikiamą pagalbą, Graikijos Respublikai nesiimant veiksmų dėl mokesčių ir socialinio draudimo įmokų nemokėjimo.

- 139 Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į faktinių aplinkybių panašumą, 2005 m. gegužės 12 d. sprendime Teisingumo Teismo taikytą vertinimą, pagal kurį, siekiant atkurti neiškreiptą konkurenciją atitinkamame ekonomikos sektoriuje, pareigą susigrąžinti OA suteiktą pagalbą galima išplėsti NOA, kuriai buvo perduotos pelningiausios OA veiklos sritys, dėl tų pačių motyvų galima taikyti ir šioje byloje nagrinėjamai iki atskyrimo suteiktai pagalbai.
- 140 Šiuo klausimu negalima pritarti ieškovių siūlomam 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo aiškinimui, kad Teisingumo Teismas nepripažino NOA OA teisių ir pareigų perėmėja dėl pagalbos susigrąžinimo.
- 141 Iš tiesų 2005 m. gegužės 12 d. sprendime (33 ir 34 punktai) Teisingumo Teismas pritarė Komisijos argumentui, kad sandoris, pagal kurį bendrovei NOA buvo perduotas įmonės OA skrydžių veiklos sektoriaus turtas be jokių išskolinimų ir todėl pagal nacionalinę teisę tapo neįmanoma susigrąžinti senosios įmonės OA skolų iš naujosios bendrovės NOA, „sudarė kliūčių veiksmingam [2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo] įvykdymui ir pagalbos, kuria [Graikijos Respublika] parėmė šios įmonės komercinę veiklą, susigrąžinimui“ ir „todėl buvo rimtai pakenkta šio sprendimo tikslui atstatyti neiškreiptą konkurenciją civilinės aviacijos srityje“.
- 142 Pabrėždamas būtinybę atkurti konkurenciją civilinės aviacijos sektoriuje, Teisingumo Teismas netiesiogiai įvardijo NOA tikrąją 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nurodytos OA suteiktos pagalbos gavėja, kiek ši ankstesnei oro bendrovei OA suteikta pagalba buvo naudinga NOA perleistam skrydžių veiklos sektoriui.

¹⁴³ Iš tiesų, atsižvelgiant į generalinio advokato L. A. Geelhoed išvadą (Rink. p. I-3878, 28–36 punktai), reikia suprasti, kad 2005 m. gegužės 12 d. sprendime pripažįstamas ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA egzistavimas skrydžių veiklos sektoriuje dėl 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimu nustatytos pareigos susigrąžinti pagalbą. Todėl, siekiant atkurti neiškraipytą konkurenciją atitinkamame ekonomikos sektoriuje, naujai oro bendrovei NOA, kaip realiai iš šios pagalbos naudos gavusiai įmonei, iš esmės galėtų būti taikoma minėtame sprendime nurodytos pagalbos susigrąžinimo nacionalinė procedūra.

¹⁴⁴ Savo vertinimui pagrįsti generalinis advokatas L. A. Geelhoed visų pirma rėmėsi minėtu Sprendimu *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją*, kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad galimybė sunkumus patiriančiai įmonei formalaus tyrimo dėl jos gautos valstybės pagalbos metu įsteigti dukterinę įmonę ir vėliau jai perleisti savo rentabiliausią veiklą reiškia, jog bet kokiai bendrovei būtų suteikta galimybė pagalbos susigrąžinimo metu išimti šį turtą iš patronuojančios bendrovės bendro turto, o tai sudarytų pavojų visos ar dalies pagalbos susigrąžinimui. Siekdama, kad sprendimas neprarastų veiksmingumo ir kad nesitęstų konkurencijos iškreipimas, Komisija gali būti priversta reikalauti, kad susigrąžinimas nebūtų ribojamas pirmine įmone, bet būtų galimas ir iš įmonės, užtikrinančios pirminės įmonės veiklos tęsimą gamybos priemonėmis, kurios jai buvo perduotos, jeigu kai kurie perleidimo elementai leidžia konstatuoti ekonominį tęstinumą tarp abiejų įmonių (išvados 33 punktas).

¹⁴⁵ Šioje byloje Graikijos Respublikos ir NOA argumentais, kuriais iš esmės siekiama ginčyti tai, jog pagrindinis OA turtas, susijęs su skrydžių veiklos sektoriumi, buvo perduotas NOA be didžiosios dalies įsipareigojimų ir taikant sąlygas, kurios užkerta kelią

susigrąžinti pagalbą iš šios bendrovės, iš tiesų siekiama pakartotinai ginčyti 2005 m. gegužės 12 d. sprendime Teisingumo Teismo taikytą vertinimą. Iš tikrųjų, priešingai nei teigia ieškovės, pagrindiniai reikšmingi faktiniai ir teisiniai įrodymai, į kuriuos jau buvo atsižvelgta minėtame sprendime, nesiskiria nuo šios bylos. Visų pirma, nors minėtame sprendime Teisingumo Teismas iš tiesų pažymėjo, kad skrydžių veiklos sektoriaus turtas buvo perduotas NOA „be jokių išskolinimų“, šią šalių pateiktą informaciją pagrįstą išvadą galima paaiškinti tuo, jog, nagrinėdamas jam pateiktą ieškinį dėl išpareigojimų neįvykdymo, Teisingumo Teismas neturėjo detaliai nagrinėti visų *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimo ypatumų, įskaitant susijusius su labai nedidelės OA skolų dalies perleidimu NOA, paliekant OA visas ilgalaikes skolas ir 90 % trumpalaikių skolų. Tokiomis aplinkybėmis šioje byloje ieškovių nurodoma aplinkybė, kad OA toliau vykdė pagalbos žemėje, aptarnavimo ir mokymo veiklą bei tai, jog, kaip matyti iš *Moore Stephens* ataskaitos, 10 % trumpalaikių, t. y. neviršijančių vieno mėnesio, OA skolų buvo perleistos NOA, negali pakeisti iš 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo išplaukiančio vertinimo.

¹⁴⁶ Be to, reikia pažymėti, kad, priešingai nei teigia ieškovės, teismo praktikoje įtvirtinti tikrojo pagalbos gavėjo nustatymo kriterijai yra objektyvaus pobūdžio. Iš šios teismo praktikos matyti, kad pagalbos susigrąžinimo tikslams ekonominis tęstinumas gali būti nustatytas remiantis įvairiais objektyviais įrodymais, kaip antai rinkos sąlygas atitinkančios kainos nesumokėjimas už perleistą turtą, arba objektyvia aplinkybe, kad perleidimu buvo siekiama išvengti pareigos grąžinti ginčijamą pagalbą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 86 punktą; 2005 m. gegužės 12 d. sprendimų 32–34 punktus ir minėto Sprendimo *Italija ir SIM 2 Multimedia prieš Komisiją* 78 punktą). Priešingai nei teigia ieškovės, iš minėto Sprendimo *CDA Datenträger Albrechts prieš Komisiją* šiuo klausimu negalima daryti išvados, kad norint įrodyti, jog turto perleidimu išvengiama pareigos grąžinti pagalbą, būtina patvirtinti, kad tai daroma tyčia. Be to, reikia pažymėti, kad su turto perleidimo momentu susijęs kriterijus (žr. šio sprendimo 135–138 punktus) taip pat yra objektyvaus pobūdžio ir nėra būtina įrodyti buvus ketinimą išvengti pareigos vykdymo. Jį reikia suprasti taip, kad tam tikrais atvejais perleidimo momentas gali būti išvengimo įrodymu.

147 Tokiomis aplinkybėmis negalima pritarti ieškovių argumentui, kad *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimą ir skrydžių veiklos perleidimą NOA lėmė ekonominė logika efektyviau susigrąžinti OA suteiktą pagalbą privatizuojant NOA.

148 Šiuo klausimu reikia pastebėti, kad pagalbos susigrąžinimo pareigos tikslas yra atkurti konkurenciją atitinkamame ekonomikos sektoriuje, o ne tai, kad būtų sudaryta galimybė patenkinti valdžios institucijos skolinius reikalavimus (minėto Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 76 punktą). Todėl turto perleidimo sandorio ekonominę logiką reikia nagrinėti konkurencijos atkūrimo atitinkamame sektoriuje požiūriu.

149 Tai reiškia, jog ieškovių nurodoma subjektyvioji pusė, kuria remiantis *Olympic Airways* grupė buvo restruktūrizuojama ir NOA įsteigta, visų pirma siekiant sudaryti galimybę geriausiomis sąlygomis ir gaunant didžiausią pelną privatizuoti NOA, kad būtų užtikrintas pagalbos susigrąžinimas, be kita ko, panaudojant iš privatizavimo gautas lėšas, bet kuriuo atveju yra nereikšminga.

150 Galiausiai reikia pastebėti, kad šios bylos aplinkybės yra ypatingos, ir joms būdinga tai, jog OA restruktūrizavimas ir NOA įsteigimas yra tik laikini sandoriai, siekiant palengvinti privatizavimą. *Olympic Airways* grupės skrydžių veiklos sektoriaus perleidimas NOA buvo įgyvendintas įstatymu, nukrypstant nuo bendrųjų teisės nuostatų, ir visas šios naujos bendrovės kapitalas nedelsiant atiteko Graikijos Respublikai. Tokiomis aplinkybėmis, naujam įgijėjui nesumokėjus įsigijimo kainos, iki oro bendrovės privatizavimo nereikėjo patikrinti, ar prieš atskirimą OA suteiktos pagalbos

sumą galima pripažinti įtraukta į rinkos sąlygas atitinkančią pirkimo kainą (šiuo klausimu žr. 2001 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Banks, C-390/98*, Rink. p. I-6117, 77 punktą ir 2008 m. lapkričio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją, C-214/07*, Rink. p. I-8357, 57 ir 58 punktus).

- 151 Dėl visų minėtų priežasčių negalima teigti, kad pripažindama buvus ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA dėl iki atskyrimo OA suteiktos ginčijamos pagalbos susigrąžinimo Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą.
- 152 Be to, ginčijamas sprendimas yra pakankamai motyvuotas. Iš tiesų, šio sprendimo 178–183 konstatuojamosiose dalyse nagrinėdama OA ir NOA ryšį Komisija aiškiai nurodė priežastis, dėl kurių, be kita ko, atsižvelgiant į 2005 m. gegužės 12 d. sprendimą, jos manymu, buvo ekonominis tęstinumas tarp OA ir NOA dėl iki atskyrimo suteiktos ginčijamos pagalbos susigrąžinimo. Šiuo klausimu reikia priminti, kad, priešingai nei teigia ieškovės, šioje byloje, siekiant nustatyti tikruosius iki atskyrimo suteiktos pagalbos gavėjus, Komisijos atliktą NOA įsteigimo ekonominės logikos vertinimą reikia atskirti nuo paties restruktūrizavimo suderinamumo su bendrąja rinka vertinimo (žr. šio sprendimo 99 punktą). Todėl aplinkybė, kad Komisija neatliko tokio vertinimo, nereiškia, jog ginčijamas sprendimas buvo nepakankamai motyvuotas.
- 153 Tai reiškia, kad pagrindus, susijusius su akivaizdžia vertinimo klaida ir motyvų stoka, reikia atmesti kaip nepagrįstus.

2. *Dėl NOA suteiktos pagalbos (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalis) (bylos T-415/05 ir T-416/05)*

- 154 Graikijos Respublika ir NOA prašo panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jo 1 straipsnio 1 dalyje Komisija konstatuoja, kad NOA buvo suteikta neteisėta pagalba už lėktuvų subnuomą nustatant mažesnę nuomą nei OA ir Graikijos Respublika moka pagal pagrindines nuomos sutartis. Šiuo klausimu ieškovės remiasi dviem pagrindais, atitinkamai susijusiais su EB 87 straipsnio 1 dalies pažeidimu ir motyvų nepakankamumu arba nepateikimu dėl EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygų, susijusių su, pirma, pranašumo suteikimu atsižvelgiant į privataus investuotojo kriterijų ir, antra, atsakomybės už ginčijamus OA veiksmus priskyrimu Graikijos Respublikai, nagrinėjimo.
- 155 Pirmiausia ieškovės ginčija tai, kad Komisija atsižvelgė į tariamą ekonominę tęstinumą tarp OA ir NOA kvalifikuodama ginčijamas priemones.

a) Dėl atsižvelgimo į ekonominę tęstinumą tarp OA ir NOA kvalifikuojant ginčijamas priemones

Šalių argumentai

- 156 Graikijos Respublika ir NOA pirmiausia teigia, kad ginčijamame sprendime Komisija atskirai nagrinėjo OA ir NOA naudai taikytas priemones. Atsiliepiamuose į ieškinius

remdamasi tariamu ekonominiu tęstinumu tarp OA ir NOA, kuris, Komisijos teigimu, reiškia, kad nagrinėjant, ar NOA taikytas priemonės galima pripažinti valstybės pagalba, šių priemonių negalima vertinti atskirai, Komisija bandė ginčijamame sprendime įtvirtintus nepakankamus ir klaidingus motyvus pakeisti naujais. Todėl šie nauji motyvai yra nepriimtini.

- 157 Be to, šiame sprendime įtvirtintų motyvų negalima suprasti dėl ginčijamo sprendimo ir Teisme Komisijos pateiktų argumentų prieštaravimų. Taigi šie prieštaravimai pažeidžia ieškovių teisę į gynybą, nes jos turėjo paneigti dviprasmiškus ir prieštaringus teiginius.
- 158 Bet kuriuo atveju naujų Komisijos argumentų negalima patvirtinti jokiais įrodymais, kuriais remiantis būtų galima pripažinti buvus ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA.
- 159 Tokiomis aplinkybėmis Graikijos Respublika ir NOA teigia, kad ginčijamas priemonės reikia nagrinėti atskirai dėl kiekvieno subjekto, kuriam jos buvo skirtos, o ne remiantis tariamu ekonominiu tęstinumu tarp OA ir NOA.
- 160 Komisija, kurios reikalavimus byloje T-416/05 palaiko ir argumentams pritaria *Aeroporia Aigaiou*, teigia, kad ginčijamame sprendime ji atskirai nagrinėjo atitinkamas priemones, tuo pačiu jas pateikdama bendrame OA restruktūrizavimo kontekste, kuriam jos priklausė.

- 161 Ji nurodo, kad ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA 2005 m. gegužės 12 d. sprendime pripažino Teisingumo Teismas. Skrydžių veiklos sektoriaus atskyrimas jį išlaisvino nuo šių sektorių apsunkinusių didelių nuomos mokesčių. Taip OA subsidijavo NOA skrydžių veiklą, o nuostolius galiausiai padengdavo Graikijos Respublika, nesiimdama veiksmų dėl OA skolų valstybei ir finansuodama ją iš specialiosios sąskaitos. Todėl nagrinėjamas priemonės reikėjo vertinti atsižvelgiant į jų ekonominį kontekstą.
- 162 Visų pirma, išlikę OA ir NOA finansiniai sunkumai, nepaisant formalaus grupės pertvarkymo, ir tai, kad buvo neseniai priimtas 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimas, leidžia spręsti, jog ginčijamos priemonės užtikrina iš jų naudos gaunančių subjektų veiklos palaikymą ir jomis siekiama to paties tikslo kaip ir ankstesne pagalba.
- 163 Į bylą įstojusi šalis pažymi, kad ginčijamų priemonių suderinamumą su privataus investuotojo kriterijumi reikia vertinti atsižvelgiant į investicijos rentabilumo trukmę. Todėl būtina atsižvelgti į visą valstybės pagalbos teikimo *Olympic Airways* grupei istoriją.

Teismo vertinimas

- 164 Pirmiausia reikia priminti, kad ginčijamame sprendime Komisija, pirma, pripažino buvus ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA dėl iki atskyrimo gautos paramos susigrąžinimo (žr. šio sprendimo 68–153 punktus) ir, antra, pripažino valstybės pagalba tam tikras NOA arba OA naudai taikytas priemones, kurių imtasi Įstatymo

Nr. 3185/2003 pagrindu atliekant *Olympic Airways* grupės pertvarkymą, siekiant ją privatizuoti.

- 165 Kaip matyti iš anksčiau išdėstytų argumentų (visų pirma žr. šio sprendimo 99–101 punktus), šie du klausimai yra visiškai atskiri. Todėl išvados dėl klausimo, ar dėl ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA pastaroji taip pat pasinaudojo iki atskyrimo OA skirta pagalba ir todėl gali būti įpareigota ją grąžinti, neturi reikšmės NOA po jos įsteigimo tiesiogiai suteiktos pagalbos kvalifikavimui pagal EB 87 straipsnio 1 dalį.
- 166 Taigi naujų NOA naudai taikytų priemonių kvalifikavimo klausimas turi būti atskirtas nuo su pagalbos susigrąžinimu susijusio klausimo, nagrinėto, pavyzdžiui, minėtame Sprendime *Vokietija prieš Komisiją* (71, 87 ir 88 punktai), kuriame Teisingumo Teismas pripažino, kad tik tai, jog naujai įsteigta dukterinė bendrovė tęsė patronuojančios bendrovės, dėl kurios pradėta likvidavimo procedūra, veiklą nuomodamasi jos patalpas, o Komisija teigė negavusi informacijos, suteikiančios galimybę įvertinti, ar nuomos kaina atitiko rinkos sąlygas, neleidžia teigti, jog nuomininkas pasinaudojo konkurenciniu pranašumu, susijusiu su nuomotojui iki nuomininko įsteigimo suteikta pagalba.
- 167 Šioje byloje ginčijamos priemonės NOA naudai yra mažesni nuomos mokesčiai, kuriuos ši bendrovė mokėdavo OA ir Graikijos Respublikai už lėktuvų subnuomą. Iš esmės Komisija teigia, kad į šių priemonių kontekstą, kuriam būdingas ekonominis tęstinumas tarp OA ir NOA bei Graikijos Respublikos finansinė parama OA, siekiant užtikrinti skrydžių veiklos vykdymą, galima atsižvelgti preziumuojant, jog naujos priemonės NOA naudai taip pat yra valstybės pagalba.

168 Šiuo klausimu ginčijamo sprendimo nagrinėjimas atskleidžia, kad Komisija, atsižvelgdama į EB 87 straipsnio taikymo sąlygas, atskirai nagrinėjo tam tikras konkrečias OA arba NOA naudai taikytas priemones, tarp kurių buvo už lėktuvų subnuomą NOA mokėtų nuomos mokesčių dydis (ginčijamo sprendimo 56, 57, 155–161, 186, 188, 191 ir 193 konstatuojamosios dalys). Vis dėlto iš šio sprendimo matyti, kad toks atskiras kiekvienos nagrinėjamos priemonės nagrinėjimas, siekiant jas kvalifikuoti, būtinai turi atspindėti bendrą *Olympic Airways* grupės pertvarkymo kontekstą, kurio dalis buvo skrydžių veiklos atskyrimas ir perleidimas naujai bendrovei NOA, be kita ko, vadovaujantis Įstatymu Nr. 3185/2003 įtvirtinta tvarka. Kaip jau buvo nurodyta (žr. šio sprendimo 101 punktą), atsižvelgdama, be kita ko, į 2003 m. gruodžio mėn. parengtas Komisijos ekspertų išvadas dėl *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimo (ginčijamo sprendimo 110-126 konstatuojamosios dalys), Komisija nagrinėja šio restruktūrizavimo pobūdį, tačiau pati jo nepripažįsta valstybės pagalba (ginčijamo sprendimo 178–183 konstatuojamosios dalys).

169 Taigi Komisija teisingai teigia, kad iš ginčijamo sprendimo matyti, jog ji atskirai nagrinėjo NOA naudai taikytas ginčijamas priemones (visų pirma žr. 186 ir 188 konstatuojamąsias dalis), tuo pačiu jas pateikdama bendrame *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimo kontekste, kuriam jos priklausė.

170 Tokiomis aplinkybėmis, priešingai nei teigia ieškovės, Komisijos argumentai, kad reikia atsižvelgti į ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA dėl ginčijamų priemonių kvalifikavimo pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, nėra nauji motyvai, kuriais siekiama pakeisti ginčijamame sprendime įtvirtintus motyvus. Todėl šių argumentų negalima pripažinti nepriimtinais.

- 171 Be to, reikia pastebėti, kad, priešingai nei teigia ieškovės, tai, jog Komisija atsižvelgė į ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA, savaime neprieštarauja ginčijamų priemonių nagrinėjimui atskirai ir todėl ginčijamo sprendimo motyvai netampa nesuprantami.
- 172 Be to, dėl atsižvelgimo į ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA vertinant ginčijamas priemones pagal EB 87 straipsnio nuostatas iš pradžių reikia priminti, kad, vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, Komisija visuomet turi išnagrinėti visas ginčijamam sandoriui reikšmingas aplinkybes bei jo kontekstą, ypač taikydama privataus investuotojo kriterijų (2003 m. kovo 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen prieš Komisiją*, T-228/99 ir T-233/99, Rink. p. II-435, 270 punktas; taip pat žr. 2008 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Ryanair prieš Komisiją*, T-196/04, Rink. p. II-3643, 59 punktą).
- 173 Šioje byloje tai reiškia, kad sprendimas atsižvelgti į ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA egzistavimą neatleido Komisijos nuo pareigos, įvertinant visas reikšmingas aplinkybes, patikrinti, ar buvo įvykdytos EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygos.
- 174 Šiuo atveju Komisija teisėtai atsižvelgė į ginčijamų priemonių kontekstą, kuriam būdinga, pirma, pagalbos restruktūrizavimui ir neteisėtos pagalbos, kuria siekta suteikti galimybę tęsti skrydžių veiklą, suteikimas ankstesnei oro bendrovei OA, antra, 2003 m. įvykdytas *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimas, siekiant ją privatizuoti, ir, trečia, OA ir NOA ryšio pobūdis. Vis dėlto Komisija vis tiek turi išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į privataus investuotojo kriterijų, ginčijamos priemonės atitinka

normalius komercinius sandorius rinkos ekonomikos sąlygomis ir taip skiriasi nuo anksčiau minėtos neteisėtos pagalbos (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Linde prieš Komisiją*, T-98/00, Rink. p. II-3961, 43–54 punktus).

¹⁷⁵ Tokiomis aplinkybėmis išvada dėl ekonominio tęstinumo tarp OA ir NOA egzistavimo neleidžia preziumuoti, kad, atsižvelgiant į po atskyrimo išlikusius šių dviejų bendrovių ekonominius sunkumus, ginčijamame sprendime nagrinėtos naujos NOA naudai taikytos priemonės yra logiška minėtos ankstesnės pagalbos tęsa ir todėl taip pat turi būti priskiriamos valstybės pagalbos kategorijai.

¹⁷⁶ Šiuo klausimu negalima pritarti Komisijos argumentams, pagrįstiems 1998 m. rugsėjo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimu *BP Chemicals prieš Komisiją* (T-11/95, Rink. p. II-3235, 171 ir 176 punktai). Iš tiesų, kitaip nei šio sprendimo priėmimo aplinkybėmis, kai nagrinėjamos priemonės buvo viešosios įstaigos savo dukterinei bendrovei suteikti įnašai į kapitalą, reikia pažymėti, kad nagrinėjamoje byloje OA ir Graikijos Respublikos tariamai NOA suteiktos pagalbos, mokant už subnuomojamus lėktuvus daug mažesnius nuomos mokesčius nei OA arba Graikijos Respublika mokėjo pagal pagrindines nuomos sutartis, objektas ir net pobūdis visiškai skiriasi nuo 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nagrinėtos valstybės pagalbos OA naudai ir ji su šia pagalba neturi jokio ryšio.

¹⁷⁷ Be to, ypač svarbu pastebėti, kad, vadovaujantis minėtu Sprendimu *BP Chemicals prieš Komisiją* (170 punktas), net jei nagrinėjama priemonė buvo priimta po to, kai

tokio paties pobūdžio priemonės buvo pripažintos valstybės pagalba, dėl to *a priori* negalima atmesti galimybės, kad minėta priemonė atitiks rinkos ekonomikoje veikiančio privataus investuotojo kriterijų. Bet kuriuo atveju Sąjungos teismas turi patikrinti, ar, atsižvelgiant į reikšmingas aplinkybes, šią priemonę būtų galima pagrįstai atskirti nuo ankstesnių pagalbos priemonių ir, taikant privataus investuotojo kriterijų, pripažinti savarankiška priemone.

178 Todėl šioje byloje Komisija turi išnagrinėti, ar nurodyta NOA suteikta pagalba atitinka EB 87 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygas, remdamasi ne vien jos kontekstu ir ypač šių priemonių išsidėstymu laike ankstesnės OA suteiktos pagalbos atžvilgiu bei išliksiais atitinkamų bendrovių ekonominiais sunkumais, bet ir visomis reikšmingomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis.

b) Dėl privataus investuotojo kriterijaus

Šalių argumentai

179 Graikijos Respublika ir NOA teigia, kad, pirma, buvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida taikant privataus investuotojo kriterijų ir, antra, ginčijamas sprendimas šiuo klausimu nebuvo motyvuotas.

180 Dėl akivaizdžios vertinimo klaidos Graikijos Respublika ir NOA nurodo, kad lėktuvų subnuoma už mažesnius nuomos mokesčius nei mokami pagal pagrindines nuomos sutartis nesuteikė NOA jokio pranašumo, kurio ši bendrovė nebūtų turėjusi normaliomis rinkos sąlygomis.

181 Šiuo atveju OA veiksmai atitiko privataus ūkio subjekto, kuris, susidūręs su staigiu nuomos mokesčių kritimu dėl po 2001 m. rugsėjo 11 d. įvykių kilusios krizės tarptautinėje oro transporto rinkoje ir įsipareigojęs mokėti pagrindinėse nuomos sutartyse nustatytus nuomos mokesčius net jei vienašališkai šias sutartis nutrauktų, apie 50 % sumažino patirtus nuostolius, sutikdamas subnuomoti savo lėktuvus už žemesnę kainą nei jis mokėjo pagal prieš krizę kitokiomis ekonominėmis sąlygomis sudarytas pagrindines nuomos sutartis.

182 Be to, siekdama įvertinti, ar subnuomos sutartys suteikė pranašumą NOA, Komisija turėjo atsižvelgti į visus tarp OA ir NOA sudarytus sandorius, tačiau ginčijamame sprendime to nepadarė. Tačiau dėl nagrinėjamų subnuomos sutarčių OA nebepatyrė išlaidų, susijusių su lėktuvų saugojimu, priežiūra ir taisymu. Be to, ji rinkos kainomis NOA teikė lėktuvų priežiūros ir taisymo paslaugas (žr. sprendimo 163 ir 164 konstatuojamąsias dalis). Iš 2004 m. NOA OA sumokėtų 99 mln. eurų už priežiūros paslaugas, 44441 850 eurų suma buvo gauta už 18 lėktuvų, kuriuos OA subnuomojo NOA.

183 Ieškovės taip pat kaltina Komisiją nepalyginus NOA mokėtų nuomos mokesčių su taikytais rinkoje. Be to, jos ginčija Komisijos teiginį, kad NOA greičiausiai nerado nuomotojų rinkos sąlygomis. Toks tvirtinimas nėra pagrįstas jokiais įrodymais ir jį paneigia faktinės aplinkybės. Pirmiausia, po 2001 m. rugsėjo 11 d. įvykių lėktuvų

pasiūla žymiai viršijo paklausą ir nuomos kainos buvo ypač palankios. 2003 m. pabaigoje paklausos apskritai nebuvo. Nuo 2004 m. vidurio ji pradėjo augti ir dėl to iki 2004 m. pabaigos nuomos kainos išaugo iki 30 %, tačiau nepasiekė iki 2001 m. rugsėjo mėn. buvusio kainų lygio. Šiuo atveju 2004 m. birželio mėn. NOA taip pat sudarė B 737-300 tipo lėktuvo nuomos sutartį už 130 000 JAV dolerių nuomos mokesčių už trejus metus, atitinkantį rinkoje galiojusias kainas.

¹⁸⁴ Dėl išperkamosios nuomos sutarčių keturiems lėktuvams *Airbus A 340-300* Graikijos Respublika ir NOA pažymi skirtumą tarp, pirma, šių lėktuvų subnuomos NOA sutarčių ir, antra, Graikijos Respublikos sprendimo pasinaudoti savo teise tapti šių sutarčių šalimi vietoje OA, nes kreditoriai grasino reikalauti nedelsiant įvykdyti visas valstybės garantijas, kurios sudarė 200 mln. eurų, ir kilo pavojus, kad nuomotojai iš OA susigrąžins lėktuvus. NOA negavo jokios naudos, kai Graikijos Respublika vietoje OA tapo išperkamosios nuomos sutarčių šalimi.

¹⁸⁵ Komisija, kurią byloje T-416/05 palaiko *Aeroporia Aigaiou*, teigia, kad iš OA sukūrus NOA, tai, jog OA subnuomojo lėktuvus NOA už žymiai mažesnius nuomos mokesčius nei mokami pagal pagrindines sutartis, suteikė galimybę NOA nepatirti dalies savo veiklos išlaidų, kurias taip finansavo OA, o galiausiai, kiek tai susiję su šios bendrovės nuostoliais, Graikijos Respublika. Ginčijamame sprendime nurodomi OA ir Graikijos Respublikos dėl to patirti tiesioginiai nuostoliai (186 konstatuojamoji dalis) ir Graikijos Respublikos netiesioginiai nuostoliai (189 ir 191 konstatuojamosios dalys). Tokiomis aplinkybėmis ginčijama priemonė neatitinka privataus investuotojo kriterijaus.

- 186 Iš tiesų, pirma, taikant privataus investuotojo kriterijų atsižvelgiama į nagrinėjamų priemonių poveikį naudos gavėjui, nes reikia patikrinti, ar šios priemonės jam nesuteikia pranašumo, kurio jis nebūtų turėjęs normaliomis rinkos sąlygomis.
- 187 Tačiau šioje byloje Graikijos valdžios institucijos formalios tyrimo procedūros metu nepateikė Komisijai reikalingų įrodymų, nepaisant jos nurodymo pateikti visą informaciją, kuri būtų naudinga nagrinėjant *Olympic Airways* grupės pertvarkymą. Tokio nurodymo nusiuntimas Graikijos valdžios institucijoms perkėlė joms įrodinėjimo pareigą, vadovaujantis Reglamento Nr. 659/1999 13 straipsnio 1 dalimi. Kadangi Graikijos valdžios institucijų pateikta informacija turėjo daugybę spragų, Komisija įpareigojo ekspertus atlikti patikrinimą vietoje. Tokiomis aplinkybėmis Komisija teigia, kad ginčijamo sprendimo teisėtumą galima įvertinti tik remiantis įrodymais, kuriuos ji turėjo priimdama šį sprendimą.
- 188 Antra, Komisija teigia, kad bet kuriuo atveju net jei informacija dėl rinkoje taikomų nuomos mokesčių jai būtų perduota laiku, NOA mokamos nuomos dydžio palyginimas su rinkoje taikytais nuomos dydžiais būtų nereikšmingas. Iš tiesų buvo nerealu atlikti tokį palyginimą, nes greičiausiai NOA rinkoje nebūtų galėjusi rasti kitų nuomotojų, galinčių jai išnuomoti lėktuvus, neįsikišant Graikijos Respublikai.
- 189 Tokį vertinimą patvirtina aplinkybė, kad pagrindiniai nuomotojai, susirūpinę jų skolinių reikalavimų OA likimu, pagrasino nutraukti su šia bendrove sudarytas sutartis, parduoti lėktuvus ir nedelsiant pasinaudoti garantijomis bei šiuo klausimu nustatė sunkesnes sąlygas. Šio vertinimo taip pat nepaneigia aplinkybė, kad 2004 m. birželio

mėn. NOA pavyko sudaryti eksploatacinės nuomos sutartį, nes, Komisijos teigimu, ši įmonė išliko „globojama“ Graikijos Respublikos.

- ¹⁹⁰ Tapdama keturių išperkamosios nuomos sutarčių šalimi vietoje OA ir sumažindama sutartas nuomos išlaidas, Graikijos Respublika suteikė galimybę pratęsti nuomą ir taip išlaikyti skrydžių veiklą. Todėl nereikia skaičiuoti skirtumo tarp spėjamų nuomos mokesčių ir nuomos mokesčių, kuriuos NOA mokėjo OA ir Graikijos Respublikai.
- ¹⁹¹ Be to, Komisija pabrėžia, kad ginčijamame sprendime ji tik pripažino, jog išlaidų lėktuvų nuomai sumažinimas, su kuriuo sutiko OA ir Graikijos Respublika, yra NOA suteikta pagalba, tačiau neapibrėžė konkretaus šios pagalbos dydžio.
- ¹⁹² Tokiomis aplinkybėmis, ypač dėl keturių Graikijos Respublikos NOA subnuomotų lėktuvų, Komisija, priešingai nei teigia ieškovės, ginčijamame sprendime atsižvelgė į atitinkamai išperkamosios nuomos ir subnuomos sutartyse numatytų atlyginimų skirtumą. Vis dėlto toks skirtumas reikšmingas tik apskaičiuojant pagalbos dydį ir juo nebuvo būtina remtis norint įrodyti, kad dalį nuomos mokesčio padengdavo valstybė.
- ¹⁹³ Komisija teigia, kad ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje minėtos 37 mln. eurų ir 2,75 mln. eurų sumos nebūtinai atitinka pagalbos dydį, tačiau atspindi atitinkamai OA ir Graikijos Respublikos patirtų nuostolių dydį. Komisijos teigimu, pagalbos dydis turės būti nustatytas šios institucijos ir Graikijos valdžios institucijų diskusijų metu,

laikantis EB 10 straipsnyje numatyto lojalaus bendradarbiavimo principo. Negalima atmesti galimybės, kad ši suma yra didesnė nei minėti nuostoliai.

¹⁹⁴ Atsižvelgiant į visas šias aplinkybes, ginčijamas sprendimas buvo pakankamai motyvuotas dėl NOA suteikto pranašumo, kylančio iš nuomos mokesčių dydžio (186 ir 188 konstatuojamosios dalys). Nereikėjo nustatyti pagalbos dydžio lyginant NOA mokėtų nuomos mokesčių su rinkoje galiojusiomis kainomis. Bet kuriuo atveju Graikijos valdžios institucijos nepateikė Komisijai tam reikalingos informacijos.

¹⁹⁵ Byloje T-416/05 *Aeroporia Aigaiou*, įstojusi į bylą Komisijos reikalavimams palaikyti, dėl dviejų priešasčių ginčija OA ir Graikijos Respublikos veiksmų suderinamumą su privataus investuotojo kriterijumi. Pirma, ji nurodo, kad privatus investuotojas pirmiausia būtų siekęs subnuomoti nagrinėjamus lėktuvus sėkmingai veikiančiai oro bendrovei, jai taikydamas rinkoje galiojusias sąlygas, kad užtikrintų nuomos mokesčių mokėjimą nustatytu laiku, o ne NOA, kuriai nebuvo jokios galimybės taikyti priverstinį įsipareigojimą vykdydamą. Galiausiai joks privatus investuotojas nesutiktų nuo savo verslo atskirti vienintelio jam galinčio būti pelningu sektoriaus.

¹⁹⁶ Antra, į bylą įstojusi šalis teigia, kad esant palankioms rinkos sąlygoms už didelę kainą ir ilgam laikotarpiui sudarytos lėktuvų nuomos sutarties išlaikymo pasekmės yra įprastos verslo rizikos, kurią prisiima oro bendrovės, dalis. Todėl, atsižvelgiant į tai, jog į bylą įstojusios šalies teigimu, NOA yra OA teisių ir pareigų perėmėja bei priklauso tai pačiai grupei, vien tai, kad ji neturėjo mokėti didelių nuomos mokesčių, yra valstybės pagalba, kurios dydis lygus pagal pagrindines sutartis ir už subnuomą

mokamų nuomos mokesčių skirtumui, ir nėra reikalo NOA mokėtus nuomos mokesčius lyginti su rinkos kaina.

- ¹⁹⁷ Be to, *Aeroporia Aigaiou* abejoja, ar NOA mokėti nuomos mokesčiai atitiko rinkos kainas. Ji teigia, kad pagal 2006 m. gruodžio 14 d. sutartį ji mokėjo 700 000 eurų nuomos mokesčių lėktuvų nuomos bendrovei už lėktuvą, kurio rinkos vertė buvo maždaug 50% mažesnė nei NOA išsinuomoto lėktuvo tipo vertė.

Teismo vertinimas

- ¹⁹⁸ Apibrėžus ginčijamą pagalbą ir šalių argumentuose keliamus klausimus, reikia išnagrinėti privataus investuotojo kriterijaus taikymui šioje byloje reikšmingus įrodymus, prieš nagrinėjant įrodinėjimo pareigos paskirstymo klausimą, kiek tai susiję su šalių procedūrinių pareigų laikymusi per administracinę procedūrą.

— Dėl ginčijamos pagalbos nustatymo

- ¹⁹⁹ Iš ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalies ir motyvų aiškiai matyti, kad Komisija valstybės pagalba pripažino tik, pirma, OA sutikimą 2004 m. taikyti nuomos mokesčius už NOA subnuomojamus lėktuvus, kurie buvo mažesni nei pagal pagrindines nuomos sutartis OA mokamos sumos (visų pirma žr. 158 ir 186 konstatuojamąsias

dalį), ir, antra, Graikijos Respublikos sutikimą taikyti mažesnius nuomos mokesčius nei ji mokėjo pagal išperkamosios nuomos sutartis nuo tapimo šių sutarčių šalimi vietoje OA iki 2005 m. gegužės mėn., kai Komisijos ekspertai atliko patikrinimą vietoje (visų pirma žr. 160 ir 186 konstatuojamąsias dalis). Taigi ginčijamame sprendime nėra tiesiogiai nurodyti OA patirti nuostoliai pagal išperkamosios nuomos sutartis iki tada, kai sutarčių šalimi vietoje jos tapo Graikijos Respublika, ir pagal eksploatacinės nuomos sutartis, galiojusias 2003 m. gruodžio 12–31 d. bei nuo 2005 m. sausio 1 d. iki rugsėjo 14 d., kai buvo priimtas ginčijamas sprendimas. Be to, jame tiesiogiai nenurodyti nuo 2005 m. gegužės mėn. iki rugsėjo 14 d. Graikijos Respublikos patirti nuostoliai. Tokį ginčijamo sprendimo vertinimą patvirtina minėtas 2008 m. vasario 14 d. Sprendimas *Komisija prieš Graikiją* (42 punktą), kuriame Teisingumo Teismas nurodė, kad sumos „dėl mokėjimų už lėktuvų subnuomą <...> buvo nustatytos“ ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje, kurioje nurodyti būtent nuostoliai, kuriuos OA patyrė 2004 m., o Graikijos Respublika – iki 2005 m. gegužės mėnesio.

- ²⁰⁰ Ginčijamame sprendime (visų pirma žr. 186 ir 188 konstatuojamąsias dalis ir rezoliucinės dalies 1 straipsnio 1 dalį) Komisija, vadovaudamasi *Moore Stephens* ataskaita, rėmėsi tik OA ir Graikijos Respublikos patirtais nuostoliais subnuomojant NOA lėktuvus už žymiai mažesnius nuomos mokesčius nei jos moka pagal pagrindines sutartis. Šiuo klausimu ieškovės neginčija, kad šie nuostoliai, atsiradę dėl pagrindinių ir NOA sumokėtų nuomos mokesčių skirtumų, OA atveju iš viso sudarė 37,6 mln. eurų už 2004 m. NOA subnuomotus lėktuvus, t. y. 55 % pagal pagrindines nuomos sutartis sumokėto nuomos mokesčio dydžio. Graikijos Respublikos patirti nuostoliai, vadovaujantis Komisijos ekspertų pateiktomis išvadomis, prilygo bendrai 250 000–350 000 eurų sumai per mėnesį už kiekvieną iš keturių lėktuvų, kuriuos ji subnuomojo NOA po to, kai vietoje OA tapo išperkamosios nuomos sutarčių šalimi. NOA mokėtų nuomos mokesčių už šiuos keturis lėktuvus ir Graikijos Respublikos mokėtų nuomos mokesčių pagal išperkamosios nuomos sutartis skirtumas,

Komisijos teigimu, iki 2005 m. gegužės mėn. sudarė bendrą 2,75 mln. eurų sumą, kurios ieškovės neginčijo.

- 201 Dėl OA lėktuvų subnuomos NOA iš *Moore Stephens* ataskaitos ir ginčijamo sprendimo (visų pirma žr. 155 konstatuojamąją dalį) matyti ir NOA posėdyje patvirtino, kad ši bendrovė nuo įsteigimo iš OA pirmiausia subnuomojosi 23 lėktuvus. Vėliau šis skaičius sumažėjo iki 22, kai nebuvo atnaujinta OA ir pagrindinio nuomotojo eksploatacinės nuomos sutartis, jai pasibaigus 2005 m. kovo mėnesį.
- 202 Iš ginčijamo sprendimo ir *Moore Stephens* ataskaitos matyti ir šalys neginčija, kad iš šių 22 lėktuvų, kuriuos OA subnuomojo NOA, 18 lėktuvų OA valdė eksploatacinės nuomos sutarties pagrindu ir 4 – išperkamosios nuomos sutarties pagrindu. Iš minėtos ataskaitos matyti ir posėdžio metu šalys patvirtino, kad 2004 m. gruodžio 17 d. Graikijos Respublika vietoje OA tapo dviejų išperkamosios nuomos sutarčių šalimi ir 2005 m. balandžio mėn. – dar dviejų tokių sutarčių šalimi.

— Dėl ginčijamų klausimų nustatymo, atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo turinį ir šalių argumentus

- 203 Tokiomis faktinėmis aplinkybėmis Komisija ginčijamame sprendime tik palygino NOA už lėktuvų subnuomą sumokėtus nuomos mokesčius su mokėtais pagal pagrindines sutartis. *Moore Stephens* ataskaita patvirtina, kad nebuvo palyginti NOA sumokėti ginčijami nuomos mokesčiai su rinkoje taikytais nuomos mokesčiais. Iš tiesų šioje ataskaitoje, kuria Komisija rėmėsi ginčijamame sprendime, ekspertai nurodo,

kad per šiam darbui atlikti skirtą laiką jie negalėjo pateikti lėktuvų nuomos rinkoje taikytų nuomos mokesčių dydžio nepriklausomo vertinimo.

- 204 Vis dėlto Teisme Komisija pripažino, kad pagalbos suma atitinka ne ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalyje nurodytą OA ir Graikijos Respublikos patirtų nuostolių dydį, bet NOA sumokėtų nuomos mokesčių ir rinkos kainų skirtumą.
- 205 Ieškovės kaltina Komisiją padarius akivaizdžią vertinimo klaidą ir pažeidus pareigą motyvuoti pirmiausia dėl to, kad taikydama privataus investuotojo kriterijų ji nepalygino NOA sumokėtų nuomos mokesčių su rinkos kaina.
- 206 Komisija neginčija, kad nuo pagrindinių sutarčių sudarymo, kuris įvyko prieš 2001 m. rugsėjo 11 d. įvykius, ir šioje byloje nagrinėjamo laikotarpio sąlygos lėktuvų nuomos rinkoje labai pasikeitė. Šiuo klausimu ji nepareiškia nuomonės dėl NOA prašymu konsultacinės įmonės „Aviation Economics“ parengtos 2005 m. lapkričio 15 d. ataskaitos „Nuomos mokesčių rinkoje dydžio studija dėl NOA“. Ji taip pat nereiškia abejonių dėl ieškovių teiginių, kad, vadovaujantis pagrindinėmis sutartimis, jei OA vienašališkai nutrauktų šias sutartis, ji būtų turėjusi sumokėti nurodytas nuomos mokesčio sumas kaip nuostolių atlyginimą.
- 207 Vis dėlto Komisija teigia, kad šioje byloje ginčijamame sprendime konstatuoti pagal pagrindines sutartis sumokėtų ir NOA sumokėtų nuomos mokesčių skirtumai

leidžia patvirtinti buvus lėktuvų nuomos išlaidų sumažinimą, su kuriuo sutiko OA ir Graikijos Respublika NOA naudai. Lemiamas veiksnys buvo tai, kad „šiuos nuomos mokesčių skirtumus turi padengti pagalba privalanti gražinti sunkumų patirianti bendrovė“.

- 208 Šiuo klausimu, priešingai nei teigia ieškovė (žr. šio sprendimo 34 punktą), Komisijos argumentas, kad NOA skrydžių veikla buvo subsidijuojama OA, kurios nuostolius galiausiai padengdavo Graikijos Respublika, taip patirdama netiesioginius nuostolius, yra tik atsiliepime į ieškinį išdėstytų argumentų išplėtojimas ir negali būti laikomas nauju pagrindu.
- 209 Be to, Komisija iš esmės tik nurodo, kad ji neturėjo palyginti NOA mokėtų ginčijamų nuomos mokesčių su rinkos kainomis, nes Graikijos valdžios institucijos nepateikė reikalingų įrodymų, nepaisant Komisijos nurodymų pateikti informaciją. Be to, toks palyginimas, Komisijos teigimu, bet kuriuo atveju būtų nereikšmingas, nes NOA greičiausiai nebūtų suradusi kitų nuomotojų be Graikijos Respublikos įsikišimo.
- 210 Atsižvelgiant į šiuos šalių argumentus, reikia nustatyti privataus investuotojo kriterijaus taikymui reikšmingas aplinkybes, kiek tai susiję su ginčijamomis priemonėmis, prieš nagrinėjant atitinkamas šalių procesines pareigas administracinėje procedūroje ir įrodinėjimo pareigos paskirstymą šioje byloje.

— Dėl privataus investuotojo kriterijaus taikymui šioje byloje reikšmingų aplinkybių

- 211 Iš EB 87 straipsnio 1 dalies matyti, kad pagalbos sąvoka yra objektyvi ir vertinama atsižvelgiant tik į tai, ar valstybės priemone yra suteikiamas pranašumas vienai ar kelioms įmonėms (1998 m. sausio 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Lad-broke Racing prieš Komisiją*, T-67/94, Rink. p. II-1, 52 punktas).
- 212 Visų pirma, siekiant nustatyti, ar nagrinėjamos priemonės galima pripažinti valstybės pagalba, iš esmės reikia atsižvelgti į šios priemonės poveikį pagalbą gavusioms įmonėms, o ne pagalbą suteikiančių viešų arba privačių įstaigų padėtį (1977 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Steinike & Weinlig*, 78/76, Rink. p. 595, 21 punktas).
- 213 Taigi reikia nustatyti, ar nagrinėjamomis priemonėmis pasinaudojusi įmonė gavo ekonominės naudos, kurios ji nebūtų gavusi normaliomis rinkos sąlygomis (žr. minėto Sprendimo *Linde prieš Komisiją* 39 punktą ir minėto Sprendimo *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen prieš Komisiją* 207 punktą ir nurodytą teismo praktiką). Tai, kad pagalbą suteikusioms viešosios valdžios institucijoms arba viešajai įmonei tokia operacija yra pagrįsta, neatleidžia nuo pareigos atlikti tokį patikrinimą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Westdeutsche Landesbank Girozentrale ir Land Nordrhein-Westfalen prieš Komisiją* 315 punktą; šiuo klausimu taip pat žr. minėto Sprendimo *Linde prieš Komisiją* 48-54 punktus).
- 214 Kaip teigia Komisija, tai reiškia, kad net jei pripažintume, jog „nuomos mokesčių skirtumų padengimas“ buvo labiau pagrįstas nei pagrindinių sutarčių nutraukimas, vien to, jog OA ir Graikijos Respublika vykdė protingą finansinį lėktuvų valdymą, kai sumažino nuostolius subnuomodamos šiuos lėktuvus NOA ir vėliau teikdamos

paslaugas šiai įmonei rinkos sąlygomis, nepakanka tam, kad šie veiksmai taptų suderinami su privataus investuotojo kriterijumi. Iš to išplaukia, kad šios bylos kontekste, priešingai nei teigia ieškovės, tik tai, jog ginčijamame sprendime Komisija neišnagrinėjo visų nurodytų pranašumų, kuriuos OA gavo subnuomodama savo lėktuvus NOA, neleidžia daryti išvados, kad ši institucija klaidingai taikė privataus investuotojo kriterijų.

215 Kita vertus, Graikijos Respublika ir NOA teisingai pažymi, kad pagal minėtą teismo praktiką, taikant privataus ūkio subjekto kriterijų, reikia palyginti NOA sumokėtus ginčijamus nuomos mokesčius OA ir Graikijos Respublikai su rinkoje taikytais nuomos mokesčiais.

216 Šiuo klausimu reikia atmesti Komisijos ir *Aeroporia Aigaiou* argumentus, kad toks palyginimas yra nereikšmingas. Iš tiesų, pirma, iš ginčijamo sprendimo motyvų ir 1 dalies 1 straipsnio aiškiai matyti, kad šiame sprendime nurodyta pagalba yra ne pati OA ir Graikijos Respublikos lėktuvų subnuoma NOA, bet NOA mokami nuomos mokesčiai, kurie yra mažesni už šių nuomotojų pagal pagrindines nuomos arba išperkamosios nuomos sutartis mokamus mokesčius. Todėl Komisijos teiginiai, kad NOA neturėjo galimybės išsinuomoti lėktuvų rinkoje be Graikijos Respublikos paramos, šioje byloje yra nereikšmingi.

217 Šiuo požiūriu nagrinėjamoje byloje keliami kitokie klausimai nei, pavyzdžiui, 2000 m. spalio 5 d. Sprendime *Vokietija prieš Komisiją* (C-288/96, Rink. p. I-8237, 30–32 ir 41 punktai), kuriame Teisingumo Teismas įtvirtino kriterijų, pagrįstą valstybės garantijos gavėjo galimybe gauti paskolą kapitalo rinkoje be šios garantijos. Iš tiesų byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, buvo ginčijamas pats garantijos suteikimas, o

ginčijamame sprendime pagalba pripažintos priemonės buvo susijusios tik su NOA taikytų nuomos mokesčių dydžiu.

- 218 Šioje byloje, vertindama ginčijamas priemones (ginčijamo sprendimo 186 ir 188 konstatuojamosios dalys), Komisija neginčija to, kad OA ir Graikijos Respublika galėjo nereikalauti iš NOA pakankamų mokėjimų garantijų, kaip sutikimo jai subnuomoti lėktuvus sąlygos. Ji taip pat nekaltina OA tuo, kad ši nenutraukė pagrindinių nuomos sutarčių, o subnuomavo lėktuvus NOA.
- 219 Antra, Komisija, nenagrinėjanti paties *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimo (žr. šio sprendimo 101 punktą), taip pat nekaltina Graikijos Respublikos už tai, kad ji įsteigdama NOA nenumatė perleisti šiai bendrovei pagrindinių nuomos sutarčių ir išperkamosios nuomos sutarčių. Todėl yra nereikšmingas *Aeroporia Aigaiou* argumentas, kad valstybės pagalba NOA egzistuoja vien dėl to, kad ši bendrovė išvengė įprastos verslo rizikos, susijusios su pagrindinių nuomos sutarčių įgyvendinimu.
- 220 Galiausiai, vertindama ginčijamas priemones, Komisija, taikydama privataus investuotojo kriterijų, neginčija sprendimo, pagal kurį Graikijos Respublika tapo keturių išperkamosios nuomos sutarčių šalimi vietoje OA. Ji pažymi, kad iš *Moore Stephens* ataskaitos matyti, jog šį sprendimą Graikijos Respublika priėmė siekdama išvengti nepalankesnių sąlygų OA ir jai pačiai kaip garantijos davėjai, kurias atliekant atskirimą nustatė suinteresuotos finansinės institucijos (pagrindiniai nuomotojai), atsižvelgdamos į neaiškumą dėl OA ir NOA ateities. Komisija tik pažymi, kad šiuo sprendimu nukrypstama nuo bendros tvarkos, nurodydama, kad, ekspertų teigimu, norint

įvykdyti šį sandorį reikėjo priimti naują teisės nuostatą (žr. ginčijamo sprendimo 159 konstatuojamąją dalį).

- 221 Iš visų minėtų argumentų matyti, kad net darant prielaidą, jog Komisijos teiginiai, kuriais remiantis iš esmės lėktuvų subnuoma NOA už mažesnius nuomos mokesčius nei mokami pagal pagrindines sutartis buvo įmanoma tik dėl Graikijos Respublikos paramos, yra pagrįsti, tai neatleidžia Komisijos nuo pareigos, vadovaujantis privataus ūkio subjekto kriterijumi, patikrinti, ar NOA sumokėti nuomos mokesčiai iš tiesų buvo mažesni už tuos, kuriuos ji būtų mokėjusi nagrinėjamu laikotarpiu normaliomis rinkos sąlygomis.
- 222 Iš tiesų restruktūrizavimo sąlygos ir įvairios Komisijos nurodytos paramos priemonės, kurios pačios ginčijamame sprendime nėra kvalifikuojamos kaip valstybės pagalba (žr. šio sprendimo 101 punktą), tik atspindi nurodomos pagalbos, kuri buvo teikiama nustatant mažesnius nuomos mokesčius už lėktuvų subnuomą nei mokami pagal pagrindines nuomos sutartis, kontekstą. Nesant jokių kitų rimtų įrodymų, vien šis kontekstas neleidžia preziumuoti, kad už lėktuvų subnuomą NOA mokėti nuomos mokesčiai buvo mažesni nei taikyti rinkoje.
- 223 Tai reiškia, kad šioje byloje, priešingai nei teigia Komisija, privataus ūkio subjekto kriterijus įpareigoja patikrinti, ar NOA sumokėti ginčijami nuomos mokesčiai atitiko nagrinėjamu laikotarpiu normaliomis rinkos sąlygomis mokėtus nuomos mokesčius.

— Dėl įrodinėjimo pareigos padalijimo ir atitinkamų Komisijos bei suinteresuotos valstybės narės procedūrinių pareigų

- 224 Vadovaujantis teismo praktika, Komisija ginčijamame sprendime turėjo pateikti su naujos pagalbos suteikimu susijusius įrodymus, šiuo atveju palygindama NOA mokėtus ginčijamus nuomos mokesčius su taikytais rinkoje. Iš EB 88 straipsnio 2 ir 3 dalių išplaukia, kad to nepadarius nagrinėjamos naujos priemonės negali būti pripažįstamos valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį (1994 m. balandžio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija ir Pleuger Worthington prieš Komisiją*, C-324/90 ir C-342/90, Rink. p. I-1173, 23 punktas).
- 225 Vis dėlto šios taisyklės, susijusios su įrodinėjimo pareiga, taikymas siejamas su Komisijai ir suinteresuotai valstybei narei nustatytų atitinkamų procedūrinių pareigų vykdymu, kai minėta institucija vykdo jai suteiktus įgaliojimus, kad priverstų valstybę narę jai pateikti visą būtiną informaciją (minėto Sprendimo *Aeroporja Ypiresies prieš Komisiją* 35 punktas).
- 226 Visų pirma iš teismo praktikos išplaukia, kad Komisija yra įgaliota priimti sprendimą pagal turimą informaciją, jei nevykdydama iš EB 10 straipsnio kylančios savo pareigos bendradarbiauti su šia institucija valstybė narė nepateikia informacijos, kurios prašė Komisija tam, kad išnagrinėtų naujos ar pakeistos pagalbos kvalifikavimą ir suderinamumą su bendrąja rinka arba patikrintų, ar pirmiau patvirtinta pagalba buvo tinkamai taikoma. Tačiau prieš priimdama tokį sprendimą Komisija turi nurodyti valstybei narei per Komisijos nustatytą terminą pateikti visus dokumentus ir informaciją, kurie būtini priežiūrai vykdyti. Tik tuo atveju, jei, nepaisydama Komisijos nurodymo, valstybė narė nepateikia reikalaujamos informacijos, Komisija turi teisę užbaigti procedūrą ir remdamasi kiekvienu atveju turima informacija priimti sprendimą dėl pagalbos buvimo ir suderinamumo su bendrąja rinka arba sprendimą, kuriuo pripažįstamas

anksčiau patvirtintos pagalbos taikymo tinkamumas (minėto Sprendimo *Aeroporia Ypiresies prieš Komisiją* 36 punktą ir nurodyta teismo praktika).

²²⁷ Minėtos procedūrinės pareigos yra perkeltos ir patikslintos Reglamento Nr. 659/1999 2 straipsnio 2 dalyje, 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 10 straipsnyje ir 13 straipsnio 1 dalyje.

²²⁸ Taip pat reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 659/1999 6 straipsnio 1 dalį „sprendime pradėti formalaus tyrimo procesą apibendrinami reikšmingi ginčytini faktai ir teisės klausimai, pateikiamas pirminis Komisijos atliktas pasiūlytos pagalbos pobūdžio priemonės įvertinimas ir išdėstomos abejonės dėl pagalbos atitikimo bendrajai rinkai“.

²²⁹ Šios procedūrinės pareigos suinteresuotai valstybei narei ir Komisijai nustatytos tam, kad ši institucija remdamasi pakankamai aiškia ir tikslia informacija galėtų vykdyti kontrolę nepažeisdama suinteresuotos valstybės narės teisės būti išklaustyti. Iš tikrųjų primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką bet kurioje prieš asmenį pradėtoje procedūroje, kurioje gali būti priimtas sprendimas šio asmens nenaudai, teisės į gynybą užtikrinimas yra vienas pagrindinių Sąjungos teisės principų ir jį reikia užtikrinti net jeigu nėra specialių teisės aktų (minėto Sprendimo *Aeroporia Ypiresies prieš Komisiją* 37 punktą ir nurodyta teismo praktika).

- 230 Atsižvelgiant į minėtus procedūrinius principus, reikia išnagrinėti, ar šioje byloje Komisija turėjo teisę (o ji iš esmės teigia, kad tokią teisę turėjo) preziumuoti valstybės pagalbos egzistavimą remdamasi tik savo turima informacija, ir ar taikydama privataus investuotojo kriterijų ji privalėjo atlikti tyrimą, kad galėtų palyginti NOA mokamus ginčijamus nuomos mokesčius su nuomos mokesčiais, kuriuos ši bendrovė būtų mokėjusi normaliomis rinkos sąlygomis.
- 231 Dėl to reikia išnagrinėti nurodymo pateikti informaciją ir sprendimo pradėti formalią tyrimo procedūrą turinį bei Graikijos Respublikos Teisme pateiktas pastabas.
- 232 Pirma, 2003 m. rugsėjo 8 d. nurodyme pateikti informaciją Komisija, taikydama Reglamento Nr. 659/1999 5 ir 10 straipsnius, paprašė jai pateikti visą informaciją, kurios reikia nagrinėjant su oro bendrovės OA restruktūrizavimo ir privatizavimo procedūra susijusias priemones. Šiuo klausimu Komisija priminė, kad nagrinėdama valstybės pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, ji turi atsižvelgti į visas svarbias aplinkybes, įskaitant, atitinkamais atvejais, ankstesniame sprendime jau nagrinėtas aplinkybes.
- 233 Taigi iš šio sprendimo matyti, kad, nepranešus apie OA privatizavimo procedūrą ir naujas šios bendrovės restruktūrizavimo priemones, skirtas palengvinti jos privatizavimą, nurodymas apėmė visas su šiuo restruktūrizavimu ir privatizavimu susijusias aplinkybes, kurioms galėtų būti būdingi valstybės pagalbos požymiai. Komisija visų pirma prašė pateikti NOA verslo planą, jos akcinio kapitalo struktūrą, išsamius duomenis apie turtą ir finansavimą, įskaitant įsiskolinimus, teisinį ir mokestinį statusą ir išsamią informaciją dėl galimo OA ir jos dukterinių bendrovių likvidavimo.

- 234 Antra, 2004 m. kovo 16 d. sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą Komisija pirmiausia nagrinėjo OA finansinę būklę 2001 ir 2002 m., atsižvelgdama į audituotas ataskaitas už šiuos dvejus finansinius metus, kurias ji gavo tik 2003 m. rugsėjo ir gruodžio mėnesiais. OA patirtų nuostolių dydis patvirtino Komisijos vertinimą, pateiktą 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime, pagal kurį Graikijos Respublika *de facto* tapo pagrindiniu šios bendrovės finansavimo šaltiniu ir be jos paramos įmonė greičiausiai būtų turėjusi nutraukti veiklą (17, 26 ir 29 punktai).
- 235 Dėl po 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo suteiktos galimos naujos pagalbos, kuri yra vienintelė nagrinėjama šioje byloje, minėtame 2004 m. kovo 16 d. sprendime Komisija nurodė, kad OA ir NOA buvo „ta pati įmonė Bendrijos taisyklių valstybės pagalbos [sirtyje] požiūriu“ (106 ir 108 punktai).
- 236 Konkrečiai dėl NOA naudotų lėktuvų Komisija išsamiaje padėties aprašyme nurodė tik, kad taikant Įstatymą Nr. 3185/2003 Graikijos valdžios institucijų prašymu konsultacijų bendrovės *Deloitte & Touche* parengtame NOA pertvarkymo balanse nurodyta, jog OA arba *Olympic Aviation* priklausiusių 18 lėktuvų nuosavybė buvo perduota NOA. Be to, dėl OA lėktuvų subnuomos NOA Komisija nurodė, kad *Deloitte & Touche* paaiškino, jog tokia subnuoma reiškia, kad OA išliko vienintelė atsakinga prieš frachtuotojus ir, kaip tai pažymėjo pačios Graikijos valdžios institucijos, suteikė galimybę NOA pasinaudoti valstybės garantijomis lėktuvų nuomai ir kitais sutartiniais įsipareigojimais, pavyzdžiui, paskolų garantijomis naujų lėktuvų pirkimui ir persikėlimui į naują Spatos oro uostą, kurias 1998 ir 2000 m. Komisija patvirtino kaip pagalbą restruktūrizavimui ir 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimu pripažino nesuderinamomis su bendrąja rinka (2004 m. kovo 16 d. sprendimo 54 punktas; taip pat žr. šio sprendimo 6 punktą). Komisija pažymėjo, kad vyriausybę konsultavusios bendrovės *Kantor* teigimu buvo svarbu, jog NOA pradėtų savo veiklą nuo 2003 m. pabaigos, pirmiausia

„siekiant pasinaudoti žemomis lėktuvų pirkimo ir frachtavimo kainomis, suteikiančiomis galimybę pagerinti ir atnaujinti parką“, ir dėl to, kad „OA turėtų kilti didelių sunkumų išlikti per 2003–2004 m. žiemos sezoną“ (57 punktas).

237 Be to, šiame 2004 m. kovo 16 d. sprendime Komisija pažymėjo, kad savo skunde *Aeroportia Aigaiou* nurodė, jog OA turto perleidimas NOA, paliekant visus įsipareigojimus OA, yra valstybės pagalba. Komisija taip pat nurodė, kad bendrovės pareiškėjos teigimu, nors frachtuotojai ir finansinės institucijos pritarė OA lėktuvų perleidimui NOA, labai tikėtina, kad jos tai padarė tik dėl valstybės garantijos, kuri prilygo valstybės pagalbai (76 punktas).

238 Taigi nurodymo pateikti informaciją ir 2004 m. kovo 16 d. sprendimo vertinimas patvirtina, kad Komisija savo sprendimuose niekada net netiesiogiai neminėjo NOA už lėktuvų subnuomą OA mokamų nuomos mokesčių dydžio. Iš tiesų nurodymas pateikti informaciją tik labai bendrai apima priemones, susijusias su OA restruktūrizavimo ir privatizavimo procedūra, galinčias būti valstybės pagalba. Sprendimo pradėti formalią tyrimo procedūrą dalyje, susijusioje su nagrinėjamų priemonių vertinimu, yra nurodytos tik OA naudai taikytos priemonės ir privatizavimo procedūra, kuri buvo nagrinėjama ne ginčijamame sprendime, tačiau atskiroje procedūroje, kurioje buvo priimtas privatizavimo planą patvirtinantis 2008 m. rugsėjo 17 d. Komisijos sprendimas.

239 Konkrečiai kalbant, OA lėktuvų subnuoma NOA buvo minima tik 2004 m. kovo 16 d. sprendimo aprašomojoje dalyje, tiesa, pranašumo, kurį NAO įgauna dėl valstybės OA suteiktų lėktuvų nuomos garantijų, kurios 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimu

pripažintos nesuderinamomis, požiūriu. Vis dėlto reikia priminti, kad pati lėktuvų subnuoma NOA šiomis aplinkybėmis nėra pripažįstama valstybės pagalba ginčijamame sprendime, kuris yra susijęs tik su nuomos mokesčių dydžiu.

²⁴⁰ Tokiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą nėra pateiktas šios bendrovės sumokėtų nuomos mokesčių preliminarus įvertinimas, siekiant nustatyti, ar jiems yra būdingi pagalbos požymiai, kaip to reikalaujama Reglamento Nr. 659/1999 6 straipsnio 1 dalyje.

²⁴¹ Vis dėlto 2004 m. birželio 11 d. pastabose dėl šio sprendimo pradėti formalią tyrimo procedūrą Graikijos Respublika, be kita ko, pabrėžė, kad OA išsinuomoti lėktuvai buvo subnuomoti NOA rinkos kaina, atsižvelgiant į nuostolių atlyginimą, kurį OA būtų turėjusi sumokėti nuomotojams, jei būtų prieš terminą nutrauktos pagrindinės nuomos sutartys. Ši subnuoma buvo tik trumpalaikis sprendimas, nes ateityje visas pagrindines nuomos sutartis (išskyrus nedidelę dalį greitai pasibaigiančių) turėjo perimti NOA. Kita vertus, keturi išperkamosios nuomos būdu įsigyti lėktuvai ir toliau būtų subnuomojami NOA rinkos kaina.

²⁴² Be to, iš *Moore Stephens* ataskaitos matyti, kad vietoje atliktų tyrimų metu NOA vadovybė Komisijos ekspertams pagrindė, viena vertus, už lėktuvų subnuomą šios bendrovės mokėtų nuomos mokesčių ir, kita vertus, OA pagal pagrindines nuomos sutartis ir Graikijos Respublikos pagal išperkamosios nuomos sutartis mokėtų nuomos mokesčių skirtumus, nurodydama, kad nuomos mokesčiai už subnuomą atitiko rinkos kainą ir kad NOA galėjo išsinuomoti lėktuvus iš kitų nuomotojų, jei ši subnuoma jai nebūtų pasiūlyta rinkos kaina.

- 243 Be to, neginčijama, kad Graikijos Respublika pateikė visą reikalingą informaciją apie nagrinėjamas pagrindines sutartis ir subnuomos sutartis, įskaitant susijusią su nustatytais nuomos mokesčiais. Ji nepateikė tik jokių įrodymų apie nuomos mokesčių dydį normaliomis rinkos sąlygomis nagrinėjamu laikotarpiu.
- 244 Tačiau iš nurodymo pateikti informaciją, 2004 m. kovo 16 d. sprendimo ir kitos bylos medžiagos nematyti ir Komisija, beje, neteigia, kad administracinės procedūros metu ji kėlė kokių nors klausimų dėl NOA mokamų nuomos mokesčių dydžio, atsižvelgiant į rinkos sąlygas, ir prašė Graikijos Respublikos pateikti papildomos informacijos šiuo klausimu.
- 245 Taip pat reikia pažymėti, kad 2004 m. spalio 26 d. pastabose dėl nurodymo sustabdyti visas pagalbos priemonės Graikijos Respublika pažymėjo, jog po 2004 m. birželio 11 d. pastabų pateikimo ji nebuvo informuota apie jokiais naujas Komisijos tyrimo priemones ir negavo jokio prašymo pateikti papildomos informacijos dėl savo pastabų.
- 246 Tokiomis aplinkybėmis, kadangi administracinės procedūros metu nebuvo, pirma, tiesiogiai ginčijamas NOA mokamų nuomos mokesčių dydis ir, antra, pateiktas joks prašymas pateikti informaciją dėl šių nuomos mokesčių atitikimo rinkos kainai, Graikijos Respublikos negalima kaltinti Komisijai nepateikus pakankamai informacijos, kad ji galėtų įvertinti ginčijamas priemones žinodama bylos aplinkybes.

- 247 Be to, bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad Komisija Teisme neteigia, jog didžiąją dalį trūkstamos informacijos turi Graikijos Respublika. Ji nurodo tik su rinkos kainomis susijusią informaciją, kurią ši institucija galėjo nesunkiai gauti atlikusi paprastą nagrinėjamo laikotarpio rinkos tyrimą.
- 248 Tokiomis aplinkybėmis Komisija negali išvengti savo pareigos įrodyti, kad už lėktuvų subnuomą NOA mokėti nagrinėjami nuomos mokesčiai neatitinka rinkos kainų. Ji turėjo pateikti bent pirminius faktinėmis aplinkybėmis pagrįstus įrodymus, kurių pagrindu Graikijos Respubliką būtų galima įpareigoti pateikti papildomus paaiškinimus (pagal analogiją su įmonės dalyvavimo kartelyje įrodymais žr. 2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 78 ir 79 punktus).
- 249 Todėl, laikydamosi pareigos atlikti kruopštų ir nešališką tyrimą tinkamo pagrindinių Sutarties taisyklių, susijusių su valstybės pagalba, taikymo interesais, Komisija po *Moore Stephens* ataskaitos paskelbimo privalėjo toliau tęsti išsamesnį tyrimą, kad nustatytų, ar NOA mokami nuomos mokesčiai buvo suderinami su privataus investuotojo kriterijumi. Tam ji turėjo nurodyti Graikijos Respublikai pateikti papildomos informacijos dėl NOA mokamų nuomos mokesčių dydžio, pagal Reglamento Nr. 659/1999 10 straipsnio 3 dalį nurodydama prašomos informacijos pobūdį, arba nurodyti parengti papildomą ekspertų ataskaitą, kad galėtų palyginti ginčijamų nuomos mokesčių dydį su rinkos kainomis.
- 250 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, vadovaujantis su teisės į gynybą užtikrinimu susijusiais reikalavimais, pagrįsdama išvadą dėl valstybės pagalbos egzistavimo Komisija ne Graikijos valdžios institucijų pateiktais įrodymais, kuriuos ji gavo iš trečiųjų

asmenų, gali remtis tik jei prieš tai suteikė galimybę šioms valdžios institucijoms tinkamai pateikti pastabas dėl šių įrodymų (šiuo klausimu žr. 1986 m. liepos 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, 234/84, Rink. p. 2263, 27–29 punktus ir 1990 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-301/87, Rink. p. I-307, 29 ir 30 punktus).

251 Šioje byloje, atsižvelgiant į visus anksčiau išdėstytus argumentus, užtenka konstatuoti, kad Komisija ginčijamame sprendime nepatikrino, ar ginčijami nuomos mokesčiai buvo mažesni nei rinkos kaina, nors privalejo tai padaryti pagal privataus ūkio subjekto kriterijų. Iš tiesų ginčijamame sprendime nėra jokių argumentų, kuriais siekiama paneigti šiuo klausimu administracinės procedūros metu ieškovės ginamą poziciją (žr. šio sprendimo 241 punktą). Be to, išsamiam ekspertų darbo plane, pateiktame *Moore Stephens* ataskaitoje, kuria remiamasi ginčijamame sprendime, teigiama, kad tyrimas buvo susijęs tik su rizika, kad lėktuvai NOA bus subnuomojami už „dirbtinai mažus nuomos mokesčius, net jei šie nuomos mokesčiai galėjo sutapti su rinkos kainomis“. Tačiau šiuo klausimu svarbu priminti, kad nors Komisija, beje, nebūdama įpareigota, gali pasitelkti ekspertus iš išorės, tai neatleidžia jos nuo pareigos vertinti ekspertų darbą (2004 m. rugsėjo 16 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Valmont prieš Komisiją*, T-274/01, Rink. p. II-3145, 72 punktus).

252 Iš to galima daryti išvadą, kad remdamasi tik skirtumais tarp, viena vertus, OA ir Graikijos Respublikos už lėktuvų nuomą mokėtų nuomos mokesčių ir, kita vertus, NOA mokėtų nuomos mokesčių už šių lėktuvų subnuomą, pripažindama, jog šiai bendrovei buvo suteiktas pranašumas, kurio ji nebūtų turėjusi normaliomis rinkos sąlygomis, Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, taikydama privataus investuotojo kriterijų.

253 Tai reiškia, kad pagrindas, susijęs su EB 87 straipsnio 1 dalies pažeidimu, yra pagrįstas. Todėl reikia panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalį ir nėra reikalo nagrinėti pagrindus, susijusius su motyvų stoka ir atsakomybės už nagrinėjamas priemones priskyrimu valstybei. Atsižvelgiant į tai, taip pat reikia panaikinti šio sprendimo 2 straipsnį tiek, kiek juo nurodoma susigrąžinti 1 straipsnio 1 dalyje nurodytą pagalbą.

3. Dėl OA suteiktos pagalbos

a) Dėl NOA perleistos OA turto dalies pervaldinimui prilygstančios sumos išankstinio mokėjimo (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalis) (bylos T-415/05 ir T-423/05)

254 Graikijos Respublika ir OA ginčija ginčijamą sprendimą tiek, kiek Komisija jo 1 straipsnio 2 dalyje pripažįsta, kad OA buvo suteikta su bendrąja rinka nesuderinama neteisėta pagalba, kurios dydis atitinka steigiant NOA šiai naujai oro bendrovei perleistos OA turto dalies pervaldinimą.

255 Ieškovės remiasi EB 87 straipsnio 1 dalies pažeidimu ir motyvų stoka. Papildomai Graikijos Respublika teigia, kad net darant prielaidą, jog nagrinėjamą priemonę galima pripažinti valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, o ji su tuo nesutinka, šią priemonę reikėtų pripažinti suderinama su bendrąja rinka pagal EB 87 straipsnio 3 dalies c punktą. Be to, ginčijamas sprendimas šiuo klausimu nėra motyvuotas.

Dėl EB 87 straipsnio 1 dalies pažeidimo ir motyvų stokos (bylos T-415/05 ir T-423/05)

— Šalių argumentai

- ²⁵⁶ Graikijos Respublika ir OA teigia, kad Komisija ir jos ekspertai nepaisė ekonominės logikos, kuria buvo pagrįstas *Olympic Airways* grupės pertvarkymas, prilygindami jį paprastam vidiniam restruktūrizavimui. Jos aiškina, kad privatizavimo procedūra, kurią Graikijos Respublika nusprendė pasirinkti nuo 2003 m., buvo pagrįsta *Olympic Airways* grupės skrydžių veiklos atskyrimu ir naujos savarankiškos bendrovės NOA įsteigimu už *Olympic Airways* grupės ribų, siekiant kiek galima labiau padidinti jos vertę ir šią bendrovę nedelsiant parduoti. Tokiu pertvarkymu buvo siekiama suteikti galimybę Graikijos Respublikai susigrąžinti kiek galima didesnę investicijų į OA, kurias sudarė per paskutinį dešimtmetį teikta restruktūrizavimo pagalba, dalį.
- ²⁵⁷ Tokiomis aplinkybėmis Komisija supainiojo privataus investuotojo ir privataus kreditoriaus kriterijus. Iš tiesų privatus investuotojas įvertintų įmonės atsigavimo galimybes ir nereikalautų įmonės bankroto jai pirmą kartą patyrus sunkumų, visiškai neatsižvelgdamas į šios įmonės ilgalaikes perspektyvas.
- ²⁵⁸ Remiantis pertvarkymo balansais, buvo nustatytas apie 130 mln. eurų NOA įstatinis kapitalas. Taigi Graikijos Respublika pervedė OA bendrą šiai sumai prilygstantį įnašą, kurio daugiau kaip pusę OA panaudojo nuostolių atlyginimui ir kitoms su darbuotojų atleidimu dėl pertvarkymo susijusioms išlaidoms padengti.

- 259 Priešingai nei teigia Komisija, šis išankstinis mokėjimas OA nesuteikė jokio pranašumo, nes jo dydis neviršijo turto dalies, kurios ši bendrovė neteko, vertės. Be to, jis buvo suteiktas laikinai, kol būtų gautos lėšos iš NOA ir kitų *Olympic Airways* grupės bendrovių pardavimo.
- 260 Tokiomis aplinkybėmis ginčijamame sprendime buvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida ir nepateikti motyvai dėl pranašumo OA suteikimo bei privataus investuotojo kriterijaus taikymo.
- 261 Ieškovės nurodo, kad *Olympic Airways* grupės pertvarkymo kontekste NOA perleista turto dalis turėjo būti vertinama pagal jos pardavimo vertę. Šiuo klausimu jos teigia, kad nors Komisijos ekspertai NOA perleistą turtą įvertino 38,5 mln. eurų, remiantis *Airclaims* pateikta ataskaita, vien iš OA paimti lėktuvai buvo įvertinti daugiau nei 120 mln. eurų.
- 262 Be to, ieškovės ginčija tai, kad OA nebuvo pripažinta teisė į nuostolių atlyginimą už visus jos laiko tarpsnius įvairiuose oro uostose, ypač Heathrow (Londonas, Jungtinė Karalystė), kur pardavusios savo teises oro bendrovės gaudavo apie 7-8 mln. eurų už laiko tarpsnį, už jos sudarytas dvišales sutartis bei už jos visuotinai žinomus prekės ženklą ir logotipą.
- 263 Šiuo klausimu OA nurodo, kad pertvarkymo balanse atsispindinti 30 mln. eurų perviršinė vertė buvo apskaičiuota prijungiant OA ir jos dukterinės bendrovės *Olympic Aviation* skrydžių veiklą prie *Macedonian Airways*, vėliau tapusios NOA, pirmiausia

remiantis Graikijos įstatymo Nr. 2190/1920 dėl akcinių bendrovių, kodifikuoto Karaliaus dekretu 174/1963, (FEK A 37, toliau – Įstatymas Nr. 2190/1920) ir Įstatymo Nr. 3185/2003 nuostatomis bei 3 tarptautiniu finansinės atskaitomybės standartu „Verslo jungimai“ (toliau – TFAS 3 standartas). Pagal Įstatymo Nr. 2190/1920 43 straipsnio 4 dalies b punktą „įmonės perviršinė vertė (*goodwill*), kuri sukuriama perkant arba prijungiant bet kokį ūkio subjektą ir kuri lygi bendros pirkimo sumos ir realios turto vertės skirtumui, yra įtraukiama į eilutę „įmonės perviršinė vertė“ kaip nematerialusis turtas ir amortizuojamas arba vienkartinė įmoka, arba periodiniais mokėjimais ir pastoviomis dalimis per kelis finansinius metus, tačiau amortizavimo trukmė negali viršyti penkerių metų“. Be to, remiantis Graikijos teise, įnašai natūra į akcinės bendrovės kapitalą turi būti įvertinti pagal jų realią vertę, o ne pagal praecityje patirtas įgijimo išlaidas.

264 OA papildo, kad jei NOA perleisto turto vertės nustatymas nebūtų atitikęs šio turto rinkos vertės, pardavus NOA už mažesnę nei rinkos kainą, galimiems NOA pirkėjams būtų suteikta valstybės pagalba ir pažeistos OA kreditorių teisės.

265 Bandant privatizuoti NOA, kai 2005 m. rugpjūčio 5 d. buvo pasirašytas protokolinis susitarimas, privatus investuotojas šios įmonės vertę 2004 m. gruodžio 31 d. įkainojo daugiau nei 100 mln. eurų ir tai atitiko 2003 m. gruodžio 12 d. atliktą buhalterinį įvertinimą, atėmus NOA patirtus nuostolius.

266 OA ginčija Komisijos teiginius, susijusius su tuo, kad nebuvo atliktas pertvarkymo balansų nepriklausomas auditas. Visus šiuos balansus parengė priesaiką davęs kontrolierius, vadovaujantis Įstatymu Nr. 3185/2003.

267 Dėl NOA reikalavimų įvertinimo OA teigia, kad prie NOA pradinio balanso pridėtoje ataskaitoje nurodyta, jog bet koks šios naujos oro bendrovės pradiniame balanse

esančių skolinių reikalavimų ir galiausiai atgautų lėšų skirtumas bus kredituojamas arba debituojamas į (iš) OA ir *Olympic Aviation* sąskaitas, kad nebūtų paveiktas NOA grynasis turtas. Be to, ieškovės kaltina Komisiją neatsižvelgus į pajamas, planuojamas gauti ateityje pardavus du vis dar į OA balansą įtrauktus lėktuvus.

268 Galiausiai dėl Komisijos tvirtinimo, kad ginčijamame sprendime OA perleisto turto dalių pervaldinimo sumos klausimas yra paliktas diskusijoms, laikantis EB 10 straipsnyje numatytos lojalios bendradarbiavimo pareigos, Graikijos Respublika ir OA atkreipia dėmesį į nurodytos pagalbos dydžio nustatymo sunkumus, siekiant ją susigrąžinti. Jos primena, kad jei skolinis reikalavimas yra nelikvidus, pagal Graikijos teisę jo negalima privestinai vykdyti. Jos kaltina Komisiją nereagavus į Graikijos valdžios institucijų 2005 m. lapkričio 16 d. laišku jai nusiųstus dokumentus, tarp kurių buvo ir 2005 m. spalio 27 d. *Deloitte & Touche* ataskaita, kurioje atkreipiamas dėmesys į daugelį Komisijos ekspertų padarytų klaidingų išvadų, susijusių su NOA perleisto turto dalių įvertinimu. Vadovaujantis *Deloitte & Touche* ataskaita, Komisijos padaryti patikslinimai neatspindi realios NOA turto struktūros ir finansinės padėties po pertvarkymo, o tai prieštarauja Įstatymui Nr. 2190/1920, pagal kurį jo nuostatų galima netaikyti, siekiant parodyti tikrąją įmonės padėtį. Patys Komisijos ekspertai teigia, kad šie patikslinimai „nebūtinai apima viską, ko reikėtų, jei būtų atliktas auditas“ (išnaša ginčijamo sprendimo 10 puslapyje.).

269 Be to, OA kaltina Komisiją neapibrėžus atitinkamų rinkų ir neišanalizavus konkurencijos sąlygų šiose rinkose. Išvada, kad tokia ginčijama priemonė iškraipo konkurenciją, būtų ne vien nemotyvuota, bet ir klaidinga. Iš tiesų 33 iš 38 Graikijos oro uostų OA

aptarnauja vykdydama viešųjų paslaugų išsipareigojimus ir be jokios konkurencijos, o maždaug 30 iš šių oro uostų nekelia jokio komercinio suinteresuotumo.

- 270 Komisija teigia, kad ginčijamas išankstinis mokėjimas savaime yra valstybės pagalba. Ieškovės nepateikia jokių rimtų motyvų, kuriais privatus investuotojas galėtų grįsti tvirtą ir realiai pagrįstą viltį gauti pakankamai pajamų iš šio išankstinio mokėjimo, atsižvelgiant į ypač sunkią OA padėtį, pasižyminčią pagalbos teikimu šiai bendrovei daugelį metų, nepavykusiais bandymais restruktūrizuoti ir parduoti, nuolatiniais negatyviais rezultatais ir susikaupusiomis skolomis bei nuostoliais. Todėl privatūs OA kreditoriai, kaip antai lėktuvų nuomotojai ir bankai *ABN Amro* ir *Crédit Lyonnais*, siekė gauti Graikijos Respublikos garantijas. Be to, iš *Moore Stephens* ataskaitos matyti, kad ginčijamas išankstinis mokėjimas buvo panaudotas finansuojant veiklos išlaidas, pavyzdžiui, OA nuomos mokesčius už NOA subnuomotus lėktuvus.
- 271 Ginčijamame sprendime Komisija tik papildomai nagrinėjo, ar ginčijamą mokėjimą galima pripažinti valstybės suteiktu nuostolių atlyginimu OA už NOA perleistą jos turtą.
- 272 Šiuo klausimu Komisijos ekspertai konstatavo, kad ginčijama 130 mln. eurų suma buvo nustatyta remiantis OA vadovybės *Deloitte & Touche* pateiktais duomenimis, kurie nebuvo įvertinti nepriklausomų kontrolierių. Graikijos vadžios institucijų paskirti auditoriai savo ataskaitoje dėl NOA finansinės padėties už 2003 m. gruodžio 31 d. pasibaigusius finansinius metus išreiškė abejones dėl bendrovės pradinio balanso.
- 273 NOA perleistą grynąjį turtą Komisijos ekspertai įvertino 38,5 mln. eurų, su išlygomis pataisius skrydžių veiklos sektoriaus balansą. Jie rėmėsi Graikijos valdžios institucijų

pateiktais apskaitos duomenimis ir naudojo pripažintą apskaitos tvarką, be kita ko, atimdami abejotinus skolinius reikalavimus, lėktuvų pardavimų pajamas ateityje ir perviršinę vertę bei atsižvelgdami į bendrą įsiskolinimų sumą, lėktuvų kainos amortizaciją ir prognozes dėl tam tikrų pajamų bei išlaidų, pirmiausia mokesčių srityje.

274 Komisija, kurią palaiko į bylą įstojusi šalis, nesutinka, kad *Olympic Airways* grupės pertvarkymas turi atskirą buhalterinę vertę. Ieškovės neteisingai aiškina perviršinės vertės sąvokos apibrėžimą pagal apskaitos taisykles. Vadovaujantis TFAS 3 standarto 51 punktu, perviršinė vertė yra įgijimo kainos dalis, kuri viršija grynąją įgyto identifiкуojamo turto ir prisiimtų identifiкуojamų įsipareigojimų tikrąją vertę. Todėl negalima objektyviai kalbėti apie perviršinę vertę nesant laisvai sudaryto sandorio, kai, kaip šioje byloje, Komisijos teigimu, Graikijos Respublika vykdo paprastą vidinį *Olympic Airways* restruktūrizavimą. Visų pirma, priešingai nei teigia OA, šiuo atveju nebuvo nei tikro susijungimo, nei perpirkimo, nes nebuvo rinkos kainos, kuri yra būtina sąlyga perviršinės vertės egzistavimui nustatyti.

275 Be to, apskaitos taisyklės neleidžia apskaityti nematerialiojo turto, kurio realios vertės negalima patikimai nustatyti. Visų pirma nebuvo galima nustatyti „realaus pertvarkymo vaizdo“, esant paprastais OA vadovybės vertinimais pagrįstam dirbtiniam pertvarkymo balansui.

276 Triplike byloje T-423/05 Komisija nurodo, kad dublike OA pirmą kartą paaiškina, jog perviršinę vertę sudaro visas nematerialusis turtas (verslo vardas, laiko tarpiniai oro uostuose), o tai visiškai skiriasi nuo minėtame TFAS 3 standarto 51 punkte bei

Graikijos teisės aktuose, kuriais remiasi OA, pateikto apibrėžimo. Taigi šie argumentai buvo pateikti pavėluotai.

- ²⁷⁷ Dėl NOA pardavimo kainos, kurią remiasi OA, Komisija pažymi, kad būtų teisingiau, jei ji būtų pagrįsta tikru pardavimu, o ne nepagrįstais vertinimais, kurie grindžiami nepatvirtintais skaičiavimais, ir tai nepriklauso nuo lėktuvų, kurie nėra balanso dalis, vertės.
- ²⁷⁸ Galiausiai ginčijamas sprendimas yra pakankamai motyvuotas. Laikantis pagrįsto ir patikimo valdymo taisyklių, visos aplinkybės, į kurias atsižvelgė Komisijos ekspertai, yra nurodytos to sprendimo 120 konstatuojamojoje dalyje pateiktoje lentelėje. Šios aplinkybės yra papildytos komentarais (110–126 konstatuojamosios dalys) ir Komisijos teisiniu vertinimu (197–201 konstatuojamosios dalys).

— Teismo vertinimas

- ²⁷⁹ Neginčijama, kad taikydama Įstatymo Nr. 3185/2003 27 straipsnį Graikijos Respublika iš specialios sąskaitos atliko OA išankstinį mokėjimą, išskaidytą į kelias dalis nuo 2003 m. gruodžio mėn. iki 2004 m. gegužės mėn., kurio bendra suma buvo apie 130 mln. eurų ir, Graikijos valdžios institucijų teigimu, atitiko įsteigiant NOA šiai naujai bendrovei perleisto turto vertę.

280 Iš tiesų Įstatymo Nr. 3185/2003 27 straipsnio 1 ir 5 dalyse numatyta, kad visos pertvarkant *Olympic Airways* grupę įsteigtų bendrovių akcijos neatlygintinai atitenka Graikijos Respublikai, siekiant šias bendroves privatizuoti, ir kad už privatizuotas grupės bendroves gautos pajamos bus pervestos į specialią Graikijos Respublikos sąskaitą „Graikijos valstybė – *Olympic Airways* grupės bendrovių privatizavimo sąskaita“. Vadovaujantis šiuo straipsniu, siekiant padengti pertvarkymo ir likvidavimo laikotarpiu personalo atleidimui ir OA bei *Olympic Aviation* finansiniams išsipareigojimams reikalingas lėšas, iš specialiosios sąskaitos galėti būti mokami valstybės avansiniai mokėjimai, neviršijant po pertvarkymo įsteigtos naujos oro bendrovės akcijų, perduotų Graikijos Respublikai, nominalią vertę atitinkančios sumos.

281 Šiuo atveju iš ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalies aiškiai matyti, kad Komisijos teigimu, ginčijamą pagalbą sudaro tik įsteigiant NOA jai perleisto turto pervertinimas. Šios pagalbos dydį Komisija preliminariai vertina 91,5 mln. eurų. Taigi ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje ji neginčija paties principo, kad OA gavo išankstinį mokėjimą, kurio dydis atitinka viso NOA perleisto turto vertę.

282 Tiesa, kad ginčijamo sprendimo 196 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymi, jog apie 130 mln. eurų avansinis mokėjimas tokiai įmonei, kaip OA, atsidūrusiai ypač sunkioje ekonominėje situacijoje, netekusiui savo skrydžių veiklos sektoriaus ir kurios mokestiniai ir socialinio draudimo įsiskolinimai Graikijos Respublikai 2003 m. pabaigoje siekė 522 mln. eurų, nors šie įsiskolinimai toliau augo ir neliko turto, kurį pardavus būtų galima juos padengti, prieštaravo privataus investuotojo kriterijui. Šiuo klausimu remdamasi generalinio advokato J. Mischio išvada byloje, kurioje buvo priimtas 2000 m. spalio 12 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Ispanija prieš Komisiją* (C-480/98, Rink. p. I-8717, I-8720, 32–43 punktai), Komisija nurodo, kad tokiomis aplinkybėmis privatus kreditorius, kuris šiuo atveju buvo ir pagrindinis OA kreditorius bei turėjo nedaug realių galimybių susigrąžinti skolas iš OA, būtų ėmęsis visų teisėtų priemonių negrąžintoms skoloms atgauti arba pasinaudoti turimomis garantijomis.

283 Vis dėlto reikia priminti, kad Komisija ginčijamame sprendime neginčijo Graikijos Respublikos sprendimo pertvarkyti *Olympic Airways* grupę, kuriuo siekta palengvinti jos privatizavimą, perduodant skrydžių veiklos sektoriaus turtą NOA ir, be kita ko, numatant ginčijamą išankstinį mokėjimą OA, o ne reikalaujant nedelsiant skelbti OA bankrotą, kad būtų padengta bent dalis jos skolinių reikalavimų šiai bendrovei (žr. šio sprendimo 101 ir 281 punktus). Komisija tik pripažino, kad, nesant ilgalaikio OA pelningumo perspektyvos, privatus investuotojas nebūtų padaręs tokio avansinio mokėjimo, koks buvo pervestas šiai bendrovei. Vis dėlto Komisija ginčijamo sprendimo motyvuose arba rezoliucinėje dalyje paties išankstinio kompensacijos skyrimo nepripažįsta valstybės pagalba.

284 Kita vertus, iš ginčijamo sprendimo 197 konstatuojamosios dalies aiškiai matyti, kad ginčijamo avansinio mokėjimo pervedimą Komisija pripažino valstybės pagalba, nes ši suma, jos teigimu, viršijo NOA perleisto turto vertę ir todėl negali būti pripažinta Graikijos Respublikos už šį perleidimą OA išmokėta kompensacija.

285 Konkrečiai kalbant, ginčijamo sprendimo 197 konstatuojamojoje dalyje Komisija tiesiogiai pripažįsta, kad jei Graikijos Respublikos iš specialios sąskaitos OA pervesta 130 312 459 eurų suma atitiktų NOA perleistos OA turto dalies vertę, šio perleidimo nebūtų galima laikyti valstybės pagalba.

286 Atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo rezoliucinės dalies 1 straipsnio 2 dalies aiškų turinį, kurį patvirtina šio sprendimo motyvai, Teismui reikia priimti sprendimą dėl teiginių, susijusių su NOA perleisto turto įvertinimu, siekiant apskaičiuoti kompensacijos dydį.

- 287 Šiuo klausimu reikia išnagrinėti, ar ginčijamame sprendime padaryta Komisijos išvada, kad NOA perleisto turto vertė buvo pervertinta, yra pakankamai motyvuota ir ar prieinant prie jos nebuvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida.
- 288 Vadovaujantis Įstatymo Nr. 3185/2003 27 straipsniu, prie NOA pradinio balanso ir OA bei *Olympic Aviation* pertvarkymo balansų pridėtose 2003 m. lapkričio 29 d. *Deloitte & Touche* ataskaitose nurodoma, kad pagal minėtą 27 straipsnį šios konsultavimo įmonės, kaip priesaką davusio kontrolieriaus, parengti minėti balansai buvo parengti laikantis Graikijos apskaitos taisyklių, įskaitant istorinių sąnaudų principą, išskyrus, pirma, nuo OA ir *Olympic Aviation* atskirtiems padaliniais nuosavybės teise priklausančių lėktuvų ir variklių įvertinimą, kurį atliko specializuota bendrovė *Airclaims*, remdamasi jų rinkos verte 2003 m. spalio 1 d., ir, antra, perviršinės vertės nustatymą. Remiantis šiomis *Deloitte & Touche* ataskaitomis, perviršinę vertę nustatė OA vadovybė, vadovaudamasi tarptautine praktika ir remdamasi šios bendrovės bendrosiomis pajamomis, naujausiais rezultatais ir su privatizavimu susijusiose procedūrose išreikštu susidomėjimu.
- 289 Kita vertus, ginčijamame sprendime (visų pirma žr. 120, 199 ir 200 konstatuojamąsias dalis) Komisija, remdamasi *Moore Stephens* ataskaita, pateikė ekspertų vertinimais pagrįstus patikslinimus, pagal kuriuos, kiek tai susiję su lėktuvais, buvo atsižvelgta tik į jų grynąją apskaitinę vertę, taip pat apskaičiuojant kompensaciją nebuvo atsižvelgta, be kita ko, į sumą, atitinkančią nematerialiojo turto, kurį Graikijos valdžios institucijos laikė perviršine verte, vertę, taip pat abejotinus skolinius reikalavimus ir skolinius reikalavimus, susijusius su dviejų vis dar į OA balansą įtrauktų lėktuvų pardavimu ateityje.
- 290 Šiuo klausimu ieškovės pirmiausia kaltina Komisiją tuo, kad siekdama nustatyti realią NOA ekonominę padėtį ji nepaisė būtinybės, pirma, įvertinti lėktuvus pagal jų rinkos vertę ir, antra, atsižvelgti į įsteigiant NOA sukurtą perviršinę vertę, taip pat į ateityje

pardavus du lėktuvus tikėtinas įplaukas. Jos taip pat ginčija Komisijos atliktus patikslinimus, susijusius su abejotinais skoliniais reikalavimais.

²⁹¹ Pirmiausia reikia pažymėti, kad, priešingai nei greičiausiai yra teigiama į ginčijamą sprendimą perkeltose Komisijos ekspertų išvadose (124 konstatuojamoji dalis), tai, jog Įstatymo Nr. 3185/2003 27 straipsnyje buvo numatytas ginčijamos kompensacijos išankstinis suteikimas, neviršijant NOA akcijų nominalios vertės, neleidžia preziumuoti, kad įnašai į įstatinį kapitalą, kuriuos sudarė *Olympic Airways* grupės skrydžių veiklos sektoriaus turto perleidimas, buvo pervertinti, siekiant pertvarkymo ir likvidavimo procedūros metu palaikyti didelius finansinius sunkumus patiriančią OA. Be to, nustatant NOA įstatinio kapitalo vertę ši aplinkybė negalėjo užkirsti kelio, vadovaujantis taikytinomis apskaitos taisyklėmis, be kita ko, atsižvelgti į perleistų lėktuvų rinkos vertę bei šiuo atveju į OA pertvarkymo balansą ir NOA pradinį balansą kaip perviršinę vertę įtrauktų nematerialiojo turto dalių vertę, nes tokią vertę buvo galima nustatyti patikimu būdu.

²⁹² Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant privataus ūkio subjekto kriterijų, reikia išnagrinėti Komisijos atliktus ginčijamus patikslinimus, susijusius su, pirma, tam tikro nematerialiojo turto neįtraukimu apskaičiuojant kompensaciją, antra, šios institucijos prieštaravimu dėl atsižvelgimo į lėktuvų rinkos vertę ir, trečia, neatsižvelgimu į ateityje pardavus du lėktuvus tikėtinas įplaukas.

²⁹³ Pirma, dėl 30 mln. eurų neviršijančio įvairaus nematerialiojo turto, kuris OA pertvarkymo balanse ir NOA pradiniam balanse įvardytas kaip perviršinė vertė, iš pradžių

reikia atmesti Komisijos teiginį byloje T-423/05 dėl kai kurių ieškovės argumentų nepriimtino (žr. šio sprendimo 276 punktą).

²⁹⁴ Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad prie OA bei *Olympic Aviation* pertvarkymo balansų ir NOA pradinio balanso pridėtose 2003 m. lapkričio 29 d. ataskaitose išvardijamas nematerialusis turtas, į kurį atsižvelgta kaip į perviršinę vertę (žr. šio sprendimo 296 punktą). Be to, ginčijamame sprendime (110 konstatuojamoji dalis) tiesiogiai nurodyta, kad, vadovaujantis Komisijos ekspertų išvadomis, į OA pertvarkymo balansą kaip nematerialusis turtas įtraukta 30 mln. eurų suma atitinka OA vadovybės atliktą verslo vardo, *Olympic* prekės ženklo logotipo (olimpiniai žiedai), laiko tarpinių oro uostuose ir dvišalių susitarimų įvertinimą. Be to, sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą (59 punktas) Komisija nurodė, kad, vadovaujantis prie minėtų balansų pridėtomis *Deloitte & Touche* ataskaitomis, šią perviršinę vertę, „t. y. nematerialųjį turtą, kurį sudaro verslo vardas, laiko tarpiniai oro uostuose ir rinkos dalis“, apskaičiavo OA vadovybė ir ji sudarė daugiau nei 20% įmonės turto.

²⁹⁵ Tokiomis aplinkybėmis, priešingai nei teigia Komisija, dublike byloje T-423/05 OA rėmimasis tokiu turtu, kaip laiko tarpiniai oro uostuose, logotipas, prekės ženklas arba verslo vardas, į kurį buvo atsižvelgta kaip į perviršinę vertę, negali būti pripažįstamas nauju pagrindu. Iš tiesų tai yra akivaizdi šalių diskusijų administracinės procedūros etapu bei ieškinyje OA pateiktų argumentų dėl būtinybės atsižvelgti į perviršinę vertę tąsa.

²⁹⁶ Dėl esmės, iš minėtų prie NOA pradinio balanso ir OA pertvarkymo balanso pridėtų *Deloitte & Touche* ataskaitų matyti, kad turtą, į kurį OA vadovybė atsižvelgė kaip į perviršinę vertę, sudarė verslo vardas ir prekės ženklas *Olympic*, logotipas (olimpiniai žiedai), įvairiuose oro uostuose OA turėti laiko tarpiniai, su valstybėmis ne ES

narėmis sudaryti dvišaliai susitarimai dėl oro teisių, kaip tai patvirtino ieškovės atsakymams ir posėdyje Teismo pateiktą klausimą, OA reputacija ir rinkos dalis.

²⁹⁷ Šiuo klausimu minėtą nematerialųjį turtą galima suskirstyti į, pirma, atskiriamą turtą, kurį galima atsieti nuo perleisto subjekto ir parduoti ar perduoti atskirai arba kartu su susijusia sutartimi, turtu ar įsipareigojimais ir kurio vertę galima patikimai įvertinti, nepaisant planuojamo privatizavimo rezultatų (pavyzdžiui, laiko tarpniai oro uostuose), ir, antra, neatskiriamą nematerialųjį turtą, kurio rinkos vertės negalima patikimai įvertinti, jei nesudaromas sandoris (pavyzdžiui, reputacija ar rinkos dalys), atitinkantį įmonės perpirkimo arba sujungimo su kita įmone metu sukuriamą perviršinę vertę.

²⁹⁸ Reikia konstatuoti, kad ginčijamame sprendime (visų pirma žr. 110 ir 199 konstatuojamąsias dalis) Komisija, pritarėdama *Moore Stephens* ataskaitoje „naudojant Graikijoje ir tarptautiniu mastu pripažintus apskaitos būdus ir modelius“ padarytoms išvadoms, atsisakė atsižvelgti į įvairaus minėto NOA perleisto turto visumą ir tik nurodė, kad „nei Graikijos apskaitos principai, nei [visuotinai pripažinti tarptautiniai apskaitos principai] nenumato galimybės į balansą įtraukti įmonės sukurto nematerialiojo turto“.

²⁹⁹ Tačiau Komisija neginčija, kad TFAS 3 standartas, taikytinas įmonių grupėms ir įtvirtintas 2004 m. gruodžio 29 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2236/2004, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1725/2003, priimančią tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 dėl 1, 3–5 tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų (TFAS), 1, 10, 12, 14, 16–19, 22, 27, 28, 31–41 tarptautinių apskaitos standartų (TAS) ir Standartų aiškinimo komiteto aiškinimų SAK 9, 22, 28 ir 32, (OL L 392, p. 1) priede, kuriuo šalys rėmėsi Teisme ir kuris yra taikomas nuo 2004 m. kovo 31 d. (TFAS 3 standarto 78 punktas) bei tam tikromis sąlygomis gali būti „taikomas retrospektyviai“ (TFAS 3 standarto 85 punktas), suteikia galimybę įgijėjui atskirai apskaityti įgytos įmonės arba subjekto

identifikuojamą nematerialųjį turtą, kai jo tikrąją vertę, t. y. iš esmės sumą, kuri būtų sumokėta sudarant sandorį tarp dviejų gerai informuotų šalių, veikiančių normaliomis konkurencijos sąlygomis, galima patikimai įvertinti išigijimo dieną (TFAS 3 standarto 37, 45 ir 46 punktai). Be to, vadovaujantis Tarptautiniu apskaitos standartu 38 „Nematerialusis turtas“, iš dalies pakeistu priėmus TFAS 3 standartą (TAS 38), nematerialiojo turto, įgyto verslo jungimo metu, tikroji vertė paprastai gali būti pakankamai patikimai įvertinta, kad ją būtų galima apskaityti atskirai nuo perviršinės vertės. Be to, reikia pažymėti, kad Tarptautiniame apskaitos standarte 22 „Verslo jungimai“, įtvirtintame 2003 m. rugsėjo 29 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1725/2003, priimančio tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 261, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 32 t., p. 4) priede, kurį pakeitė TFAS 3 standartas, jau buvo numatyta atskira subjekto įgijimo dieną atliekama identifikuojamo nematerialiojo turto, kurio vertė buvo patikimai įvertinta, apskaita.

300 Be to, Komisija neginčija, kad Graikijos apskaitos taisyklės suteikia galimybę įgijėjui atskirai nuo perviršinės vertės apskaityti nuo įgyto subjekto atskiriamą tokį nematerialųjį turtą, kaip laiko tarpsniai oro uostuose, jei jo vertė gali būti patikimai įvertinta.

301 Dėl tokio nematerialiojo turto, kuris negali būti atskirtas ir kurio tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, atsižvelgiant į tai, kad šioje byloje nebuvo sudarytas realus sandoris, nes sumokant ginčijamą avansą dar nebuvo išaiškėjusi jokia konkreči galimybė, jog NOA perpirks privatus investuotojas, reikia pritarti Komisijos pozicijai, kad nesudarius sandorio su skrydžių veiklos sektoriumi susijusio turto perleidimas NOA, kartu neatlygintinai perduodant šios bendrovės akcijas Graikijos Respublikai, siekiant ateityje minėtą bendrovę privatizuoti, negali būti prilygintas perpirkimui arba susijungimui, dėl kurių galėtų būti sukurta perviršinė vertė (žr. šio sprendimo 297 punktą). Šiuo metu nesant tikslios ir konkrečios sandorio perspektyvos OA nurodyta aplinkybė, kad NOA buvo įsteigta sujungiant ir prijungiant OA ir *Olympic*

Aviation skrydžių veiklą prie buvusios dukterinės bendrovės *Macedonian Airways*, po šio pertvarkymo pavadintos NOA, nekeičia šio vertinimo.

³⁰² Tokiomis aplinkybėmis, pirmiausia atsižvelgiant į TFAS 3 standartą, kuriuo remiasi šalys (žr. šio sprendimo 299 punktą), Komisija turi individualiai įvertinti įvairias nagrinėjamas nematerialiojo turto dalis, patikrindama, ar jos yra atskiriamos bei ar jų tikrąją vertę galima patikimai nustatyti ir, jei reikia, ar taikant privataus investuotojo kriterijų į šias dalis nereikia atsižvelgti apskaičiuojant OA suteiktą kompensaciją.

³⁰³ Vis dėlto iš ginčijamo sprendimo matyti, kad Komisija, posėdyje pripažinusi, jog tam tikrą nematerialųjį turtą, kaip antai laiko tarpsnius oro uostuose, galima parduoti atskirai ir jis turi atskirą rinkos vertę, individualiai neišnagrinėjo aptariamo nematerialiojo turto ir ginčijamame sprendime nenurodė motyvų, dėl kurių ji manė, jog šioje byloje apskaičiuojant OA suteiktos kompensacijos dydį privataus investuotojo kriterijus neleidžia atsižvelgti į nematerialųjį turtą, kuris galėjo būti patikimai įvertintas nepriklausomai nuo bet kokio perleidimo ar sujungimo, neviršijant jo tikrosios vertės. Todėl šiuo klausimu ginčijamame sprendime buvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida.

³⁰⁴ Be to, bet kuriuo atveju, kai kuriama nauja teisiškai savarankiška oro bendrovė, kuriai buvo perleistas visas su *Olympic Airways* grupės skrydžių veiklos sektoriumi susijęs turtas, ir kai ginčijamame sprendime Komisija nepripažino, kad išankstinis finansinės kompensacijos už NOA perleistą nematerialųjį turtą skyrimas OA savaime yra

valstybės pagalba, ši institucija, atsižvelgdama į privataus investuotojo kriterijų, turėjo bent motyvuoti, kodėl apskaičiuojant kompensaciją ji atsisakė atsižvelgti į visas nematerialiojo turto dalis.

³⁰⁵ Visų pirma minėtomis aplinkybėmis, net manant, kad Komisija rėmėsi prielaida, jog skrydžių veiklos sektoriaus atskyrimas ir atitinkamo turto perleidimas NOA turėjo būti pripažįstami paprastu vidiniu *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimu, ji bet kuriuo atveju turėjo, atsižvelgdama į privataus investuotojo kriterijų, aiškiai ir suprantamai pateisinti pasirinktas apskaitos taisykles, kuriomis remdamasi ji nusprendė neatsižvelgti į ginčijamą nematerialųjį turtą apskaičiuodama OA skirtą kompensaciją.

³⁰⁶ Vis dėlto, nors Teisme Komisija visų pirma remiasi TFAS 3 standartu, kuriame numatyta verslo jungimų apskaita taikant įgijimo metodą, pagal kurį įgijėjas, be kita ko, apskaito įgytą turtą, įskaitant tą, kurio įgyta įmonė nebuvo apskaičiusi anksčiau (standarto 15 punktas), ginčijamame sprendime ji išimtinai rėmėsi apskaitos principu, pagal kurį įmonei finansinėse deklaracijose draudžiama kaip turtą apskaityti viduje sukurtą perviršinę vertę (TAS 38 standartas), ir be to nenurodė standartų, kuriais ji rėmėsi.

³⁰⁷ Taigi Komisija ginčijamame sprendime, ypač dėl įmonių grupėms taikytinų standartų, nenurodė motyvų, dėl kurių – nors nagrinėjamas turtas buvo vertinamas ne siekiant jį įtraukti į OA finansines deklaracijas, bet tam, kad būtų nustatyta suma, kurią reikia suteikti šiai įmonei, kompensuojant už viso jos skrydžių veiklos sektoriaus ir atitinkamo

turto, iš kurio kai ką buvo galima parduoti atskirai, praradimą – ji rėmėsi taisyklėmis, reglamentuojančiomis šio nematerialiojo turto apskaitymą įsigytoje įmonėje.

³⁰⁸ Antra, minėtomis aplinkybėmis ir dėl tų pačių motyvų (žr. šio sprendimo 305 punktą) taip pat reikia pripažinti, kad ginčijamame sprendime (visų pirma žr. 111 ir 199 konstatuojamąsias dalis) Komisija patvirtindama šiuo klausimu *Moore Stephens* ataskaitoje, kurioje buvo pateikta bendra nuoroda į Graikijos apskaitos principus ir visuotinai pripažintus tarptautinius apskaitos principus, pateiktas išvadas, atsižvelgiant į privataus investuotojo kriterijų, nepakankamai teisiškai motyvavo, kodėl apskaičiuojant kompensacijos sumą buvo atsižvelgta į lėktuvų, kurių nuosavybės teisė buvo perleista NOA, grynąją apskaitinę vertę, o ne jų rinkos vertę 2003 m. spalio 1 d., dėl kurios, remiantis *Airclaims* ataskaita, šių lėktuvų nustatyta vertė yra apie 43,2 mln. eurų didesnė nei jų grynoji apskaitinė vertė.

³⁰⁹ Trečia, ginčijamame sprendime pateikta Komisijos nuoroda (visų pirma žr. 114 ir 199 konstatuojamąsias dalis) į Graikijos apskaitos principus ir visuotinai pripažintus apskaitos principus, pagal kuriuos neleidžiama į įmonės metinę apskaitą įtraukti pajamų, susijusių su dar neįvykdytu šiai įmonei nepriklausančio turto pardavimu, nėra pakankamas motyvas šiai institucijai skaičiuojant kompensacijos sumą neatsižvelgti į grynąsias pajamas, kurias tikimasi gauti pardavus du A 300-600 tipo lėktuvus, kurie tebėra įtraukti į OA balansą, laukiant pardavimo pabaigos. Iš tiesų kadangi Komisija neginčijo viso su skrydžių veikla susijusio OA turto perleidimo NOA ir išankstinio atitinkamos kompensacijos sumokėjimo, ši institucija, atsižvelgdama į privataus investuotojo kriterijų, turėjo pagrįsti, kodėl apskaičiuodama kompensacijos dydį neatsižvelgė į pajamas, kurias tikimasi gauti iš dviejų minėtų lėktuvų pardavimo, t. y. 24,4 mln. eurų sumą.

310 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, su akivaizdžia vertinimo klaida ir ginčijamo sprendimo motyvų stoka susijusius pagrindus reikia pripažinti pagrįstais, kiek Komisija apskaičiuodama kompensaciją atsisakė atsižvelgti į visas nematerialiojo turto dalis, į kurias buvo atsižvelgusi OA vadovybė kaip į perviršinę vertę. Be to, ginčijamame sprendime nepateikiami motyvai, dėl kurių Komisija atlikdama šį skaičiavimą neatsižvelgė į pajamas, kurias tikimasi gauti pardavus du vis dar į OA balansą įtrauktus lėktuvus, ir dėl kurių ši institucija neatsižvelgė į 18 lėktuvų, kurių nuosavybės teisė buvo perleista NOA, dabartinės rinkos vertės vertinimą.

311 Tada reikia pripažinti, kad dėl abejotinų skolinių reikalavimų Komisija ginčijamame sprendime (visų pirma žr. 112, 120 ir 199 konstatuojamąsias dalis) pateikė pakankamai motyvų, dėl kurių į juos reikia neatsižvelgti arba juos reikia pakoreguoti apskaičiuojant OA suteiktos kompensacijos dydį, remdamasi ekspertų, kurie, be kita ko, nurodė, jog NOA pradiniame balanse nesant su šiais reikalavimais susijusių nuostatų, nebuvo protinga tokių reikalavimų įrašyti NOA turtą, išvados. Be to, nepagrįsti ieškovių teiginiai, kad ginčijami skoliniai reikalavimai buvo akivaizdūs, neleidžia daryti išvados, jog Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą manydama, kad į šių turto dalių vertę nereikia atsižvelgti arba kad ji buvo pervertinta. Be to, net jeigu, kaip teigia OA (žr. šio sprendimo 267 punktą), ginčijamų skolinių reikalavimų apmokėjimas NOA buvo užtikrintas garantijomis, ši aplinkybė yra nereikšminga vertinant minėtų reikalavimų, kurių apmokėjimo buvo galima pagrįstai tikėtis, juos perleidus NOA, kaip su skrydžių veiklos sektoriumi susijusį turtą, dydį.

312 Be to, priešingai nei teigia OA, ginčijamame sprendime nebuvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida ir jis nebuvo nepakankamai motyvuotas, kiek tai susiję su išvada, kad išankstinis kompensacijos, kurios dydis buvo pervertintas, mokėjimas iškraipė arba galėjo iškraipyti konkurenciją. Iš tiesų ginčijamame sprendime (35 konstatuojamoji dalis) Komisija nurodė, kad OA vykdė pagalbos žemėje, aptarnavimo ir remonto

veiklą ir kad ji veikė atitinkamų paslaugų teikimo rinkoje. Tokiomis aplinkybėmis ji pažymėjo, kad suteikus nurodytą ginčijamą pagalbą galėjo būti iškraipyta konkurencija su kitomis Sąjungos įmonėmis, ypač kai nuo 1996 m. buvo liberalizuota pagalbos žemėje paslaugų rinka (202 konstatuojamoji dalis). Taigi, vadovaujantis EB 87 straipsnio 1 dalimi, Komisija teisiniu požiūriu pakankamai įrodė konkurencijos iškraipymo grėsmę, pateisinančią pripažinimą valstybės pagalba, nes nagrinėjama priemonė sustiprina įmonės naudos gavėjos padėtį, palyginti su kitomis įmonėmis. Iš teismo praktikos matyti, kad aplinkybė, jog ekonominis sektorius buvo liberalizuotas Bendrijos lygmeniu, gali padėti nustatyti, kad pagalba turi realų ar potencialų poveikį konkurencijai ir tarp valstybių narių (žr. 2005 m. gruodžio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Unicredito Italiano*, C-148/04, Rink. p. I-11137, 56 ir 57 punktus bei nurodytą teismo praktiką). Be to, priešingai nei teigia OA, aplinkybė, kad 33 iš 38 Graikijos oro uostų ši bendrovė aptarnauja vykdydama viešųjų paslaugų įsipareigojimus, nereiškia, jog nėra konkurencijos.

³¹³ Be to, kalbant apie visą NOA perleistą turtą, kurį Komisija atmetė arba pakoregavo, išskyrus kaip perviršinę vertę įtrauktą nematerialųjį turtą, minėtus 18 lėktuvų ir skolinį reikalavimą, susijusį su dviem vis dar į OA balansą įtrauktų lėktuvų būsimu pardavimu (žr. šio sprendimo 311 punktą), reikia pažymėti, kad, kaip nurodo Komisija, išankstinio mokėjimo dydį, kurį buvo galima sumokėti OA kaip kompensaciją už jos turtą, reikės nustatyti per pagalbos susigrąžinimo procedūrą, vadovaujantis lojalaus bendradarbiavimo pareiga ir remiantis audituotomis ataskaitomis.

³¹⁴ Iš tiesų Komisija pripažįsta, kad jos ekspertų atlikti koregavimai vėliau gali būti aptariami diskusijose, vykdančios lojalaus bendradarbiavimo pareigą. Komisijos teigimu, būtent OA, prižiūrimai Graikijos valdžios institucijų, reikės atlikti atitinkamo turto apskaitos kontrolę ir pasiūlyti konkretų NOA perleisto turto įvertinimą.

- 315 Šiuo klausimu reikia priminti, kad jokia Bendrijos teisės nuostata nereikalaujama, kad Komisija, nurodydama grąžinti su bendrąja rinka nesuderinama pripažintą pagalbą, nustatytų tikslią grąžintinos pagalbos sumą. Pakanka, jog Komisijos sprendime būtų pateikta informacija, leidžianti jo adresatui be pernelyg didelių sunkumų pačiam nustatyti šią sumą (minėto Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją* 25 punktą ir minėto 2008 m. vasario 14 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 44 punktą).
- 316 Be to, minėtame 2008 m. vasario 14 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* Teisingumo Teismas pripažindamas, kad Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal ginčijamo sprendimo 2–4 straipsnius, atmetė argumentą, jog Komisija nepateikė patikimo skaičiavimo metodo, pagal kurį būtų galima nustatyti pagalbos, kurią reikia susigrąžinti, dydį (sprendimo 42 ir paskesni punktai).
- 317 Visų pirma dėl NOA perleisto OA turto pervertinimo minėtame 2008 m. vasario 14 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* Teisingumo Teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog greta ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos tokio pervertinimo sumos yra nurodyta, jog kol kas tai yra tik išankstinis įvertinimas, negali būti aiškinama taip, kad ginčijamame sprendime nėra jo įgyvendinimui būtino tikslumo (43 punktą).
- 318 Tokiomis aplinkybėmis taip pat reikia atmesti Graikijos Respublikos argumentą, pagrįstą nacionalinio pobūdžio sunkumais, kylančiais dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo (žr. šio sprendimo 268 punktą). Šiuo klausimu iš teismo praktikos matyti, kad jei įgyvendinant nurodymą susigrąžinti pagalbą susiduriama su tam tikrais nacionalinio pobūdžio sunkumais, Komisija ir suinteresuota valstybė narė, vadovaudamasi pirmiausia EB 10 straipsnį pagrindžiančiu principu, pagal kurį valstybėms narėms ir Bendrijos institucijoms nustatoma abipusė lojalus bendradarbiavimo pareiga, privalo sąžiningai bendradarbiauti siekdamos įveikti sunkumus, laikydamosi visų, ypač su valstybės pagalba susijusių, Sutarties nuostatų (žr. 1995 m. balandžio 4 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-348/93, Rink. p. I-673, 17 punktą, 2001 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 24 punktą ir 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo 42 punktą).

- 319 Tai reiškia, kad ginčijamą sprendimą reikia iš dalies panaikinti dėl akivaizdžios vertinimo klaidos ir motyvų stokos, kiek jame neatsižvelgiama į visas nematerialiojo turto dalis kaip į perviršinę vertę, bei dėl motyvų stokos, kiek jame neatsižvelgiama į įplaukas, kurias tikimasi gauti pardavus du minėtus lėktuvus, ir kiek jame sutinkama atsižvelgti tik į perleistų lėktuvų grynąją apskaitos vertę, o ne dabartinę rinkos vertę. Likusias kaltinimų, susijusių su akivaizdžia vertinimo klaida ir motyvų stoka, dalis reikia atmesti.

Dėl EB 87 straipsnio 3 dalies pažeidimo ir motyvų stokos (byla T-415/05)

— Šalių argumentai

- 320 Graikijos Respublika papildomai teigia, kad nurodyta valstybės pagalba bet kuriuo atveju yra pagalba sanavimui, suderinama su bendrąja rinka. Iš tiesų ji atitinka arba galėtų nesunkiai atitikti visas Bendrijos gairėse dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 288, 1999, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t. p. 322, toliau – 1999 m. gairės) įtvirtintas kumuliacines sąlygas, kurioms esant tokia pagalba pripažįstama suderinama.
- 321 Anot Graikijos Respublikos, ginčijamame sprendime (231 ir 232 konstatuojamosios dalys) Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą dėl pirmų dviejų 1999 m. gairėse įtvirtintų suderinamumo sąlygų.

322 Kiek tai susiję su pirmąja iš minėtų sąlygų, Graikijos Respublika mano, kad ginčijamą išankstinį mokėjimą galima pripažinti „paskola“, kurią reikėjo grąžinti. Graikijos Respublika pripažįsta, kad pradžioje šiai paskolai nebuvo numatytos palūkanos. Vis dėlto jas buvo galima nesunkiai numatyti, jei formalios procedūros metu Komisija būtų informavusi Graikijos Respubliką, kaip ir turėjo padaryti, apie ketinimą nagrinėti ginčijamo išankstinio mokėjimo suderinamumą su EB 87 straipsnio 3 dalimi 1999 m. gairių požiūriu, po to, kai Graikijos valdžios institucijos papildomai jai pateikė tokį prašymą savo 2004 m. birželio 11 d. laiške ir jį pakartojo 2004 m. lapkričio 3 d. laiške.

323 Dėl antrosios sąlygos Graikijos Respublika primena, kad 1999 m. gairių 24 dalyje nurodyta:

„Pagalba sanavimui iš pradžių leidžiama ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui arba, kai atitinkama valstybė narė per tą laikotarpį pateikia restruktūrizavimo planą, – kol Komisija priims dėl to plano sprendimą. Deramai pagrįstomis išimtinėmis aplinkybėmis atitinkamos valstybės narės prašymu Komisija gali pradinį šešių mėnesių laikotarpį pratęsti.“

324 2004 m. birželio 11 d. laiške Komisijai (5.21 punktas) Graikijos valdžios institucijos nurodė, kad jei Komisija pripažintų, jog išankstinio mokėjimo OA sumą būtų galima laikyti pagalba sanavimui, jos įrodytų, kad numatytos restruktūrizavimo priemonės buvo suderinamos su 1999 m. gairėmis.

325 Todėl šioje byloje Graikijos Respublika teigia, kad 1999 m. gairėse nustatyti terminai buvo pratęsti, nes Komisija per pagrįstą terminą neatsakė į šį prašymą, taip užkirsdama kelią Graikijos valdžios institucijoms laikytis minėtų terminų.

326 Be to, ginčijamame sprendime (235 konstatuojamoji dalis) Komisija taip pat klaidingai aiškino Graikijos valdžios institucijų išsipareigojimą neteikti OA papildomos pagalbos, įtvirtintą 1994 m. spalio 7 d. Komisijos sprendime 94/696/EB dėl Graikijos valstybės suteiktos pagalbos bendrovei *Olympic Airways* (OL L 273, p. 22), patvirtinančiame restruktūrizavimo pagalbą (žr. šio sprendimo 5 punktą). Iš tiesų šis išsipareigojimas apėmė tik pagalbą restruktūrizavimui, o ne pagalbą sanavimui. Be to, šiuo metu jį reikia vertinti remiantis naujomis aplinkybėmis, kurias apibrėžia Bendrijos gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 244, 2004, p. 2), kuriomis esant tam tikroms sąlygoms leidžiama suteikti naują pagalbą restruktūrizavimui. Taigi Komisija remiasi klaidingu teisiniu pagrindu.

327 Galiausiai Komisija pažeidė pareigą motyvuoti ginčijamame sprendime nenagrinėdama trijų likusių sąlygų, kurios pagal 1999 m. gaires yra turi būti įvykdytos norint pripažinti pagalbos sanavimui suderinamumą su bendrąja rinka.

328 Komisija, kurios reikalavimus palaiko į bylą įstojusi šalis, ginčija šiuos argumentus.

— Teismo vertinimas

- 329 Reikia priminti, kad nukrypstant nuo EB 87 straipsnio 1 dalies nuostatų, pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka įrodinėjimo pareiga iš esmės tenka suinteresuotai valstybei narei, kuri turi įrodyti, kad yra tenkinamos šios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo sąlygos (minėto Sprendimo *Olympiaki Aeroporia Ypiresies prieš Komisiją* 34 punktas). Tam ji turi pateikti Komisijai visus įrodymus, kurių reikia norint įrodyti, kad planuojama pagalba yra suderinama su bendrąja rinka (1993 m. balandžio 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-364/90, Rink. p. I-2097, 20 punktas).
- 330 Šioje byloje neginčijama, kad ginčijamas avansas buvo pervestas dalimis nuo 2003 m. gruodžio mėn. iki 2004 m. gegužės mėnesio. Todėl šios priemonės suderinamumas su bendrąja rinka, atsižvelgiant į tai, kad ji buvo pripažinta valstybės pagalba, turi būti nagrinėjamas pagal 1999 m. gairių 23 punkte nurodytas pagalbos sanavimui patvirtinimo sąlygas, kurios buvo taikomos iki 2004 m. spalio 9 d., nes naujos 2004 m. gairės dėl valstybės pagalbos sunkumus patiriančioms įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti įsigaliojo tik 2004 m. spalio 10 d.
- 331 Šiuo klausimu reikia pripažinti, kad ieškovės argumentai neleidžia nustatyti, kad buvo įvykdyta 1999 m. gairių 23 punkte įtvirtinta pirmoji patvirtinimo sąlyga. Iš tiesų ieškovė neįrodė, kad ginčijamas avansas buvo paskola, kuriai buvo taikoma palūkanų norma, kuri bent prilygsta sunkumų nepatiriančioms įmonėms teikiamų paskolų palūkanų normoms ir ypač Komisijos patvirtintoms orientacinėms normoms, kaip to reikalaujama minėtame 23 punkte. Konkrečiai kalbant, ji nepateikia nė vieno rimto argumento, kuris leistų teigti, kad OA turėjo grąžinti išankstinį mokėjimą su palūkanomis, neviršijant privatizavimo metu iš OA pardavimo gautos sumos (žr. šio sprendimo 280 punktą). Atvirkščiai, jos argumentai patvirtina, kad tai nebuvo paskola, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, nes nebuvo numatytas palūkanų mokėjimas.

- 332 Šiomis aplinkybėmis, kadangi ieškovė neįrodė, kad buvo patenkinta viena iš kumuliacinių sąlygų, kurioms esant pagal 1999 m. gairių 23 punktą Komisijai suteikiama teisė pripažinti pagalbą sanavimui suderinama su bendrąja rinka, reikia atmesti jos kaltinimą, susijusį su akivaizdžia vertinimo klaida, padaryta Komisijai pripažinus ginčijamo avanso nesuderinamumą su bendrąja rinka, neatsižvelgiant į tai, ar, pirma, buvo patenkintos kitos minėtame 23 punkte nurodytos sąlygos ir, antra, Graikijos Respublika laikėsi Sprendime 94/696 nustatytų pareigų.
- 333 Todėl, priešingai nei teigia ieškovė, Komisija nepažeidė savo pareigos motyvuoti, ginčijamame sprendime nenagrinėdama visų 1999 m. gairių 23 punkte įtvirtintų kumuliacinių sąlygų.
- 334 Tai reiškia, kad pagrindus, susijusius su EB 87 straipsnio 3 dalies pažeidimu ir nepakankamu motyvavimu, reikia atmesti kaip nepagrįstus.

b) Dėl tam tikrų valstybės garantijų įgyvendinimo (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 3 dalis) (bylos T-415/05 ir T-423/05)

Šalių argumentai

- 335 Graikijos Respublika ir OA ginčija valstybės mokėjimų, atliktų įgyvendinant garantijos pareigas, kuriuos sudaro, pirma, trys daliniai mokėjimai gražinant *ABN Amro*

banko OA suteiktą paskolą (36,9 mln. eurų), antra, išperkamosios nuomos mokesčių, kuriuos OA turėjo sumokėti už du *Airbus A 340-300* lėktuvus, pusmetinės dalies, kurios mokėjimo terminas suėjo 2004 m. liepos 29 d., sumokėjimas (11,7 mln. eurų) ir, trečia, OA suteiktas tiesioginis finansavimas (8,2 mln. eurų), pripažinimą nauja pagalba.

336 Šiuo klausimu ieškovės ginčija Komisijos ginčijamame sprendime (238 konstatuojamoji dalis) taikytą 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo 1 straipsnio aiškinimą, pagal kurį ginčijamos garantijos buvo pripažintos su bendrąja rinka nesuderinama pagalba. Jos teigia, kad jei būtų taip, Komisija šiame sprendime būtų tiesiogiai nurodžiusi susigrąžinti garantijas. Be to, iš ginčijamų garantijų kylančių pareigų išlaikymo teisėtumą patvirtina tai, kad nei vykstant procedūrai pagal EB 88 straipsnio 2 dalį, po kurios buvo priimtas 2005 m. gegužės 12 d. sprendimas, nei po šio sprendimo vykusiame susirašinėjime Komisija nekėlė 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo dalies, susijusios su garantijomis, netinkamo vykdymo klausimo. Galiausiai OA teigia, kad ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas, kiek tai susiję su tvirtinimu, kad dėl 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo reikėjo pakeisti iš ginčijamų garantijų kylančias teises pareigas.

337 Bet kuriuo atveju net pripažįstant, kad 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimą reikia aiškinti taip, jog ginčijamos garantijos OA atžvilgiu buvo pakeistos, Komisijos nesugebėjimas apie tai aiškiai nurodyti šiame sprendime ir per visą vėlesnį laikotarpį pateisina Graikijos Respublikos ir susijusių trečiųjų asmenų, kurie tikėjosi, jog garantijomis ir toliau buvo sukuriamos sutartimis apibrėžtos teisinės pasekmės, teisėtus lūkesčius. Šiuo klausimu ieškovės pabrėžia būtinybę valstybei vykdyti iš jos suteiktų garantijų kylančius įsipareigojimus.

338 Šiuo atveju, kadangi ginčijamos garantijos, ieškovių teigimu, buvo įgyvendintos pagal pradines garantijos sutartyse įtvirtintas sąlygas, ginčijamame sprendime buvo

padaryta akivaizdžių vertinimo klaidų ir nepateikta pakankamai motyvų dėl to, kad Komisija minėtus ginčijamus mokėjimus pripažino valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį.

339 Pirma, dėl 2001 m. vasario mėn. OA iš *ABN Amro* banko gautos paskolos, skirtos padengti jos ankstyvesnio iškėlimo iš Helinikono oro uosto Atėnuose (Graikija) ir persikėlimo į naują Spatos oro uostą išlaidas, ieškovės nurodo, kad OA pasinaudojo Graikijos Respublikos garantija, vadovaudamasi 1994 m., 1998 m. ir 2000 m. Komisijos sprendimais dėl patvirtinimo. Nuo 2001 m. nebuvo pakeistos jokios paskolos sutarties ir valstybės garantijos sutarties sąlygos. 2004 m. gegužės ir spalio mėn. bei 2005 m. kovo mėn. valstybė sumokėjo tris dalinius mokėjimus, kai kreditą suteikęs bankas jos, kaip garantijos davėjos, pareikalavo atlikti šiuos mokėjimus dėl patvirtinto OA nesugebėjimo atlikti šių mokėjimų nagrinėjamais laikotarpiais. Be to, iš ginčijamo sprendimo (135–139 konstatuojamosios dalys) matyti, kad Komisijai buvo žinoma, jog valstybė atliko ginčijamus mokėjimus pagal pirmines užtikrinimo sąlygas ir kad, atlikus šiuos mokėjimus, OA buvo pateikti skolos lapeliai ir atitinkami individualūs mokėjimo reikalavimai, vadovaujantis Graikijos viešųjų pajamų susigrąžinimo kodekso bendrosiomis nuostatomis.

340 Antra, dėl išperkamosios nuomos mokesčių, kuriuos OA turėjo sumokėti pagal dvi *Airbus A 340-300* tipo lėktuvų išperkamosios nuomos sutartis, garantijos Graikijos Respublika ir OA nurodo, kad *Crédit Lyonnais* pareikalavus atlikti šį mokėjimą Graikijos Respublika, kaip OA garantijos davėja, atliko pusmetinės dalies, kurią ši bendrovė turėjo sumokėti 2004 m. liepos 29 d., mokėjimą *Crédit Lyonnais* naudai. Iš tikrųjų Graikijos Respublika iš dalies perėmė pagal išperkamosios nuomos sutartis kylančius OA įsipareigojimus, vadovaudamasi 1994 m., 1998 m. ir 2000 m. Komisijos sprendimais dėl patvirtinimo. Šios garantijos suma turėjo neviršyti bendros 200 mln. eurų sumos, o bendras finansavimas viršijo bendrą 350 mln. eurų sumą.

- 341 Iš ginčijamo sprendimo (140 ir 141 konstatuojamosios dalys) matyti, kad Komisijai buvo žinoma apie tai, jog ginčijami mokėjimai buvo atlikti laikantis garantijos sąlygų ir kad atitinkamą OA išsiskolinimą turėjo sugrąžinti kompetentingos valdžios institucijos.
- 342 Be to, OA pažymi, kad Komisija padarė akivaizdžią faktinių aplinkybių vertinimo klaidą 2004 m. rugpjūčio mėn. Graikijos Respublikos pagal garantijos išsipareigojimus atlikto vienintelio mokėjimo pripažinimą neteisėtu grįsdama šių garantijų pakeitimais, atliktais po to, kai Graikijos Respublika vietoje OA tapo išperkamosios nuomos sutarčių šalimi (ginčijamo sprendimo 240 konstatuojamoji dalis). Iš tiesų šis sutarties šalių pakeitimas įvyko praėjus keliems mėnesiams nuo ginčijamo mokėjimo pagal garantijos išsipareigojimus. 2004 m. gruodžio 22 d. ir 2005 m. balandžio 4 d. elektroniniais laiškais Komisija buvo informuota, kad Graikijos Respublika vietoje OA tapo sutarties šalimi: 2004 m. gruodžio 17 d., kiek tai susiję su dviejų lėktuvų išperkamosios nuomos sutartimis ir 2005 m. balandžio 4 d., kiek tai susiję su kitų dviejų lėktuvų išperkamosios nuomos sutartimis.
- 343 Be to, ieškovės teigia, kad ginčijamas sprendimas yra nemotyvuotas, nes Komisija nevertino, ar nagrinėjama priemonė atitiko privataus investuotojo arba garantijos davėjo, kuris buvo tokioje pačioje padėtyje ir vėčiau būtų dalimis grąžinęs iki išperkamosios nuomos termino pabaigos mokėtiną sumą, o ne nedelsiant mokėjęs visą garantijų, kuriomis buvo pasinaudota, sumą, neviršijant 200 mln. eurų, kriterijų.
- 344 Trečia, kalbėdamas apie 8,2 mln. eurų tiesioginį mokėjimą OA, Graikijos Respublika ir OA nurodo, kad, vadovaujantis išperkamosios nuomos sutartimis, norėdama gauti išankstinį pagrindinių nuomotojų sutikimą dėl lėktuvų subnuomos NOA, OA turėjo sutikti 2004 m. rugpjūčio mėn. jai priklausančius 8,2 mln. eurų palikti įšaldytoje *Crédit Lyonnais* sąskaitoje. Kai Graikijos Respublika vietoje OA tapo minėtų sutarčių šalimi, ji nusprendė panaikinti šios sumos išaldymą. Vis dėlto tam, kad būtų taikoma paprastesnė procedūra, valstybė sumokėjo OA įšaldytiems 8,2 mln. eurų prilygstančią

sumą, o mainais OA turėjo perleisti valstybei, taikant sekvestravimą, pirminę išaldytą 8,2 mln. eurų sumą su palūkanomis, kurios išaldymas buvo panaikintas vykdant susitarimus dėl šalių pakeitimo.

345 OA pripažįsta, kad, pažeisdama savo pareigą perleisti ginčijamą sumą valstybei, ji pasiliko 8,2 mln. eurų su palūkanomis, kai 2004 m. gruodžio mėn. buvo panaikintas išaldymas minėtai sąskaitai. Ji nurodo taip bandžiusi susigrąžinti iš Graikijos Respublikos skolas, kaip tai būtų daręs kiekvienas apdairus ūkio subjektas.

346 Ieškovės teigia, kad ginčijama suma buvo pripažinta įsiskolinimu Graikijos Respublikai pagal taikytiną nacionalinę teisę, siekiant ją susigrąžinti su palūkanomis.

347 Komisija, palaikoma į bylą įstojusios šalies, ginčija visus šiuos argumentus.

Teismo vertinimas

348 Reikia priminti, kad 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo 1 straipsnio pirmos pastraipos b punkte nurodyta, jog pagalba restruktūrizavimui, kurią Graikija suteikė OA naujomis garantijomis, susijusiomis su paskolomis naujiems lėktuvams pirkti ir investicijoms, reikalingoms OA persikelti į naują Spatos oro uostą, yra laikoma nesuderinama su bendrąja rinka (žr. šio sprendimo 6 punktą).

349 Todėl Komisija teisingai nurodo, kad nors ginčijami garantijų mokėjimai yra tik pirminių garantijų, 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo 1 straipsnio pirmos pastraipos b punkte pripažintų nesuderinamomis su bendrąja rinka, įgyvendinimas, vadovaujantis minėtu sprendimu, šiuos mokėjimus taip pat reikia pripažinti su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba. Be to, iš 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo, kuriuo įpareigojama susigrąžinti visą po 1998 m. rugpjūčio 14 d. suteiktą nagrinėjamą pagalbą, išplaukia, kad Komisija nenurodė susigrąžinti mokėjimų pagal ginčijamas garantijas, nes jie dar nebuvo atlikti. Šiuo atveju suinteresuota valstybė narė, įgyvendindama 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimą, privalo neatlikti mokėjimų, remiantis EB 88 straipsnio 3 dalimi. Tokiomis aplinkybėmis Komisija taip pat nekėlė Graikijos Respublikos įsipareigojimų neįvykdymo dėl šių sumų nesusigrąžinimo klausimo byloje, kurioje buvo priimtas 2005 m. gegužės 12 d. sprendimas, nes ginčijamos garantijos dar nebuvo įgyvendintos. Galiausiai pagal EB 228 straipsnio 2 dalį Komisijos pradėta įsipareigojimų neįvykdymo procedūra dėl 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo nevykdymo negalėjo peržengti 2005 m. gegužės 12 d. sprendimo *res judicata* galios.

350 Tai reiškia, kad jei, kaip teigia ieškovės, ginčijami mokėjimai buvo padaryti vadovaujantis pirminėmis garantijomis, ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 3 dalis yra išimtinai patvirtinančio pobūdžio ir nesukuria savarankiškų teisinių pasekmių. Be to, ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje įtvirtintas nurodymas susigrąžinti atitinkamas sumas, susijęs su šio sprendimo 1 straipsnio 3 dalimi, yra 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime įtvirtintos išvados dėl nesuderinamumo loginė pasekmė.

351 Tai reiškia, kad jei ginčijamos garantijos nebūtų pakeistos, prašymą panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą šių garantijų pripažinimą nesuderinamomis reikia pripažinti nepriimtiniu dėl 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo galutinio pobūdžio. Kita vertus, prašymą panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnį, susijusį su šio sprendimo 1 straipsnio 3 dalimi, reikia pripažinti priimtiniu, nes 2 straipsnyje įtvirtintas nurodymas susigrąžinti daro neigiamą poveikį ieškovei.

- 352 Tokiomis aplinkybėmis, net darant prielaidą, kad ginčijamos garantijos nebuvo pažeistos, o tai nėra įrodyta, prašymą dėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnio, susijusio su šio sprendimo 1 straipsnio 3 dalimi, panaikinimo šioje byloje reikia atmesti kaip nepagrįstą, nes Komisija tik atsižvelgė į 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime, kuris yra galutinis, jau įtvirtintos išvados dėl nesuderinamumo pasekmes.
- 353 Be to, bet kuriuo atveju Komisija taip pat teisingai nurodo, kad jei mokėjimai pagal ginčijamas garantijas nėra tik minėtų pirminių garantijų įgyvendinimas, jie taip pat yra neteisėta ir su bendrąja rinka nesuderinama pagalba.
- 354 Iš tikrųjų, priešingai nei teigia ieškovės, valstybės pagalbos suteikimas net garantijų forma negali sukelti trečiųjų asmenų teisėtų lūkesčių, kad šios garantijos teisėtos, jei jos buvo suteiktos pažeidžiant EB 88 straipsnio 3 dalį. Suinteresuoti tretieji asmenys turi būti pakankamai atsargūs ir rūpestingi bei įsitikinti, kad buvo laikomasi Bendrijos teisės nuostatų valstybės pagalbos srityje (šiuo klausimu žr. 2000 m. birželio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *EPAC prieš Komisiją*, T-204/97 ir T-270/97, Rink. p. II-2267, 144 punktą).
- 355 Kaip ginčijamame sprendime (239 konstatuojamoji dalis) primena Komisija, nurodydama į savo Pranešimą dėl [EB] 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 71, 2000, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t. p. 369; 5.3 punktas), jei suinteresuota valstybė narė atlieka mokėjimus pagal garantiją, taikydama kitas sąlygas nei buvo sutarta iš pradžių, toks mokėjimas laikomas naujos garantijos, apie kurią pagal EB 88 straipsnio 3 dalį turi būti pranešta, suteikimu.

- 356 Be to, vadovaujantis teismo praktika, tam, kad Komisija galėtų įvertinti, ar priemonė atitinka išlygos pagal EB 87 straipsnio 3 dalį taikymo sąlygas, suinteresuota valstybė narė, laikydamosi EB 10 straipsnyje numatytos lojalios valstybių narių ir institucijų bendradarbiavimo pareigos, turi pateikti Komisijai visus įrodymus, kuriais remdamasi ši institucija galėtų patikrinti, ar buvo tenkinamos išlygos, kuria siekiama pasinaudoti, taikymo sąlygos (minėto Sprendimo *Italija prieš Komisiją* 20 punktą).
- 357 Šioje byloje Komisija, be kita ko, kaltina Graikijos valdžios institucijas nepateikus įrodymų, kuriais remiantis būtų galima patikrinti, ar ginčijami mokėjimai buvo tik pirminių garantijų įgyvendinimas. Atsižvelgdama į turimus įrodymus ginčijamame sprendime (240 konstatuojamoji dalis) ji mano, kad ginčijamos priemonės yra naujos garantijos.
- 358 Šiuo klausimu, atsižvelgiant į šalių argumentus ir bylos dokumentus, atrodo, jog nepaisant Komisijos Graikijos valdžios institucijoms pateikto nurodymo pateikti informaciją, per administracinę procedūrą jos nepateikė informacijos apie tikslias garantijos sutarčių sąlygas, apie nustatytų terminų pasibaigimą, apie bankų kreditorių išankstinius pranešimus ir apie ginčijamų mokėjimų datą. Be to, jos nepranešė apie jokių pirminių garantijų pakeitimus tam, kad, prireikus, gautų tokių pakeistų garantijų patvirtinimą.
- 359 Tokiomis aplinkybėmis, net darant prielaidą, kad 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimu nesuderinamomis su bendrąja rinka pripažintos pirminės garantijos buvo pakeistos, užtenka konstatuoti, kad bet kuriuo atveju Komisija neviršijo savo diskrecijos ribų ginčijamame sprendime (204 ir 241 konstatuojamosiose dalyse) nuspręsdama, kad juo labiau šios Graikijos Respublikos suteiktos naujos ginčijamos garantijos yra neteisėta pagalba, atsižvelgiant į privataus investuotojo kriterijų ir augančius OA įsiskolinimus bei bendrą jos nemokumą. Šiuo klausimu Komisija, be kita ko, teisingai

nurodo, kad privačių kreditorių elgesys, kurie bandė įtvirtinti griežtesnes sąlygas, kai OA sudarė subnuomos sutartis su NOA, ir sutiko tik su valstybės tapimu išperkamosios nuomos sutarčių šalimi vietoje OA, patvirtina nepasitikėjimą OA ir NOA bei privačių kreditorių nenorą prisiimti bet kokią su jomis susijusią riziką.

³⁶⁰ Iš anksčiau išdėstytų argumentų matyti, kad ginčijamame sprendime nebuvo padaryta akivaizdi vertinimo klaida ir jis buvo pakankamai motyvuotas dėl vykdant tam tikras garantijas Graikijos Respublikos atliktų ginčijamų mokėjimų pripažinimo valstybės pagalba.

³⁶¹ Dėl 2004 m. rugpjūčio 9 d. Graikijos Respublikos atlikto 8,2 mln. eurų tiesioginio mokėjimo OA, kaip avanso už į sąskaitą sekvestravimo pagrindu OA pervestą sumą, užtikrinant mokėjimus, kuriuos ši bendrovė turi mokėti pagal dviejų *Airbus A 340-300* lėktuvų išperkamosios nuomos sutartis, iš *Moore Stephens* ataskaitos matyti, kad šiam ginčijamam mokėjimui netaikyta jokia garantija, kaip tai pripažino ir ieškovės. Be to, neginčijama, kad *Crédit Lyonnais* panaikinus minėtos sumos išaldymą OA nesugrąžino Graikijos Respublikai šios sumos su palūkanomis (žr. šio sprendimo 345 ir 346 punktus). Tokiomis aplinkybėmis Komisija neviršijo savo diskrecijos ir ginčijamą sprendimą pakankamai motyvavo nuspręsdama, kad net jei Graikijos valdžios institucijos šį ginčijamą mokėjimą pripažino OA skola joms, šis mokėjimas yra nauja pagalba, atsižvelgiant privataus investuotojo kriterijų ir mažą tikimybę, kad OA šią sumą grąžins (ginčijamo sprendimo 204 konstatuojamoji dalis).

362 Taigi dėl visų minėtų priežasčių pagrindus, susijusius su akivaizdžia vertinimo klaida ir nepakankamu ginčijamo sprendimo motyvavimu dėl ginčijamų valstybės garantijų vykdymo ir minėtos 8,2 mln. eurų sumos tiesioginio mokėjimo, reikia atmesti kaip nepagrįstus.

c) Dėl veiksmų nesiėmimo dėl mokestinių ir socialinio draudimo įsiskolinimų nemokėjimo (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalis) (bylos T-415/05, T-416/05 ir T-423/05)

Šalių argumentai

363 Ieškovės ginčija Komisijos išvadas, susijusias su tariamu veiksmų nesiėmimu dėl OA mokestinių ir socialinio draudimo įsiskolinimų nemokėjimo. 2004 m. birželio 11 d. pastabose Graikijos valdžios institucijos jau nurodė, kad 2004 m. kovo 16 d. sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą šiuo klausimu Komisijos pareikšti kaltinimai buvo netikslūs ir nepagrįsti. Vienintelis šiame sprendime nurodytas konkretus pavyzdys yra susijęs su 26 mln. eurų vadinamo „spatosimo“ mokesčio, kurį Graikijos Respublika nustatė už lėktuvų bilietus, siekdama finansuoti oro uostų vystymą, nesumokėjimu.

364 Ieškovės nurodo, kad vėluojamos grąžinti skolos valstybei savaime nėra valstybės pagalba. Pagalba galima pripažinti tik pranašumą suteikiantį mokėjimą, skolininko gautą iš viešojo kreditoriaus, kuris neveikia kaip privatus kreditorius. Norint nustatyti, kad buvo suteikta valstybės pagalba, vadovaujantis privataus kreditoriaus kriterijumi, reikia įrodyti nuolatinį veiksmų nesiėmimą dėl nemokėjimo bei atitinkamai minėto veiksmų nesiėmimo kiekybinę išraišką. Šių įrodymų pateikimo pareiga tenka Komisijai.

365 Šioje byloje Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą ir pažeidė pareigą motyvuoti, tvirtindama, kad tik valstybės įsikišimas suteikė galimybę OA tęsti savo veiklą, ir neįvertindama valstybės veiksmų nesiėmimo pagal privataus kreditoriaus kriterijų.

366 Iš tiesų Komisija neįrodė nei tariamo Graikijos Respublikos veiksmų nesiėmimo nuolatinio pobūdžio, nei pranašumo OA suteikimo, palyginti su jos konkurentais, kiek tai susiję su nesumokėtų įsiskolinimų sugrąžinimu.

367 Visų pirma Komisija nepateikė konkrečių įrodymų, patvirtinančių, kad privatus kreditorius nebūtų taikęs ginčijamų priemonių. Be kita ko, ji neišnagrinėjo, ar nurodytas Graikijos Respublikos veiksmų nesiėmimas dėl įsiskolinimų kilo dėl atsiskaitymo susitarimo, kokiomis aplinkybėmis buvo sudarytas toks susitarimas, ar OA įsiskolinimai buvo patvirtinti ir ar buvo imtasi veiksmų juos susigrąžinti.

368 Šiuo atveju Komisija rėmėsi nuolatinio veiksmų nesiėmimu, nors dėl su socialinio draudimo įmokomis susijusių įsiskolinimų byloje, kurioje buvo priimtas 2005 m. gegužės 12 d. sprendimas, ji pati pripažino, jog laikotarpiu iki 2002 m. gruodžio mėn. tokio veiksmų nesiėmimo nebuvo.

369 Be to, ieškovės kaltina Komisiją ginčijamame sprendime nepateikus pakankamai įrodymų, kurie suteiktų galimybę ne tik suinteresuotai valstybei narei, bet ir visiems suinteresuotiems asmenims tiksliai identifikuoti nesuderinama pripažintą pagalbą ir be didelių sunkumų nustatyti jos dydį.

- 370 Todėl ieškovės daro išvadą, kad ginčijamas sprendimas nėra motyvuotas. Jos kaltina Komisiją nurodžius tik bendrą „apytiksliai“ 354 mln. eurų sumą ir palikus Graikijos valdžios institucijoms nustatyti iš tiesų OA gautos naudos kiekybinę išraišką. Tačiau kadangi Komisija nenurodė, kaip būtų pasielgęs privatus kreditorius, neįmanoma tiksliai nustatyti Komisijos konstatuotos pagalbos tipo, jos suteikimo laikotarpio ir dydžio.
- 371 Visų pirma Komisija ginčijamame sprendime nenurodė, ar minėta susigrąžintina 354 mln. eurų suma apėmė tik kapitalo įsiskolinimus ar ir palūkanas bei baudas. Šiuo klausimu ieškovės primena, kad, vadovaujantis Graikijos viešųjų pajamų susigrąžinimo kodeksu, kompetentingos finansų tarnybos priimtas skolos valstybei patvirtinimas yra vykdomasis dokumentas susigrąžinimui. Pripažintiems įsiskolinimams taikomos didelės palūkanos, o už vėlavimą mokėti taikomos baudos. Skolos patvirtinimų vykdymui pateikiami individualūs mokėjimo reikalavimai, kuriais atitinkama bendrovė raginama pervesti mokėtinas sumas.
- 372 OA teigimu, Komisijos padarytą akivaizdžią vertinimo klaidą dėl nacionalinių baudų ir palūkanų patvirtina tai, kad ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje nurodoma taikyti Bendrijos palūkanas bendrai mokesstinės skolos sumai, įskaitant baudas ir nacionalines palūkanas.
- 373 Komisija buvo informuota apie tai, kad 2005 m. gegužės mėn. Komisijos ekspertų atlikto patikrinimo metu, 90 % OA įsiskolinimų mokesčių ir socialinio draudimo srityje buvo patvirtinta ir jų atžvilgiu buvo taikomos palūkanos ir baudos. Kadangi įsiskolinimų valstybei ir gražintinos valstybės pagalbos susigrąžinimo būdas yra visiškai toks

pat, reikia kelti klausimą dėl visų išsiskolinimų pripažinimo valstybės pagalba pasekmių, kiek tai susiję su jų susigrąžinimu.

- 374 Be to, ieškovės teigia, kad ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas dėl atsakomybės už nacionalinės socialinio draudimo įstaigos veiksmus priskyrimo Graikijos Respublikai.
- 375 Galiausiai OA pateikia klausimą, ar AIA mokėtini mokesčiai yra įtraukti į ginčijamų išsiskolinimų sumą.
- 376 Komisija, kurią palaiko į bylą įstojusi šalis, ginčija ieškovių argumentus. Visų pirma ji nurodo, kad Graikijos valdžios institucijos gali tiksliai nustatyti ginčijamų išsiskolinimų sumą, kaip tai, beje, įrodo 90 % šių išpareigojimų patvirtinimas.

Teismo vertinimas

- 377 Reikia patikrinti, ar Komisija teisiniu požiūriu pakankamai įrodė, kad priėmus 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimą Graikijos Respublika toliau nesiėmė veiksmų dėl OA mokesčių ir socialinio draudimo išsiskolinimų nemokėjimo nuo 2002 m. gruodžio mėn. iki 2004 m. gruodžio mėnesio.

- 378 Tam pirmiausia reikia pažymėti, kad, priešingai nei teigia ieškovės, vien OA išiskolinimų Graikijos Respublikai patvirtinimas negali užtikrinti jų susigrąžinimo (šiuo klausimu žr. minėtos Nutarties *Olympiaki Aeroporia Ypiresies prieš Komisiją* 94 punktą). Todėl, jei nesant jokios pagrįstos priežasties pagal išiskolinimų patvirtinimus nebuvo pateikti mokėjimo reikalavimai ir, prireikus, jei nebuvo sumokėta, nesimta priversinio vykdymo priemonių, Graikijos Respublikos veiksmų nesiėmimas dėl šių išiskolinimų nemokėjimo tęsiasi toliau. Šiuo klausimu Graikijos Respublikos nurodyta aplinkybė, kad skolinių valstybės reikalavimų ir valstybės pagalbos susigrąžinimo būdas yra toks pat, yra nereikšminga vertinant, ar buvo suteikta valstybės pagalba taip nesiimant veiksmų.
- 379 Vis dėlto šioje byloje ieškovės nepatvirtino, kad buvo pateiktas mokėjimo reikalavimas, ir jo nepateikė bei nenurodė, kad buvo imtasi prievartinio vykdymo priemonių, siekiant patenkinti ginčijamus mokestinius reikalavimus OA.
- 380 Be to, atsakydama į posėdyje Teismo pateiktą klausimą, OA pažymėjo, kad išiskolinimų grąžinimo susitarimai buvo sudaryti tik su IKA. Šiuo klausimu iš ginčijamo sprendimo (128 konstatuojamoji dalis) matyti, kad Komisijos ekspertai nurodė, jog, „vadovaujantis taikos sutartimi, apimančia laikotarpį iki 2003 m.“, IKA buvo pervesta 7,7 mln. eurų. Iš bylos medžiagos ir šalių argumentų galima spręsti, kad dėl socialinio draudimo išiskolinimų, kurių dydis *Moore Stephens* ataskaitoje buvo įvertintas 148 mln. eurų 2003 m. ir 196 mln. eurų 2004 m., bei mokestinių išiskolinimų, kurių dydis pagal toje pačioje ataskaitoje, remiantis OA finansinėmis deklaracijomis ir apskaitos duomenimis, pateiktas išvadas buvo 374 mln. eurų 2003 m. ir 431 mln. eurų 2004 m., Graikijos valdžios institucijos ir OA per administracinę procedūrą Komisijai nepateikė jokios patvirtinančios informacijos apie galimų taikos sutarčių dėl OA valstybei mokėtinų mokestinių ir socialinio draudimo išiskolinimų už nagrinėjamą laikotarpį sudarymą ir tikslų turinį bei tokių galimų sutarčių vykdymą.

381 Priešingai nei teigia ieškovės, Komisijos negalima kaltinti neatlikus pakankamai išsamaus tyrimo. Visų pirma, šios bylos aplinkybėmis 2004 m. kovo 16 d. sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą Komisijos pateiktų kaltinimų netikslumas neatleido Graikijos Respublikos ir OA nuo pareigos pateikti Komisijai visus, jų manymu, reikšmingus įrodymus dėl nagrinėjamų OA įsiskolinimų gražinimo. Minėtame sprendime (82 punktas) Komisija iš tiesų nurodė tik „mokestinių įsiskolinimų nesumokėjimą“ ir tiesiogiai neminėjo veiksmų nesiėmimo dėl socialinio draudimo įsiskolinimų nemokėjimo. Vis dėlto Komisijos pateiktus kaltinimus reikėjo suprasti, tęsiant 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo vykdymą, šios institucijos pradėto tyrimo dėl visų po šio sprendimo priėmimo taikytų su *Olympic Airways* grupės restruktūrizavimu susijusių priemonių, galinčių būti valstybės pagalba, kontekste. Tokiomis aplinkybėmis, kai OA susidūrė su dideliais finansiniais sunkumais ir jau anksčiau buvo pasinaudojusi 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime konstatuotomis panašiomis priemonėmis, kai buvo nesiimama veiksmų dėl jos mokestinių ir socialinio draudimo įsiskolinimų nemokėjimo, 2004 m. birželio 11 d. pastabose Graikijos Respublika taip pat pažymėjo, kad sąvoka „mokestiniai įsiskolinimai“ yra neaiški. Šiuo klausimu ji iš esmės teigė, kad jei Komisija ketino nurodyti, jog Graikijos valdžios institucijos rėmė OA nesiimdamas veiksmų dėl tam tikrų įsiskolinimų, o ne vien mokestinių įsiskolinimų nemokėjimo, ji turėjo pateikti tokio veiksmų nesiėmimo įrodymus.

382 Šiuo atveju ieškovės nepateikė nė vieno konkretaus įrodymo, galinčio paaiškinti, kodėl Graikijos Respublika nagrinėjamu laikotarpiu nesiėmė veiksmų dėl ginčijamų įsiskolinimų nemokėjimo.

383 Tokiomis aplinkybėmis Komisijos negalima kaltinti perkėlus įrodinėjimo pareigą, preziumuojant, kad valstybė vis nesiėmė veiksmų dėl OA įsiskolinimų, o taip nebūtų elgęsis privatus kreditorius panašioje situacijoje.

384 Šiuo klausimu ieškovės neįrodė, kad Komisija viršijo savo diskreciją nusprenddama, jog nors valstybė, kaip ir bet kuris privatus kreditorius, gali suteikti savo skolininkams papildomo laiko grąžinti skolas, kai yra reali tikimybė, jog dalis šių skolų bus grąžinta artimoje ir numatomoje ateityje, šioje byloje tokia galimybė neatrodė tikėtina, negerėjant OA padėčiai, kaip tai įrodė jos didėjantys išiskolinimai. Be to, šiuo klausimu ginčijamas sprendimas (visų pirma žr. 203 ir 205 konstatuojamąsias dalis), kuriame Komisija ypač pabrėžia 2002 m. pabaigoje jau buvusių didelių OA mokestinių ir socialinio draudimo išiskolinimų augimą nagrinėjamu laikotarpiu, yra pakankamai motyvuotas.

385 Konkrečiai kalbant, kreditoriaus riziką patirti papildomų nuostolių patvirtino aplinkybė, kad ginčijamos priemonės buvo taikytos po tam tikrų to paties pobūdžio priemonių, kai buvo nesiimama veiksmų ypač dėl nuolatinio socialinio draudimo įmokų ir mokestinių išiskolinimų, kaip antai „spatosimo“ mokesčio, kurie jau buvo pripažinti valstybės pagalba 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime, nemokėjimo. Ieškovėms nepateikus jokių įrodymų, kurie leistų atsieti ginčijamas priemones nuo ankstesnės analogiškos pagalbos, tai, jog šios priemonės yra logiška ankstesnės pagalbos tęsia, gali būti laikoma patvirtinimu, kad jos priklauso valstybės pagalbos kategorijai (minėto Sprendimo *BP Chemicals prieš Komisiją* 171 ir 176 punktai). Tokio vertinimo nepaneigia tik su 2002 m. gruodžio 11 d. sprendimo vykdymu susijusi ir todėl šioje byloje nereikšminga aplinkybė, kad Komisija ieškinyje dėl išipareigojimų neįvykdymo, dėl kurio buvo priimtas 2005 m. gegužės 12 d. sprendimas, neištraukė socialinio draudimo įmokų į savo prašymą Teisingumo Teismui pripažinti, jog Graikijos Respublika nesiėmė visų reikiamų priemonių susigrąžinti 2002 m. gruodžio 11 d. sprendime nurodytą pagalbą, po to kai OA ir IKA sudarė sutartį dėl minėtame sprendime nurodytų socialinio draudimo išiskolinimų dalinio grąžinimo, kaip tai matyti iš to sprendimo 10 punkto.

- 386 Šioje byloje šiuo klausimu taip pat reikia pažymėti, kad Komisija nurodė, jog jei būtų numatyta bet kokia konkreti priemonė siekiant užtikrinti valstybės reikalavimus, ji būtų pasiruošusi ją nagrinėti ginčijamo sprendimo vykdymo metu.
- 387 Dėl ieškovių pateikto kaltinimo, kad net apytiksliai nebuvo apibrėžtas ginčijamos pagalbos dydis, pakanka pažymėti, jog minėtame 2008 m. vasario 14 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* (42 punktas) Teisingumo Teismas jau atmetė šį kaltinimą, nusprenddamas, kad nesurinktų mokesčių ir socialinio draudimo įmokų sumos buvo nustatytos ginčijamo sprendimo I straipsnyje.
- 388 Visų pirma tai, kad, išskyrus mokestinių ir socialinio draudimo įsiskolinimų atskyrimą, nėra detalizuoti OA įsiskolinimai Graikijos Respublikai, neužkerta kelio nustatyti ginčijamos pagalbos dydį, remiantis pakankamai išsamiais nuorodomis, pateiktomis ginčijamo sprendimo motyvuojamojoje dalyje (128-130 ir 205 konstatuojamosios dalys), kuri yra neatskiriama nuo šio sprendimo rezoliucinės dalies. Taigi ginčijamo sprendimo negalima pripažinti nepakankamai motyvuotu šiuo klausimu. Bet kuriuo atveju pagalbos dydį turi nustatyti Graikijos valdžios institucijos, vykdydamos ginčijamą sprendimą ir lojaliai bendradarbiaudamos su Komisija (šiuo klausimu žr. minėto 2008 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 43 ir 44 punktus).
- 389 Be to, Komisija ginčijamame sprendime (206 konstatuojamoji dalis) teisiniu požiūriu pakankamai motyvavo atsakomybės už ginčijamą priemonę priskyrimą valstybei, pirmiausia nurodydama, kad IKA buvo Graikijos viešoji institucija, valstybei prižiūrint atsakinga už Graikijos socialinio draudimo sistemos valdymą ir privalomųjų socialinio draudimo įmokų rinkimą.

- 390 Galiausiai, priešingai nei teigia ieškovės, ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje įtvirtinta pareiga sumokėti Bendrijos palūkanas nuo ginčijamos pagalbos sumos, į kurią jau buvo įskaičiuotos nacionalinės palūkanos, neatspindi jokios akivaizdžios Komisijos vertinime padarytos klaidos, nes šiomis skirtingomis palūkanomis siekiama specifinių tikslų (žr. šio sprendimo 417 ir 418 punktus).
- 391 Konkrečiai dėl „spatosimo“ mokesčio ieškovės neįrodė, kad Komisijai buvo pateiktas koks nors jo sumokėjimo įrodymas. Vis dėlto reikia priminti, kad jei mokestis buvo iš dalies sumokėtas, į tai reikėtų atsižvelgti vykdant ginčijamą sprendimą, kaip tai nurodė Komisija.
- 392 Dėl OA išreikštų abejonių, susijusių su veiksmy nesiešimo dėl OA nesumokėtų AIA mokėtinų mokesčių pripažinimu pagalba, pakanka pažymėti, kad Komisija šios priemonės atskirai nenagrinėjo kaip galimos valstybės pagalbos. Iš tiesų ginčijamo sprendimo 179 konstatuojamojoje dalyje, nagrinėdama restruktūrizavimo pobūdį, ji tik nurodo, jog po atskyrimo NOA nebuvo perleistas OA įsiskolinimas AIA. Tačiau Komisija nagrinėjo NOA įsiskolinimus AIA. Šiuo klausimu ji pažymėjo negalinti padaryti galutinės išvados, kad AIA veiksmus buvo galima priskirti valstybei.
- 393 Dėl visų minėtų priežasčių pagrindus, susijusius su akivaizdžia vertinimo klaida ir motyvų stoka, reikia atmesti kaip nepagrįstus.

4. *Dėl teisės būti išklaustytu pažeidimo (bylos T-415/05 ir T-423/05)*

a) Šalių argumentai

- ³⁹⁴ Graikijos Respublika ir OA teigia, kad Komisija pažeidė suinteresuotos valstybės narės teisę į gynybą, kai atsisakė prieš priimdama ginčijamą sprendimą jai pateikti *Moore Stephens* ataskaitą, nepaisant jos prašymų, be kita ko, pakartotų 2005 m. spalio 26 d. laiške Komisijai. Graikijos valdžios institucijoms ši ataskaita buvo perduota tik 2005 m. pabaigoje, pažeidžiant Komisijos praktiką valstybės pagalbos oro transporto sektoriuje srityje, pavyzdžiui, su bendrove *Alitalia* susijusioje byloje. Be to, Graikijos Respublika šiuo klausimu remiasi gero administravimo principo pažeidimu.
- ³⁹⁵ Ieškovės kaltina Komisiją į ginčijamą sprendimą perkėlus minėtoje ataskaitoje esančias išvadas, nesuteikiant galimybės Graikijos valdžios institucijoms laiku pateikti pastabas dėl šios ataskaitos trūkumų, susijusių su lėktuvų subnuomos NOA analize, NOA perleisto OA turto dydžio įvertinimu ir tariamai OA suteikta įvairia tiesiogine pagalba.
- ³⁹⁶ OA teigia, kad Graikijos Respublikos teisės būti išklaustyti pažeidimas turėjo tiesioginės neigiamos įtakos nurodytos pagalbos gavėjo galimybei ginti savo interesus. Todėl „tuo pačiu“ ir iš OA buvo atimta teisė būti išklaustyti dėl *Moore Stephens* ataskaitoje pateiktų aplinkybių teisingumo ir reikšmės.

397 Jei Graikijos valdžios institucijos ir „tuo pačiu“ OA būtų galėjusios susipažinti su šia ataskaita, jos būtų galėjusios išaiškinti daugelį nesusipratimų dar iki ginčijamo sprendimo priėmimo. Todėl Graikijos Respublikos teisės būti išklaustyti pažeidimas pateisina šio sprendimo panaikinimą.

398 Komisija, kurią palaiko į bylą įstojusi šalis, ginčija šiuos argumentus. Ji pažymi, kad, priešingai nei teigia Graikijos Respublika, ji taip pat neperdavė ataskaitos Italijos valdžios institucijoms prieš priimdama sprendimą, susijusį su bendrove *Alitalia*.

b) Teismo vertinimas

399 Kaip buvo priminta šio sprendimo 229 punkte, bet kurioje prieš asmenį pradėtoje procedūroje, kurioje gali būti priimtas sprendimas šio asmens nenaudai, teisės į gynybą užtikrinimas yra vienas pagrindinių Sąjungos teisės principų ir jį reikia užtikrinti net jeigu nėra specialių teisės aktų.

400 Konkrečiai kalbant, valstybės pagalbos srityje Komisija, vertindama priemonę pagal EB 87 straipsnio nuostatas, gali remtis iš trečiųjų asmenų gautais įrodymais tik jei prieš tai suteikė galimybę suinteresuotai valstybei pateikti pastabas dėl šių įrodymų (žr. šio sprendimo 250 punktą).

401 Atsižvelgiant į tai, kad *Moore Stephens* ataskaita yra pagrįsta tik Komisijos ekspertų patikrinimo vietoje metu iš OA ir NOA gautais duomenimis ir todėl joje nėra jokių

faktinių įrodymų, kurie būtų nežinomi Graikijos Respublikos visiškai valdomoms įmonėms, kurioms buvo skirtos ginčijamos priemonės, šioje byloje minėtos ataskaitos neperdavimas Graikijos Respublikai savaime negalėjo pažeisti šios valstybės narės teisės į gynybą.

402 Be to, reikia priminti, kad byloje T-415/05 dėl ginčijamų NOA skirtų priemonių jau buvo nuspręsta, jog Komisija pažeidė EB 87 straipsnio 1 dalies nuostatas nepatikrindama, ar šios bendrovės OA ir Graikijos Respublikai už lėktuvų subnuomą sumokėti nuomos mokesčiai buvo mažesni nei rinkos kaina (žr. šio sprendimo 248–253 punktus), todėl šiuo atveju nereikia nagrinėti *Moore Stephens* ataskaitos nepateikimo Graikijos valdžios institucijoms įtakos procedūros baigčiai.

403 Kalbant apie ginčijamas OA skirtas priemones byloje T-415/05 ir T-423/05, reikia pažymėti, kad ieškovės nepateikia jokių konkrečių įrodymų, kuriais remiantis būtų galima teigti, jog jei Graikijos valdžios institucijos būtų gavusios *Moore Stephens* ataskaitą prieš priimanč ginčijamą sprendimą, jos būtų galėjusios pateikti argumentus, galinčius turėti įtakos procedūros baigčiai.

404 Todėl pagrindą, susijusį su teisės į gynybą pažeidimu, reikia atmesti kaip nepagrįstą. Be to, kadangi ieškovės nepateikia konkrečių argumentų pagrindui, susijusiam su gero administravimo principo pažeidimu, pagrįsti (žr. šio sprendimo 394 punktą), jį reikia atmesti dėl tų pačių priežasčių, kaip ir pagrindą, susijusį su teisės į gynybą pažeidimu.

5. *Dėl proporcingumo principo pažeidimo (T-415/05 ir T-416/05)*

a) Šalių argumentai

⁴⁰⁵ Byloje T-415/05 Graikijos Respublika teigia, kad jei ginčijamą sprendimą reikėtų aiškinti taip, jog, vykdant ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 1 dalį, NOA taip pat turėtų grąžinti OA suteiktą pagalbą, o su tuo ji nesutinka, būtų neproporcinga iš NOA reikalauti grąžinti šio sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytą 354 mln. eurų sumą, nors ši bendrovė pradėjo veikti tik nuo 2003 m. gruodžio 12 d. ir Komisija nenustatė, kad jai buvo skirta pagalba, nesimant veiksmų dėl mokesčių ir socialinio draudimo įmokų nemokėjimo.

⁴⁰⁶ Dublike Graikijos Respublika papildomai nurodo, kad toks reikalavimas prieštarautų EB sutarties 10 straipsnyje nustatytai sąžiningo bendradarbiavimo pareigai.

⁴⁰⁷ Byloje T-416/05 NOA nurodo, kad pareiga iš jos susigrąžinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytą iki atskyrimo suteiktą pagalbą prieštarautų proporcingumo principui, jei ji apimtų visiems OA veiklos sektoriams suteiktą pagalbą.

408 Komisija, kurią palaiko į bylą įstojusi šalis, ginčija šiuos argumentus.

b) Teismo vertinimas

409 Byloje T-416/05 nereikia priimti sprendimo dėl ieškovės teiginio, kad su Komisijos nežinojimu apie tikslią NOA įsteigimo datą susiję argumentai yra nepriimtini, kuris, beje, šiame pagrinde buvo pateiktas tik papildomai. Iš tiesų, kaip jau buvo nuspręsta (žr. šio sprendimo 117 punktą), šie argumentai bet kuriuo atveju yra nereikšmingi.

410 Dėl esmės pakanka priminti, kad minėtame 2008 m. vasario 14 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* (53 punktas) Teisingumo Teismas atmetė Graikijos Respublikos pateiktą pagrindą, susijusį su proporcingumo principo pažeidimu, nes neteisėtai suteiktos pagalbos panaikinimas nurodant ją susigrąžinti yra logiška jos neteisėtumo konstatavimo pasekmė ir kad valstybei narei nustatyta pareiga panaikinti Komisijos nesuderinama su bendrąja rinka pripažintą pagalbą siekiama atkurti prieš tai buvusią padėtį.

411 Tokiomis aplinkybėmis, kadangi konstatuota, jog NOA galima pripažinti OA teisių ir pareigų perėmėja dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo (žr. šio sprendimo 148–151 punktus), šios pagalbos susigrąžinimo iš NOA negalima pripažinti prieštaraujančiu proporcingumo principui.

- 412 Be to, reikia pažymėti, kad pareigos susigrąžinti padalijimo tarp OA ir NOA klausimas nebuvo išspręstas 2005 m. gegužės 12 d. sprendime ir Komisija jo nenagrinėjo ginčijamame sprendime. Todėl šalys jį turės išspręsti nacionalinės ginčijamo sprendimo vykdymo procedūros metu, besilaikydamos abipusės lojalaus bendradarbiavimo pareigos (žr. šio sprendimo 125–127 punktus).
- 413 Dėl visų nurodytų motyvų pagrindą, susijusį su proporcingumo principo pažeidimu, ir kaltinimą, susijusį su pareigos bendradarbiauti pažeidimu, kuris nėra paremtas jokiais konkrečiais argumentais, reikia atmesti kaip nepagrįstus.

6. *Dėl ne bis in idem principo pažeidimo (bylos T-415/05 ir T-423/05)*

- 414 Graikijos Respublika ir OA teigia, kad atsižvelgiant į tai, jog iš ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalyje nurodytos 354 mln. eurų sumos apie 136 mln. eurų yra nacionalinėje teisėje numatytos palūkanos ir baudos, ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta pareiga susigrąžintinoms sumoms taikyti orientacinę Bendrijos palūkanų normą pažeidžia *ne bis in idem* principą.
- 415 Reikia pažymėti, kad Bendrijos palūkanos, kurias pagal ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 2 dalį turi mokėti įmonės ginčijamos pagalbos gavėjos, nėra baudžiamosio pobūdžio, tačiau jomis siekiama visiškai atkurti konkurenciją, susigrąžinant šiems paramos gavėjams nuo pagalbos skyrimo datos suteiktą pranašumą lemiančią sumą.

- 416 Šiuo atveju, kadangi veiksmų nesiėmimas dėl įvairių Graikijos teisėje numatytų palūkanų ir padidininimų nemokėjimo taip pat yra valstybės pagalba, Komisija teisingai nurodo, jog ginčijamą sprendimą reikia aiškinti taip, kad ginčijamo sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje numatytos palūkanos turi būti taikomos ir šioms sumoms nuo tada, kai jos tapo mokėtinomis. Be to, kaip Komisija pažymėjo Teisme, palūkanų kapitalizavimo ypatumai bus nustatyti vykdant ginčijamą sprendimą.
- 417 Kadangi, viena vertus, nacionalinėje teisėje numatytais palūkanomis ir baudomis ir, kita vertus, ginčijamame sprendime numatytais palūkanomis, skirtomis atkurti konkurenciją, siekiama skirtingų tikslų, nustatant Bendrijos palūkanas bendrai pagalbos sumai, į kurią įtrauktos nacionalinės palūkanos ir baudos, *ne bis in idem* principas nepažeidžiamas.
- 418 Tai reiškia, kad pagrindą, susijusį su *ne bis in idem* principo pažeidimu, reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 419 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad ginčijamą sprendimą reikia panaikinti tiek, kiek Komisija, pirma, NOA suteiktą pagalbą pripažįsta nesuderinama su bendrąja rinka (1 straipsnio 1 dalis), antra, pripažįsta nesuderinama OA suteiktą pagalbą, numatytą minėto sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje, kiek joje numatyta suma, kuri atitinka visų kaip perviršinė vertė įtrauktų nematerialiojo turto dalių vertę, NOA perleistų lėktuvų vertė ir pardavus du lėktuvus tikėtinai įplaukos ir galiausiai tiek, kiek Komisija reikalauja susigrąžinti minėtą pagalbą (2 straipsnis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 420 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas. Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 4 dalies trečią pastraipą Teismas gali nurodyti įstojusiai į bylą šaliai, kuri nėra valstybė narė, pačiai padengti savo išlaidas.
- 421 Kadangi trijose sujungtose bylose kiekvienos šalies dalis reikalavimų buvo patenkinta, o dalis atmesta, reikia nurodyti kiekvienai šaliai padengti savo bylinėjimosi išlaidas, įskaitant ir atsiradusias dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūros bylose T-416/05 ir T-423/05.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (šeštoji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Panaikinti 2005 m. rugsėjo 14 d. Komisijos sprendimo C (2005) 2706 galutinis dėl valstybės pagalbos *Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE* [C 11/2004 (ex NN 4/2003) — *Olympiaki Aeroporia* — Restruktūrizavimas ir privatizavimas] 1 straipsnio 1 dalį.**

2. Iš dalies panaikinti Sprendimo C (2005) 2706 galutinis 1 straipsnio 2 dalį tiek, kiek joje numatyta suma, atitinkanti visų į *Olympiaki Aeroporia Ypiresies* pertvarkymo balansą kaip perviršinė vertė įtrauktų nematerialiojo turto dalių vertę, bendrovei *Olympiakes Aerogrammes AE* perleistų lėktuvų vertę ir pardavus du lėktuvus, vis dar įtrauktus į *Olympiaki Aeroporia Ypiresies* balansą, tikėtinos įplaukos.

3. Panaikinti Sprendimo C (2005) 2706 galutinis 2 straipsnį, kiek jis susijęs su priemonėmis, numatytomis 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse tiek, kiek šios nuostatos yra panaikinamos.

4. Atmesti likusias ieškinių dalis.

5. Kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas, įskaitant tas, kurios susijusios su laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūra.

Jaeger

Meij

Truchot

Paskelbta 2010 m. rugsėjo 13 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

II - 4888

Turinys

Ginčo aplinkybės	II - 4759
Sprendimas 2003/372/EB	II - 4760
Ginčijamas sprendimas	II - 4763
Procesas ir šalių reikalavimai	II - 4769
Dėl teisės	II - 4774
A — Dėl ieškovių suinteresuotumo pareikšti ieškinį išnykimo.....	II - 4774
1. Šalių argumentai	II - 4774
2. Teismo vertinimas	II - 4776
B — Dėl esmės.....	II - 4779
1. Dėl atsivėlgimo į ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA, siekiant susigrąžinti pagalbą (bylos T-415/05 ir T-416/05).....	II - 4780
a) Šalių argumentai	II - 4780
b) Teismo vertinimas	II - 4788
Dėl OA naudai priimtų priemonių, dėl kurių galėtų kilti pareiga susi- grąžinti pagalbą iš NOA, nustatymo	II - 4789
Dėl ginčijamo sprendimo teisinės apimties, kiek ji susijusi su išvada dėl NOA teisių ir pareigų perėmimo iš OA dėl ginčijamos pagalbos susigrąžinimo.....	II - 4792
Dėl ginčijamame sprendime įtvirtintos išvados, kad OA perėmė NOA teises ir pareigas dėl ginčijamos pagalbos grąžinimo, motyvų ir pagrįstumo vertinimo.....	II - 4797
	II - 4889

2.	Dėl NOA suteiktos pagalbos (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalis) (bylos T-415/05 ir T-416/05).....	II - 4806
a)	Dėl atsižvelgimo į ekonominį tęstinumą tarp OA ir NOA kvalifikuojant ginčijamas priemones	II - 4806
	Šalių argumentai.....	II - 4806
	Teismo vertinimas	II - 4808
b)	Dėl privataus investuotojo kriterijaus.....	II - 4813
	Šalių argumentai.....	II - 4813
	Teismo vertinimas	II - 4819
	— Dėl ginčijamos pagalbos nustatymo	II - 4819
	— Dėl ginčijamų klausimų nustatymo, atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo turinį ir šalių argumentus	II - 4821
	— Dėl privataus investuotojo kriterijaus taikymui šioje byloje reikšmingų aplinkybių	II - 4824
	— Dėl įrodinėjimo pareigos padalijimo ir atitinkamų Komisijos bei suinteresuotos valstybės narės procedūrinių pareigų	II - 4828
3.	Dėl OA suteiktos pagalbos.....	II - 4837
a)	Dėl NOA perleistos OA turto dalies pervertinimui prilygstančios sumos išankstinio mokėjimo (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalis) (bylos T-415/05 ir T-423/05).....	II - 4837
	Dėl EB 87 straipsnio 1 dalies pažeidimo ir motyvų stokos (bylos T-415/05 ir T-423/05).....	II - 4838
	— Šalių argumentai.....	II - 4838
	— Teismo vertinimas	II - 4844
	Dėl EB 87 straipsnio 3 dalies pažeidimo ir motyvų stokos (byla T-415/05)	II - 4858

— Šalių argumentai.....	II - 4858
— Teismo vertinimas.....	II - 4861
b) Dėl tam tikrų valstybės garantijų įgyvendinimo (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 3 dalis) (bylos T-415/05 ir T-423/05).....	II - 4862
Šalių argumentai.....	II - 4862
Teismo vertinimas.....	II - 4866
c) Dėl veiksmų nesiėmimo dėl mokesčių ir socialinio draudimo įsiskolinimų nemokėjimo (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 4 dalis) (bylos T-415/05, T-416/05 ir T-423/05).....	II - 4871
Šalių argumentai.....	II - 4871
Teismo vertinimas.....	II - 4874
4. Dėl teisės būti išklausytu pažeidimo (bylos T-415/05 ir T-423/05).....	II - 4880
a) Šalių argumentai.....	II - 4880
b) Teismo vertinimas.....	II - 4881
5. Dėl proporcingumo principo pažeidimo (T-415/05 ir T-416/05).....	II - 4883
a) Šalių argumentai.....	II - 4883
b) Teismo vertinimas.....	II - 4884
6. Dėl ne <i>bis in idem</i> principo pažeidimo (bylos T-415/05 ir T-423/05).....	II - 4885
Dėl bylinėjimosi išlaidų.....	II - 4887
	II - 4891